

Per-Olof Malk
Rakkautta vailla vertaa
Joonan kirjan sanomaa

© Kustantaja: Evankeliumin Opintoyhdistys ry
PL 17, 05831 Hyvinkää. Puh: (019) 41 42 43
Email: evank@evank.org - Y: 1891887-2
ISBN 978-952-99489-1-8

Joonan kirja on vastakohtien kirja. Siinä kohtaavat länsi ja itä, Israel ja sen arkkivihollinen Assyria, myrskyävä meri ja hehkuvan kuuma erämaa, syntinen ihminen ja pyhä Jumala, tuomio ja armo. Kirjan pääasia ei ole heikoksi ihmiseksi osoittautuva Joonas, vielä vähemmän vaarallinen myrsky, suuri kala tai merkillinen risiinikasvi. Pääasia on pyhä iankaikkinen Jumala, joka armahtaa sekä kapinallista palvelijaansa että pakanallista Niniveä. Kirja puhuu Jumalan olemuksesta; hänen rakkaudesta, jolle ei löydy vertaa.

Jumalan rakkautta kuvatessaan kirja on syvästi teologinen. Sitä voisi luonnehtia kertovaksi dogmatiikaksi. Joka kohdassaan se nojautuu lujasti Vanhaan testamenttiin ja ammentaa sen pyhistä teksteistä. Mutta kirjan teo-logia, "oppi Jumalasta" ei ole syntynyt kirjoituspöydän ääressä vaan syntisen ihmisen arkielämässä ja todellisessa kanssakäymisessä elävän Jumalan kanssa.

Jumalan vailla vertaa oleva rakkaus sädehtii kirjasta, sillä

Joonas säilyi hengissä pakomatallaan Jafoon
vain Jumalan armon tähden,
hän säilyi hengissä merihädässä laivalla
vain Jumalan hyvyyden tähden,
hän säilyi hengissä merimiesten keskellä
vain Jumalan laupeuden tähden,
hän säilyi hengissä mereen jouduttuaan
vain Jumalan kärsivällisyyden tähden,
hän säilyi hengissä kalan sisällä
vain Jumalan anteeksiantamuksen tähden ja
hän pääsi kuivalle maalle yksin sen tähden,
että Jumala luopui rangaistuksesta,
jonka Joonas olisi ansainnut.

Ehkäpä kirikkaammin kuin missään muualla Vanhassa testamentissa Joonan kirjassa opetetaan Jumalan armon ja rakkauden kohdistuvan sellaisiin ihmisiin, jotka eivät tätä rakkautta ansaitse. Joonan kirjan sanoma on verrattavissa Jeesuksen opetukseen evankeliumeissa ja Paavalin Roomalaiskirjeeseen ja Galatalaiskirjeeseen.

Hyvinkäällä pääsiäisenä 1994

Per-Olof Malk

I Johdatus Joonan kirjaan

1. Katakombien Joona

Joonan kirja kuuluu Vanhassa testamentissa ns. pienten profeettojen kirjakokoelmaan. Se löytyy Raamatuistamme Vanhan testamentin loppupuolelta Obadjan ja Miikan kirjojen välistä.

Kyseessä on mitoiltaan hyvin pieni kirja. Oikeastaan se ei ole mikään kirja (vaikka niin sanomme), vaan lyhyt kirjoitus. Siinä on yhteensä vain 48 jaetta. Niissä on kaikkiaan 689 heprealaista sanaa. Kirjoituksen pituus on ainoastaan 2 ½ Raamatun sivua. Se on alle kaksi tuhannesosaa koko Raamatun sisällöstä!

Mutta pienestä koostaan huolimatta Joonan kirja on merkittävä. Sitä voisi verrata atomiin, joka mitoiltaan on mitätön, mutta voimaltaan valtava. Kirjan hengellinen valo on "tuhansia aurinkoja kirkkaampi".

Perustellusti Joonan kirjaa pidetään yhtenä Vanhan testamentin tärkeimmistä kirjoituksista. Se on Vanhan testamentin ilmoituksen korkein aste. Koska sen sanoma tulee lähemmäksi Uuden testamentin sanomaa kuin minkään toisen Vanhan testamentin kirjan, on ymmärrettävää, että se on kristittyjen korkeasti arvostama.

Aivan erityistä arvonantoa Joonan kirja nautti alkukirkon aikoina. Tämä ilmenee piirroksista, joita on löytynyt alkukirkon kristittyjen salaisista kokoontumis- ja hautapaikoista, ns. katakombeista. Katakombien seinäpiirrokset esittävät tavallisesti Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia. Niitä voisi kutsua kuvitetuiksi evankeliumikirjoiksi.

Mutta Vapahtajaamme liittyvien aiheiden rinnalla katakombitaiteessa on myös kuvattuna mies, joka putoaa pää edellä laivasta mereen. Laivalla olevat merimiehet katsovat tapahtumaa avuttomina ja meressä ui merkillinen peto, joka on valmis nielaisemaan putoavan miehen. Katakombeissa on myös piirroksia, joissa meripeto oksentaa miehen maalle.

Tämä katakombien maalauksissa kuvattu mies on profeetta Joona. Hänen kuviensa esiintyminen alkukirkon taiteessa osoittaa, että ensimmäiset kristityt sukupolvet kokivat hänet merkittäväksi Raamatun henkilöksi. Piirroksista päätellen Joona oli alkuajan kristityille tärkeämpi kuin kukaan toinen Vanhan testamentin henkilö.

Tämä on mielestäni hyvin ymmärrettävää, kun ottaa huomioon Joonan kirjan hengellisen lähisukulaisuuden Jeesuksen sanoman kanssa. Aivan outoa ei tätä taustaa vasten ole sekään, että Joona ja hänestä kertova kirja koettiin tärkeäksi myös uskonpuhdistuksen aikaan.

Joonan kirjan aseman vahvistumiseen 1500-luvulla vaikutti se, että Martti Luther, joka piti Jaakobin kirjettä Uudessa testamentissa kevyenä "olkikirjeenä" ja Ilmestyskirjaa toisarvoisena, piti Joonan kirjaa tärkeänä. Luther luennoi Joonan kirjasta lyhyesti latinaksi vuonna 1525 ja pitempään saksaksi vuonna 1526. Hän suhtautui Joonan kirjaan yhtä vakavasti kuin katakombien kristityt.

2. Miksi Joonan kirja on tärkeä?

Miksi Joonasta kertova pieni Raamatun kirja on merkittävä? Tahdon viitata viiteen asiaan.

1. Tapa, jolla Jeesus Kristus, meidän Vapahtajamme, käytti Joonan kirja korostaa sen arvoa. Jeesus mainitsi puheissaan Joonan useita kertoja. Hän viittasi Joonan saarnaan ja niniveläisten kääntymykseen, Luuk. 11:32. "He (nineläiset) kääntyivät, kun Joonas saarnasi heille", sanoi Jeesus, Matt. 12:41. Tätä tapahtumaa Jeesus piti esimerkillisenä ja hän toivoi, että juutalaiset olisivat kääntyneet niniveläisten tavoin. Jeesus puhui myös niniveläisistä, joille Joonas oli saarnannut ja totesi, että he nousisivat tuomiolle yhdessä Jeesuksen aikalaisten kanssa, Matt. 12:41.

Joonan merkitystä kuvaa sekin, että Joonas on ainoa Vanhan testamentin henkilö, johon Jeesus vertasi itseään. Hän ei koskaan verrannut itseään esim. Abrahamiin tai Moosekseen tai Daavidiin, mutta Joonaan hän viittasi sanomalla: "Niin kuin Joonas oli merkki niniveläisille, niin on Ihmisen Poika oleva merkinä tälle sukupolvelle", Luuk. 11:30. Joonan toiminta Ninivessä ennakoivat Messiaan toimintaa Israelissa.

Jeesus sanoi myös: "Niin kuin profeetta Joonas oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä", Matt. 12:40.

Joonan joutuminen tuohon tilanteeseen oli Jeesuksen mukaan sekin ennakkokuva, jossa näkyi Jumalan pelastustyön ydinasioita.

Niin kuin Joonas otettiin laivalla kiinni ja annettiin kuolemaan heittämällä hänet Välimeren, niin Herramme otettiin Getsemanessa kiinni ja ristiinnaulittiin Golgatalla. Niin kuin syylliseksi havaittu Joonas heitettiin mereen, jotta laivan miehistö pelastuisi, niin syylliseksi tehty Jeesus ristiinnaulittiin, jotta maailma pelastuisi, 2. Kor. 5:21.

Samasta aiheesta oli ylimmäinen pappi Kaifas ennustanut: "Ettekö te käsittä, että jos yksi mies kuolee kansan puolesta, se on teille parempi kuin että koko kansa joutuu tuhoon?", Joh. 11:50. Tähän Johannes lisää: "Tämä ei ollut hänen oma ajatuksensa, vaan sen vuoden ylipappina hän lausui ennustuksen: Jeesus oli kuoleva kansan puolesta." Hyvin samantapaiset olivat profeetta Joonan sanat merimiehille laivalla: "Heittäkää minut mereen, niin meri tyyntyy", Joonas 1:12.

Ja edelleen: Joonan pääsy takaisin kuivalle maalle oli Jeesuksen mielestä ennakkokuva hänen omasta ylösnousemuksestaan pääsisäisäamuna. Ei ihme, että alkukirkon kristityt mielellään piirsivät Joonan Jeesuksen viereen.

Tällähän ei ole ollenkaan sanottu, että Joonas olisi pelastushistoriassa tehnyt sen, minkä Jeesus teki. Kysymys on vain sopivan vertauskuvan olemassaolosta tai ehkä pikemminkin Jumalan antamasta ennusmerkistä, jossa näkyy, mitä Jeesuksen pelastustyö hänelle ja meille merkitsi. Vastaavanlaisia ennuskuvia ovat esim. pääsiäislammas, israelilaisten pelastuminen Egyptin orjuudesta, heidän kulkunsa Punaisenmeren poikki, pronssikäärmeen valmistaminen ja turvautuminen siihen erämaavaelluksen aikana, 2. Moos. 11; 14; 4. Moos. 21.

2. Joonan kirja on tärkeä, koska Joonas on vertauskuva Israelista. Israelin tottelemattomuus personoituu Joonan tottelemattomuuteen ja Jumalan rakkaus Israelia kohtaan näkyy rakkautena Joonaa kohtaan.

Tällainen havainto-opetus ei ollut Israelin profeetoille harvinaista. "Yleensä profeetat suorittivat julistustehtävänsä sanan avulla, useimmiten puhumalla, toisinaan myös kirjoittamalla. Mutta sanan lisäksi ja sen havainnollistamiseksi he varsin runsaasti käyttivät myös vertauskuvallisia tekoja. Salomon aikaisesta profeetta Ahiasta kerrotaan, että hän tahtoessaan ennustaa valtakunnan jakaantumisen repi uuden vaippansa kahteentoista osaan ja antoi niistä kymmenen Jerobeamille merkiksi, että tämä oli saava kymmenen Israelin sukukuntaa hallittavakseen, 1. Kun. 11:29-31. Jeremian piti ostaa vyö ja kätkeä se Eufraatilla kallion koloon, hakea se pitkän ajan kuluttua pois ja tämän pilaantuneen vaatekappaleen esimerkkiin

vedoten julistaa, että niin oli Herrakin antava paatuneen kansan tuhoutua Eufraatin varsilla, Jer. 13:1-11." (Aarre Lauha).

Tällaisia Raamatun esimerkkejä profeettojen vertauskuvallisista teoista, joilla he elävöittivät sanomansa, on monia. Yksi tunnetuimmista on profeetta Hoosean avioliitto, josta tuli hänen julistuksensa havainnollistaja. Hoosean vaimo oli uskonon, mutta Hoosea rakasti häntä siitä huolimatta. Näin profeetan avioliitossa näkyi uskottoman Israelin ja sitä rakastavan Jumalan suhde.

Tällaisena havainto-opetuksena voi mielestäni pitää myös profeetta Joonan pakomatkaa ja Jumalan häneen kohdistamaa etsivää rakkautta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna Joonan kirja on kirja Israelin (eli Joonan) epäuskoisesta suhteesta Jumalaan ja Jumalan rakkaudesta Israelia (Joonaa) kohtaan. Ei ole sattuma, että Joonan tarkoittaa heprean kielessä "kyyhkystä", joka on yksi Raamatussa esiintyvistä Israelin vertauskuvista.

Joonan ei päässyt Jumalaa ja Jumalan antamaa tehtävää pakoon. Israelille kirja opettaa, ettei sekään voi paeta Jumalaa. Israelilla oli ja on tehtävä kansojen keskellä, niin kuin Joonalla oli tehtävä Ninivessä. Jumala on ilmoittanut itsensä juutalaisille, jotta maailma heidän kauttaan kuulisi hänestä. Tämä on osa kirjan suuresta sanomasta Israelille ja kaikille Jumalan valituille.

Muitakin Israelin historian piirteitä on nähty Joonan kirjassa, vaikka edellä sanottu lienee osa kirjan keskeisintä sanomaa Joonan ajan juutalaisille. Tällaisena se oli hyvin samankaltainen sanoma kuin mitä muilla profeetoilla tuohon aikaan oli.

3. Joonan kirja on merkittävä siksi, että se osoittaa Jumalan huolenpitoa kansoja kohtaan. Vaikka se on osa Vanhaa testamenttia, se käsittelee Israelin naapurikansoja (ja periaatteessa kaikkia maailman kansoja) tavalla, joka hakee vertoja Apostolien teoista ja Paavalin kirjeistä. Jumalan rakkaus ei rajoitu Israeliin. Se ulottuu lyhentämättömänä Israelin rajojen yli muihin kansoihin.

Joonan kirja on "kansojen kirja" siinä määrin, että niiden yli 100.000 ihmisen joukossa, josta kirjassa on puhetta, Joonan on ainoa juutalainen. Kaikki muut ovat pakanoita, ei-juutalaisia, jopa juutalaisten pelottavia vihollisia.

Joonan kirja opettaa oikeaa suhdetta niihin, jotka eivät usko Jumalaan ja niihin, jotka ovat Jumalaan uskovien vihollisia. "Ajatus, että Jumala ei ole vain juutalaisten, vaan myös pakanoiden Jumala, esiintyy jo Abrahamille ja muille patriarkoille annettussa lupauksessa, ja myöhemmin se kohtaa meitä monin tavoin profeettain kirjoituksissa. Mutta missään ei tätä totuutta ole asetettu niin korkealle ja näkyvälle paikalle kuin tässä kirjassa." (Edvin Wirén).

Kirjan otsikoksi sopisivat siksi Joh. 3:16:n sanat: "Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon..." Tämän rakkauden piiriin mahtuivat Joonan itse, laivan miehistö ja Niniven asukkaat. Siihen mahtuvat meidän aikamme Joonat (profeetat ja puhujat) ja Israelit (vanhan ja uuden liiton kansat), jotka niin usein kulkevat omaa tietään. Jumalan rakkauden piiriin mahtuvat meidän aikamme Ninivet, Bagdadit, Kalkutat, Tokiot ja Washingtonit, Libyat, Iranit ja Irakit. Jumalan rakkaus kohdistuu kaikkiin kaikkialla, hänen ja hänen kansansa vihollisiinkin.

Joonan kirja kuvaa muita kansoja kunnioittavasti ja arvostavasti. Juutalaiset eivät ole kirjan mukaan ylhäällä ja muut alhaalla. Tarsisiin menossa olevan laivan miehistöä kuvataan hyvin myönteisesti. Se oli työteliästä, hurskasta (omassa uskossaan), ammattitaitoista ja rehtiä. Sillä aikaa kun israelilainen Joonan nukkui, pakanalliset merimiehet näkivät suurta vaivaa laivan pelastamiseksi. He suhtautuivat Joonaan kunnioittavasti, inhimillisesti ja armollisesti senkin jälkeen kun oli selvinnyt, että laiva ja koko miehistö oli vaarassa hänen tottelemattomuutensa tähden. Merimiehet panivat henkensä alttiiksi pelastaakseen itsensä ja Joonan vielä sen jälkeen, kun Joonan oli pyytänyt heitä heittämään hänet mereen. Lopulta he kunnioittivat Herraa ja uhrasivat hänelle teurasuhreja.

Niniveläisistä voi kertoa samoin painotuksin. He kuuntelivat Joonan julistusta, uskoivat Jumalaan ja katuivat syntejään. He rukoilivat ja paastosivat.

He tekivät sen, mitä Jumala pitkään ja turhaan oli odottanut valitulta kansaltaan. Näin noista pakanallisista assyrialaisista tuli juutalaisille esikuva sadoiksi vuosiksi, jopa vuosituhansiksi eteenpäin.

Kansalliskiihkoton ja ei-juutalaisia pakanoita tasaveroisina ihmisinä pitävä asenne Joonan kirjassa on verrattavissa Jeesuksen asenteeseen roomalaisia ja samarialaisia kohtaan. Matteus kertoo, miten Herra ylisti Israelin miehitysvallan edustajaa, pakanallista roomalaista upseeria, joka uskoi häneen, Matt. 8:5-13.

Luukas kertoo, miten juutalaisten halveksimista samarialaisista tuli Jeesuksen vertauksessa laupeuden esikuva juutalaisille, Luuk. 10:25-37. Kymmenestä parantuneesta spitaalisesta vain yksi tuli kiittämään Jeesusta. "Tämä mies oli samarialainen", Luuk. 17:16, ja häntä Jeesus ylisti.

Johannes on omistanut kokonaisen luvun "samarialaiselle naiselle" ja hänen kotikaupungilleen kertoen, miten Jeesus iloiten otettiin vastaan tuossa juutalaisten halveksimassa paikassa, Joh. 4.

Samarialaisilla on liittymäkohtansa Joonan kirjaan sikäli, että Ninivestä johdettiin Assyriaa, joka valtasi aikanaan Israelin ja toi Israeliin väkeä muista kansoista. Näiden avioituessa israelilaisten kanssa syntyivät samarialaiset, joita juutalaiset syvästi halveksivat. Mutta Jeesus kunnioitti heitä.

Pähkinänkuoressa juutalaisten halveksunta muita kansoja kohtaan ja Jeesuksen arvostus vieraita kansoja kohtaan näkyy kertomuksessa samarialaiskylästä, jonne Jeesus ja opetuslapset olivat aikoneet mennä. Kun Jeesuksen opetuslapset Jaakob ja Johannes halusivat käskää tulen taivaasta tuhota kylän, Jeesus sanoi: "Te ette tiedä, minkä hengen omat te olette. Ihmisen Poika ei tullut ihmisten sieluja kadottamaan vaan pelastamaan", Luuk. 9:54-55.

Joonan kirjassa on kysymys tämän mielenlaadun opettamisesta Israelille jo 700 vuotta ennen Messiaan tuloa.

4. Joonan kirja on tärkeä, sillä se on Raamatun vanhin lähetyskirja. Se käsittelee kysymystä, miten Jumala tulisi tunnetuksi Jumalan kansan ulkopuolella. Se on eräänlainen "minilähetyskurssi" jokaiselle, joka tahtoo oppia Jumalan lähetystyön perusasiat.

Lähetystyöstä Joonan kirja opettaa ainakin neljällä tavalla.

Ensinnäkin se alleviivaa liikkeelläolon, menemisen välttämättömyyttä Jumalan "kansainvälisessä työssä". Samalla se sisältää viittauksia niihin ulkonaisiin vaivoihin, joita "meneminen" lähtijöille aiheuttaa.

Joonan kirja porautuu samalla tätä syvemmälle. Kirja käsittelee myös niitä vaivoja, joita Jumalalla on työtoveriensa kanssa. Ne vaivat osoittautuvat itse asiassa paljon suuremmiksi kuin Herran palvelijoiden vaivat.

Toiseksi Joonan kirja lähetyskirjana alleviivaa voimakkaasti, että Jumalan anteeksiantamus on tarkoitettu paljon laajemmalle ihmisjoukkoille, kuin mitä juutalaiset yleensä ajattelivat. Jumalan armo ulottuu yli valitun kansan rajojen. Se on tarkoitettu "pakanoillekin". Kirja jatkaa ja kirkastaa sitä opetusta, jonka Jumala antoi jo kutsuessaan Abramin: "Sinun saamasi siunaus tulee siunaukseksi kaikille maailman kansoille", 1. Moos. 12:3; 18:18. Kirja on suuren Jumalan suuren maailmanlähetyksen kirkas airut.

Kolmanneksi Joonan kirja on lähetyksen poikkeuksellinen oppikirja, eräänlainen "syvälähetyskurssi", koska se tunkeutuu maantieteellisten, kansallisuus-, kulttuuri- ja ilmastoerojen, lähettien kärsimysten ja uskontojen harhojen taakse ja selvittelee niitä sisäisiä hengellisiä kamppailuja, joihin ihminen joutuu, kun Herra kutsuu häntä osallistumaan valtakuntansa työhön.

Joonan elämästä, ajatuksista ja teoista kirjan lukija voi löytää itsensä ja ne ristiriidat, pelot ja kysymykset, joita hänellä on Jumalan valtakunnan ja sen työn suhteen.

Lähetystyö (ja Jumalan valtakunnan työ yleensäkin) aiheuttaa tekijöilleen suuria paineita. Eräät Paavalin kirjeiden kohdat ovat tästä ahdistuksesta järkyttäviä esimerkkejä. Stressin aiheena lähetystyö lieneekin luokiteltavissa hyvin korkealle, samalle tasolle avioeron ja vankeuden ja läheisen omaisen kuoleman aiheuttamaan henkisen paineen kanssa. Tätä taustaa vasten Joonan pakomatka on suorastaan luonnollinen.

Kirja ei peittele tai vähättele Joonan kapinaa. Puolet Joonan kirjasta (luvut 1-2) kertoo profeetan pakomatkasta. Karun realistinen on kirjan viimeinenkin luku (4), joka käsittelee Joonan vihaa Jumalaa kohtaan ja kuoleamisen halua vielä senkin jälkeen, kun Jumala oli hänet pelastanut ja hän oli suorittanut julistustehtävänsä menestyksellisesti loppuun.

Jumalan palvelijoiden ei ole vaikea löytää sisimpänsä ajoittaisia tunteja Joonan ajatuksista ja teoista. Kuolemankaipeus työn paineiden alla on yksi niistä aiheista, joista kavahdetaan puhua, mutta jonka Joonan kirja kaikessa arkisuudessaan ottaa esille. Tämä tapahtuu varmasti avuksi monille väsyneille Herran työtovereille, jotka kärsivät ajoittain samasta kaipeudesta.

Käsitellessään ihmisen syviä ja usein salassa pidettyjä tunteja Joonan kirja osoittaa, miten Jumalaan uskova ihminen voi muutosten pelossa tai mukavuuden halusta tai muista syistä torjua elämästään Herransa tahdon. Näin on erityisesti, kun se koskee Jumalan valtakunnan levittämistä muille ja osallisuutta lähetystyöhön. Kirja osoittaa, miten Jumalan oma voi väistää lähetyskäskyn elämästään ja paeta omiin selityksiinsä ja perusteluihinsa, pelkoonsa tai haluunsa elää kuten muut elävät. Ja samalla tämä kirja osoittaa, miten Jumala käyttää heikkoa ja sopimatonta astiaa suuressa työssään omaksi kunniakseen ja sielujen pelastukseksi.

Neljänneksi Joonan kirja sisältää useita käytännöllisiä opetuksia oman aikamme lähetystehtäviä ajatellen. Kirja puhuu lähetystyön koko kuvasta: lähetyskutsusta ja sen torjumisesta (luku 1), rukouksen merkityksestä lähetin ahdistuksessa ja valmistautumisesta työhön (luku 2), lähetysaarnan ja -työn arkipäiväisestä yksinkertaisuudesta ja herätyksen luonteesta (luku 3) sekä pettymyksestä, katkeruudesta ja väsymyksestä kuolemaan asti, jota lähetti työssään ja työn jälkeen voi kokea (luku 4).

Torjunta - rukous - työ - katkeruus. Sellaista voi Jumalan valtakunnan työntekijän elämä olla käytännössä. Vaikea näistä on yleensä puhua. Mutta Joonan kirja auttaa käsittelemään juuri vaikeita asioita.

5. Joonan kirja on kuvaus ihmisessä ja Jumalan kansassa kiinni riippuvasta synnistä. Luodatessaan ihmisen olemusta, ihmisen synnin järkyttävää syvyyttä ja Jumalan armon huikeaa korkeutta Joonan kirja muistuttaa hätkähdyttävällä tavalla siitä, että Jumalan palveluksessa olevan ihmisen voi olla vaikea ymmärtää ja hyväksyä, että Jumala rakastaa ja armahtaa sananmukaisesti jumalattomia ja anteeksiantoon ansiottomia ihmisiä.

Joonan kirja auttaa meitä näkemään sydämemme salatuimpia asioita, niitä, joita meidän itsemmekin on vaikea nähdä, tai joita me emme tahdo nähdä. Joonan elämänvaiheissa näemme itsemme kuin peilistä. Ja me voimme oppia siitä, mitä me näemme.

Joonan kirja auttaa meitä myös käsittelemään niitä hankalia asioita, joita emme mielellämme itessämme tarkastele tai jotka ovat hankalia keskustelunaiheita sielunhoitajankin kanssa. Kirjahan ei ole vain Joonan elämän ulkonaisten vaiheiden kuvaaja, vaan ennen muuta se paljastaa hänen sisäisen elämänsä polkuja, hänen pelkojaan, motiivejaan, hänen kapinoivaa suhdettaan Jumalaan, hänen vaikeuttaan elää Jumalan tahdon mukaan, hänen taipumattomuuttaan Jumalan kutsuessa häntä parannukseen ja hänen sydämensä vihaa Jumalaa kohtaan.

3. Kuka oli Joonas?

Kuka oli tämä pienen merkittävän kirjan Joonas? Hänen taustastaan ei paljoa kerrota. Vain hänen nimensä ja hänen isänsä nimi mainitaan kirjan alussa. Hän oli Joonas ben-Amittai, "Joonas, Amittain poika".

Näin hänet kytetään 2. Kun. 14. luvussa mainittuun profeetta Joonaan. Muita Joonas-nimisiä profeettoja ei Israelissa tunnettu.

On kuitenkin Raamatun tutkijoita, jotka arvelevat, että Joonas ei koskaan olisi ollut olemassa. Heidän mielestään Joonan kirja on kuviteltu kertomus, jonka joku tuntematon tekijä on muokannut 5. tai 4. vuosisadalla eKr. Jotkut pitävät kirjaa legendana, toiset novellina, kolmannet satiirina, neljännet Jeesuksen vertausten kaltaisena opetuskertomuksena, viidennet myyttinä. Kaikissa tapauksissa Joonas ei ole muuta kuin mielikuvituksen tuote.

Tässä kirjassa me kuitenkin suhtaudumme Joonan kirjaan ja sen nimeltä mainittuun profeettaan toisin. Pidämme Joonan kirjaa yhtä luotettavana kirjoituksena kuin muitakin Raamatun kirjoja ja Joonas pidämme historiallisena henkilönä, joka kerran on elänyt täällä maailmassa ja kokenut sen, minkä hänen kerrotaan kokeneen.

Suhtaudumme Joonaan ja hänestä kertovaan kirjaan näin siksi, että Joonan kirja on osa Vanhaa testamenttia, johon Jeesus uskoi pienintä piirtoa myöten ja johon apostolit nojautuivat julistuksessaan, Apt. 24:14. Suhtaudumme vakavasti Joonaan siksikin, että Jeesus puhui hänestä historiallisena henkilönä ja ylisti häntä kaikkia profeettoja suuremmaksi, kuten Luther asian koki. Jos Jumalan Poika olisi tiennyt Joonan olevan mielikuvituksen tuotetta, hän ei koskaan olisi puhunut Joonasta niin kuin hän puhui.

Juutalaisen perimätiedon mukaan Joonas on kuulunut profeetta Elisän oppilaisiin. Juutalaiset rakkait myöskin opettavat, että hän oli Sarpatin lesken poika, jonka profeetta Elia herätti henkiin, 1. Kun. 17:17-24.

Perimätietoa turvallisemmalla pohjalla olemme, kun avaamme Raamatun. Edellä mainitussa 2. Kun. 14. luvussa on lyhyt mutta tärkeä kuvaus profeetta Joonasta:

"Juudan kuninkaan Amasjan, Joasin pojan viidentenätoista hallitusvuotena Israelin kuninkaaksi tuli Jerobeam, Joasin poika. Hän hallitsi Samarian kaupungissa neljäkymmentä vuotta... Hän kuitenkin palautti Israelille raja-alueen Lebo-Hamatista Kuolleeseenmereen saakka. Näin kävi toteen se, minkä Herra, Israelin Jumala, oli puhunut Gat-Heferistä kotoisin olevan palvelijansa Joonan, Amittain pojan suulla", 2. Kun. 14:23-25.

Tästä voimme nähdä neljä Joonas koskevaa asiaa:

1. Joonan toiminnan ajankohta. Hänen sanotaan eläneen "Jerobeamin, Joasin pojan" hallituskaudella. Kyseessä on Jerobeam II, joka hallitsi juutalaisten pohjoista valtakuntaa eli Israelia Samariasta käsin 41 vuotta, (n. 786-745 eKr.). Samaan aikaan hallitsi juutalaisten kahtia jakautuneen valtakunnan eteläistä osaa Juudaa kuningas Ussia (n. 783-742 eKr.) ja siellä alkoivat vaikuttaa mm. profeetat Jesaja ja Miika (molemmat n. 745-700 eKr.).

Joonan julkinen toiminta-aika Israelissa on osunut 700-luvulle eKr. todennäköisesti profeetta Elisän jälkeen rinnakkain profeetta Aamoksen (n. 780-740 eKr.) kanssa ja juuri ennen tai osittain rinnakkain profeetta Hoosean (n. 760-720 eKr.) kanssa. Joonas on hyvinkin voinut kuulla profeetta Elisän julistusta ja tavata hänen oppilaitaan, hyvin todennäköisesti myös profeetta Aamosta. Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että juutalaiset rakkait yhdistävät Hoosean kirjan 6. luvun "kolmannen päivän" Joonan pelastumiseen kolmen päivän kuluttua suuren kalan sisältä: "Vain päivä tai kaksi, ja hän virvoittaa meidät, kolmantena päivänä hän nostaa meidät ylös, ja niin me saamme elää ja palvella häntä", Hoos. 6:2.

Israelissa elettiin Jerobeam II:n aikoihin kasvavan vaurauden ja sotilaallisen voiman aikaa. Kuninkaansa johdolla Israel valloitti profeetta Joonan ennustuksen mukaisesti takaisin

aikaisemmin menettämiään alueita "Lebo-Hamatista Kuolleeseenmereen saakka", 2. Kun. 14:25. Tämä tarkoittaa, että valtakunta Jerobeam II:n aikana laajeni lähes samaan kokoon, kuin mitä se oli ollut kuningas Daavidin aikana.

Myös kaupankäynti vilkastui taantuma-ajan jälkeen, ja tavaroita tuotiin Israeliin Välimeren kaukaisimmiltakin kolkilta. Sivistys kohosi suurimpaan kukoistukseensa sitten Salomon päivien noin 150 vuotta aikaisemmin.

Mutta vauraus ei jakautunut tasaisesti, vaan pyrki kerääntymään jo ennestäänkin rikkaille. Raha toi valtaa, joka vaikutti ihmissuhteisiin ja oikeuden jakamiseen. Köyhempi väestönosa eli entistä sorretumpaa elämää ja osa maan talonpojista menetti kansalaisyhteisönsäkin.

Israelin kasvaviin epäkohtiin kiinnitti julistuksessaan erityistä huomiota Joonan aikalainen profeetta Aamos. Aamosta pidetään yhteiskunnallisen vanhurskauden julistajana enemmän kuin muita profeettoja. Hän puuttui kansan johtajien jumalattomuuteen, vallankäytössä esiintyneisiin rikoksiin ja heikkoihin kohdistuneisiin vääryyksiin. "Hän oli tuomion saarnaaja keskellä hyvinvointia", mutta häntä ei kuunneltu.

Tällä vaurastumisen mutta samalla laittomuuden kasvun tiellä Israelin hengellinen elämä laantui. Israelin jumalanpalveluselämästä on sanottu, että se noina ulkonaisen hyvinvoinnin aikoina oli enää "pelkkä kuori, sydäntä vailla, voimaton varjo" entisestään. "Loistavin jumalanpalvelusmenoin ylläpidettiin virallista uskontoa, mutta muotomenon keskellä eli kanaanilainen käsitys Jumalasta luonnonhaltijana, joka ei piitannut palvelijainsa siveellisestä vaelluksesta." (Aarre Lauha)

Samalla kuitenkin tulevaisuus huolestutti ihmisiä. Itäinen maailmanmahti Assyria koki tosin lievää taantumaa, mutta sen uusi kasvu pelotti naapurikansoja.

2. Joonasta sanotaan, että hän oli kotoisin Gat-Heferistä. Joosuan kirjassa kylä mainitaan Sebulonin heimon alueen rajana, Joos. 19:13. Joonan aikana Gat-Hefer oli pieni pohjoisraelilainen syrjäseutukylä Galilean vuoristossa noin 20 kilometriä Kinneretin (myöhemmin Gennesaretin) järvestä länteen ja vain viisi kilometriä Nasaretista koilliseen.

Gat-Hefer on nykyisin tunnistettu paikaksi, jonka nimi on Khirbet ez-Zurra. Arkeologiset löydöt alueella osoittavat, että kylässä on asuttu noin vuoteen 600 eKr. saakka. Aivan paikan pohjoispuolella on arabialaisten asuttama El Meshedin kylä. Siellä näytetään vielä tänäkin päivänä vierailijoille profeetta Joonan hautaa. Kylän arabialainen nimi El Meshed liittyy sekin Joonaan, sillä nimi tarkoittaa "marttyyrihautaa".

3. Joonasta sanotaan, että hän oli "Jumalan palvelija". Vuoden 1933 Raamatun suomennoksessa samoin kuin 2. Kun. 14:25:n heprealaisessa alkutekstissä sanotaan, että Joonan oli "Jumalan palvelija" ja "profeetta".

Tässä on itse asiassa sanottu Joonasta hyvin paljon. "Jumalan palvelijoiksi" Vanha testamentti nimittää ihmisiä, jotka olivat saaneet erityisen kutsun ja tehtävän täyttää Jumalan tahtoa, 2. Kun. 17:23.

Jumalan palvelijat olivat profeettoja, Jumalan puolesta puhujia tai "näkiöitä", joiksi profeettoja myös kutsuttiin. "Jokaisen profeetan, jokaisen näkijän suulla hän oli sanonut...", 2. Kun. 17:13. Aamoksen tieto on mielenkiintoinen: "Ei Herra tee mitään ilmoittamatta salaisuuttaan palvelijoilleen profeetoille", Aamos 3:7. Ajatus on tuttu jo 1. Moos. 18:17:sta.

Merkittävää on myös, että kun Jeesus puhui Joonan kirjan nimihenkilöstä, hän kutsui tätä profeetaksi, Matt. 12:40. Tämä kuvastaa sitä erityisasemaa, jonka Joonan oli saanut Jumalalta. Hän oli Herran palvelija ja profeetta kuten Aamos, Hosea, Miika tai Jesaja.

2. Kun 14:25:ssä sanotaan myös, että Jumala oli puhunut juutalaisille Joonan suulla ja toteuttanut sen, mitä Joonan oli ihmisille Jumalan sanana julistanut.

Tämä on osoitus siitä, että hän oli oikea profeetta eikä valheprofeetta, jollaisia myös liikkui juutalaisten keskuudessa (esim. Jer. 23:9-32).

4. Jonkinlaisia aavistuksia Joonan luonteestakin saatamme saada 2. Kun.14:25:stä kun muistamme, että ihmisten nimet tuohon aikaan usein kuvasivat ihmisten olemusta. Nimet olivat kuin ikkunoita ihmisen sisimpään.

Joonasta sanotaan, että hän oli "Amittain poika". Amittai on hepreaksi emeth ja tarkoittaa totuutta. Kun siis juutalainen kuuli, että Joonan poika oli Amittain poika, Joonan poika, hän kuuli sanottavan, että Joonan poika oli "totuuden poika". Pysyminen totuudessa on ehkä kuulunut isän perintönä Joonan luonteeseen.

Heprealainen nimi Joonan puolestaan tarkoittaa "kyyhkystä". Siitäkin voinee jotakin päätellä, varsinkin, kun Raamatun ihmisillä ei useinkaan ole eläinten nimiä. Kyyhkynen on Raamatussa lempeyden, viattomuuden, rakkauden ja Uudessa testamentissa myös Pyhän Hengen vertauskuva. (Nyky-Israelissa myös naisilla on tämä nimi.) "Kyyhkysenä" Joonan lienee ollut lempeä kehottaja, ehkä jonkinlainen aikansa Barnabas, jolle ankarat sanat ja kovat tuomiot eivät olleet ominaisia.

4. Joonan kirjan rakenne

Joonan kirjassa on monia kerroksia ja sitä voisi tarkastella useasta näkökulmasta. Mitä kauemmin olen viipynyt Joonan pienen kirjan äärellä, sitä ihmeellisemmäksi se on mielessäni käynyt. Se on kuin jalokivi, josta heijastuvat mitä moninaisimmat värisävyt. Sillä on lukemattomia liittymäkohtia Vanhan testamentin muihin teksteihin, siinä on lukuisia sanontoja suoraan muualta Raamatusta. Se ikään kuin kokoaa yhteen varsinkin profeettojen julistuksen ja tekee sen tavalla, joka herättää hämmästyksiä ja ihailua. Mutta samalla se menee pitemmälle. Se kurottautuu aina Messiaan häikäisevän kirkkaaseen evankeliumiin saakka.

Toisaalta se näyttää sisältävän merkillisen sisäisen kauneuden, josta esimerkkinä mainittakoon sen rakenne. Kirjan luvut 1-2 käsittelevät tapahtumia lännessä, luvut 3-4 idässä. Toisaalta kirjan voisi jakaa seuraavasti: Joonan ulkomailla (luku 1), Joonan kamppailee Jumalan kanssa (luku 2), Joonan jälleen ulkomailla (luku 3) ja Joonan kamppailee jälleen Jumalan kanssa. Kaikki alkaa Jumalan sanalla, 1:1, ja kaikki päättyy Jumalan sanaan, 4:10-11. Hän on kirjan A ja O.

Kirjan rakenteen yksityiskohdista mainittakoon esimerkkinä Joonan rukous ja Jumalan vastaus kirjan viimeisessä luvussa. Kummassakin on 39 sanaa. Numeroissa ja järjestyksessä ei ole pelastussanomaa, mutta tunnen iloa Jumalan ilmoituksen rakenteellisestakin kauneudesta, niin kuin tunnen iloa hänen luomansa kukan terälehtien tai maailmankaikkeuden tähtitarhojen muodon ja järjestyksen kauneudesta.

Rakenteellista kauneutta on Joonan kirjassa myös esim. merimatkan kuvauksessa jakeissa 1:4-15. Ennen Joonan tunnustusta (1:9) on kertomuksessa 94 heprealaista sanaa ja 94 sanaa on tunnustuksen jälkeen jakeissa 10-15. Tunnustus on täsmälleen keskellä kertomusta. Ja tunnustuksen keskimäinen sana on "Herran pelko". Rakenne ei ole vain kaunis. Se myös kertoo paljon.

Mielenkiintoinen on Ninive-sanankin käyttö kirjassa. Ninivestä kerrotaan alkukielen mukaan jakeessa 3:3, että se oli suuri kaupunki Jumalan silmissä. Kaupungin merkitystä Jumalalle korostaa se seikka, että sen nimi on mainittu jo Joonan kirjan alussa, 1:2, ja aivan kirjan lopussa 4:11. Lisäksi Ninive on mainittu seitsemän kertaa luvussa 3, missä kuvataan Joonan julistustyötä kaupungissa ja Niniven herätystä. Vastaavasti heprealainen sana "meri" esiintyy merimatkakertomuksessa (luvussa 1) seitsemän kertaa.

Joonan kirjan rakenteessa ja sanojen käytössä on monia muitakin mielenkiintoisia yksityiskohtia. "Suuri"-sanan heprealainen juuri esiintyy eri muodoissa 14 kertaa. Mutta se ei esiinny kertaakaan jaksossa 2:2-10, missä kerrotaan kuinka Jumala "pienensi" Joonaa suuren kalan sisällä. Suuri kapinallinen profeetta kutistui silloin mitättömäksi syntiseksi.

Joonan ahdistusten kauhistavuutta tässä vaiheessa kuvaa mm. se seikka, että jaksossa on kaksi "kuoleman syvyyttä" tarkoittavaa ainutlaatuista heprealaista sanaa, joita ei ole missään muualla Vanhassa testamentissa.

Sana "paha", "pahuus" toistuu sekin tekstissä seitsemän kertaa. Mutta tätäkään sanaa ei löydy kertomuksen siitä vaiheesta, missä Joonaa rukoili. Tämä antaisi aiheen omaan selvittelyyn. Sana "mennä alas" esiintyy portaittain viisi kertaa kuvaten Joonan matkaa Israelin vuorilta "vuorten pohjiin" 2:7.

Kuolema on yksi kirjan pääteemoista. Kuolemaan viitataan seitsemän kertaa. Kuoleman pelko valtaa kertomuksen kuluessa yhä suuremman joukon. Ensin laivan kapteeni pelkäsi kuolemaa, 1:6. Sitten laivan miehistö rukoili Jumalaa, etteivät he kuolisi, 1:14. Ja jakeessa 3:9 Niniven kuningas kehottaa suurkaupungin asukkaita rukoilemaan, etteivät tuhoutuisi. Joonaa puolestaan kaipasi kuolemaa neljä kertaa: kerran merellä, 1:12 ja kolme kertaa Ninivessä, 4:3, 8, 9.

Joonan pako Herran kasvojen edestä mainitaan kirjassa kolme kertaa. Paon johdosta nousseen myrskyn kasvamista kuvataan jakeissa 1:4, 11, 13 niin ikään kolmella ja toinen toistaan pidemmällä ja voimakkaammalla lauseella.

Sana "kuiva maa" mainitaan sekin kolme kertaa. Ensin siihen viittaa Joonaa puhuessaan Jumalan luomistyöstä, 1:9, sitten kerrotaan, miten merimiehet koettivat soutaa laivan kuivalle maalle siinä onnistumatta, 1:13. Ja lopulta Jumalan lähettämä suuri kala teki sen, mihin merimiehet eivät pystyneet: vei Joonan kuivalle maalle, 2:11.

Pelko on myös yksi kirjan keskeisistä aiheista. Merimiesten pelon tunnetta kuvataan kolmella pelon kasvua kuvaavalla lauseella. Ensiksi "merimiehet olivat peloissaan (myrskyn tähden) ja kukin huusi avuksi jumalaansa", 1:5. Sitten "miehet joutuivat kauhun valtaan" (Joonan tähden), "suureen pelkoon", kuten heprealainen teksti sanoo, 1:10. Ja lopulta he "pelkäsivät ja kunnioittivat Herraa", 1:16.

Tekstissä on myös lukuisia mielenkiintoisia sana- ja ajatuspareja kuten "meri ja maa", 1:9, "kolme päivää ja kolme yötä" 2:1, "ylhäiset ja alhaiset" 3:5, "ihmiset ja eläimet" 3:7, Tarsis (lännessä) ja Ninive (idässä), yleinen ilmoitus ja Jumalan sanan julistus, yksi mies ja suurvalta, profeetta, jolla on Herran sana ja kuningas, joka johtaa ajan mahtavinta armeijaa, tuomio ja armo, epäusko ja usko...

Tiedän, että olen vasta aivan alussa Joonan kirjan ymmärtämisessä. Niin ihmeellinen on Jumalan sanan maailma. Pidän ensimmäiset luennot Joonan kirjasta Ruotsissa sikäläisen opiskelijälähetysten kutsumana tasan 12 vuotta sitten. Mutta minusta tuntuu, että vasta nyt kirjan sanoma alkaa aivan hiukan raottua. Niin hidas on ihminen ymmärtämään Jumalaa.

Tarvitsisin toiset 12 vuotta päästäkseni syvemmälle. Mutta koska en tiedä, voinko silloin enää kirjoittaa, jätän tämän keskeneräisen työni nyt lukijoiden käyttöön.

Seuraavassa käytämme muistin tukena Joonan kirjan jakoa:

Joonaa merellä (1:1-2:11)

1. Joonan ensimmäinen kutsu (1:1-2)

2. Joonan pakomatka ja merimiehet (1:3-16)

3. Joonan ensimmäinen rukous ja Jumalan vastaus (2:1-11)

Joonan Ninivessä (3:1-4:11)

1. Joonan toinen kutsu (3:1-3)

2. Joonan lähetysmatka ja niniveläiset (3:4-10)

3. Joonan toinen rukous ja Jumalan vastaus (4:1-11).

II Joonan merellä (1:1-2:11)

1. Joonan ensimmäinen kutsu (1:1-2)

1. Jumala puhuu sanassaan

Tartumme nyt Joonan kirjan tekstiin. Kirja alkaa Jumalan antamalla työkutsulla: "Joonalle, Amittain pojalle, tuli tämä Herran sana: 'Lähde Niniveen, tuohon suureen kaupunkiin, ja julista siellä, että minä, Herra, olen nähnyt sen pahuuden ja rankaisen sitä'", 1:1-2.

Näissä kirjan avausjakeissa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että Jumalan kutsu tuli Joonalle sanan kautta: "Joonalle tuli tämä Herran sana." Tämä osoittaa, ettei hän ollut tunteittensa ja aavistustensa varassa. Jumalan sana välitti hänelle tiedon siitä, mitä hänen tuli tehdä.

300-luvulla elänyt juutalainen rabbi, jonka nimi sattumoisin myös on Joonas, kirjoitti laajoihin tutkimuksiinsa vedoten: "Jumala kutsui profeetta Joonaa Jerusalemissa lehtimajanjuhlan aikaan."

Jos tämä pitäisi paikkansa, se merkitsisi, että Joonas olisi kuullut Jumalan kutsun juutalaisten suuressa hengellisessä juhlassa, jota syksyisin sadonkorjuun jälkeen vietettiin kokonaisen viikon ajan. Lehtimajanjuhlan aikana ihmiset asuivat majoissa, jotka oli valmistettu päällystämällä säleikkömäinen runko palmunoksilla ja vihreillä lehdillä, 3. Moos. 23:40. Näin muisteltiin niitä aikoja, jolloin Israel erämaavaelluksen aikana oli asunut samankaltaisissa tilapäisissä asumuksissa.

Päivien ohjelma oli mahtava ja sitä tultiin Jerusalemiin seuraamaan kaukaisistakin maista, aina Intiasta ja Espanjasta saakka.

Juhlassa Jumalan sana oli paljon esillä. Jumalan muinaisista teoista puhuttiin. Seremonioita johti 446 pappia. Lukuisia psalmeja veisattiin. Ehkä Jumala lähestyi Joonaa jonkun hengellisen laulun tai puheen aikana, tai ehkä se tapahtui keskustelussa jonkun juutalaisen papin tai maallikon kanssa. Emme tiedä tapaa, jolla Jumala puhui Joonalle. Mutta me tiedämme, että sana, joka Joonalle välitti työkutsun, ei ollut Joonan oma sana, ei oma tunne, ei oma luulo. Sana oli lähtöisin hänen ulkopuoleltaan. Herra puhutteli häntä.

Tässä on perustavan tärkeä näköala siitä, miten Jumala antaa meille tahtonsa tiedoksi. Niin kuin me ymmärrämme toisten ihmisten tarkoituksen kuulemalla heidän puhettaan tai lukemalla heidän kirjoituksiaan, niin me ymmärrämme Jumalan ajatukset kuulemalla ja lukemalla hänen sanaansa.

Jumala puhuu sanassaan. Hän kutsuu sanan kautta, kun kuulemme tai luemme sitä. Siellä, missä sana on esillä, siellä Jumalan tahto tulee esiin.

Myöhemmin (lukuissa 3.8-10) me tulemme näkemään, miten nimenomaan kirjoitettu Jumalan sana palveli Joonaa hänen elämänsä kriisissä.

Sanallaan Jumala kutsuu kadonnutta ihmistä pelastukseen. Sanaa kuuleva tai lukeva ymmärtää Pyhän Hengen valaisemana: tässä on nyt kysymys minusta eikä meistä jonakin joukkona.

Tämä koskee Jumalan työkutsuakin. Ratkaisuihimme vaikuttavat toki monet muutkin asiat. Tärkeää on se tieto, mitä me saamme Jumalan valtakunnan työstä kotimaassa ja ulkomailla. Lähetystyöntekijöiden terveiset kentiltä ovat merkittäviä ja lähettien tapaaminen on usein innostavaa ja puhuttelevaa. Mutta viime kädessä oikea kutsu Jumalan valtakunnan työhön tulee Jumalan sanan kautta.

Niin kuin pelastuksen yhteyteen kutsuttava tietää: nyt minun on tehtävä parannus, nyt minulle tarjotaan anteeksiantamusta, nyt minusta voi tulla Jumalan lapsi, niin uskova työkutsun edessä ymmärtää: nyt puhutaan minun paikastani Jumalan valtakunnassa, nyt on kyse minun osallistumisestani Herran työhön, kenties on kyse minun liikkeellelähdistäni.

2. Muutosten kohtaaminen

Vaikeaa Jumalan kutsussa on se, että se vaikuttaa ihmisen elämänsä kulkuun. Muutokset ovat hyvin erilaisia ja eri suuruisia, mutta tavallisesti ihminen vastustaa niitä. Näin hän tekee jo niiden muutosten suhteen, jotka liittyvät Jumalan pelastuskutsuun. Ja näin hän vastustaa myös muutoksia jotka liittyvät Jumalan työkutsuun. Moni lähtö lähetystyöhön on kariutunut juuri siihen, että kutsuttu ei ole ollut halukas niihin muutoksiin, joita kutsun noudattaminen olisi tuonut tullessaan. Moni elää osallistumatta lähetystyöhön kotimaassa, koska hän ei ole valmis niihin muutoksiin, joihin osallisuus lähetystyöhön johtaisi hänet ajankäytön, taloudenhoidon, perheen tms. suhteen. Moni torjuu Jumalan elämästään, koska hän haluaa jatkaa elämää entisellä tavalla.

Joonan tapauksessa tulossa olevat muutokset olivat hyvin suuret. Hänen kohdallaan me näemme Jumalan työkutsun aiheuttamat paineet ja pelot ikään kuin suurennuslasin läpi.

Seuraavassa joitakin niistä muutoksista ja vaikeuksista, joita saatamme kuvitella Joonan miettineen.

1. "Lähde Niniveen, tuohon suureen kaupunkiin", 1:2, sanoi Jumala. Hebrean kielessä tässä on käskyn toteuttamisen kiireellisyyttä ja välttämättömyyttä painottava alku quum, "nouse (nyt)".

On kuin Herra sanoisi: "Sinä et voi enää jatkaa elämääsi ja työtäsi samalla tavalla kuin tähän asti. Nyt elämääsi tulee muutos, joka sinun on kohdattava. Jätä paikkasi, nouse ja lähde liikkeelle."

Määränpää oli Ninive. Tämä on ensimmäinen Raamatun mainitsema kaupunki vedenpaisumuksen jälkeen. Niniveä koskeva sanonta "suuri kaupunki", hebr. haair haggedolaah esiintyy jo 1. Moos. 10. luvussa. Siellä kerrotaan Nimrodista, "josta tuli ensimmäinen mahtava hallitsija maan päällä", 1. Moos. 10:8. Hänen sanotaan siirtyneen Assyriaan, missä hän rakensi "Niniven, Rehobot-Irin, Kalahin ja Resenin suuren kaupungin (haair haggedolaah) Niniven ja Kalahin välille", 10:11-12.

Lause on monimutkainen. Se tarkoittanee, että Nimrod rakensi Niniven ja Kalahin välille neljästä kaupungista koostuvan suurkaupungin, johon kuuluivat Ninive, Rehobot-Ir, Kalah ja Resen. Uloimmat kaupungit olivat noin 40 kilometriä toisistaan. Tämän suurkaupunkiryppään yhteisenä nimenä käytettiin Niniveä, joka noista neljästä kaupungista oli tunnetuin. (Samalla tavalla kaupungit kasvavat meidän aikanamme kiinni toisiinsa yhdeksi suurkaupungiksi sellaisilla tiheään asutuilla alueilla kuten Intiassa, Kaukoidässä ja Keski-Amerikassa.)

Joonan pienen ja tutun kotikylän Gat-Heeferin oli määrä vaihtua tällaiseksi oudoksi kaupungiksi, jonka suuruutta Joonan kirjassa korostetaan kolmeen kertaan, Joon 1:2; 3:2 ja 4:11. Kaupungin kokoa ja ilmeisesti myös erikoislaatuisuutta kuvataan hepreaksi myös sanomalla, että se oli "kolmen päivämatkan kaupunki", 3:3. Ilmaisua selittynee juuri sillä, että kaupunki on todennäköisesti muodostunut useammasta toisiinsa kiinni kasvaneesta kaupungista.

Joonan aikana Ninivessä tiedetään asuneen noin 120.000 ihmistä, Joon 4:11. Kaupungin suurimman loiston vaihe osuu Joonan jälkeiselle vuosisadalle, 600-luvulle eKr., jolloin sen asukasmääräksi arkeologit ovat arvioineet 175.000 ihmistä. Babylonialaisten ja medialaisten yhteiset sotajoukot hävittivät kaupungin vuonna 612 eKr. niin perusteellisesti, ettei sitä enää koskaan rakennettu uudelleen ja sen sijaintikin unohdettiin. Myöhemmin jopa uskottiin, että Ninive oli pelkkä taru Raamatussa. Kaupungin rauniot löytyivät vuonna 1820 Tigris-virran itärannalta Pohjois-Irakista vastapäätä Mosulin kaupunkia, noin 400 km Bagdadista pohjoiseen. Arkeologiset kaivaukset paikalla aloitettiin 1840-luvulla.

Ninive oli loistelas suurkaupunki, joka oli kasvattanut itseään "petoksella ja ryöstösaalilla", Naah. 3:1. Arkeologisissa kaivauksissa on saatu esille mm. 71 huoneen palatsi, jonka lähes kaikki seinät on koristettu alabasterikohokuvilla. Kuvat esittävät Assyrian kuninkaitten sota- ja metsästysretkiä. Näkyville on kaivettu myös suunnattoman suuri kirjasto, jossa oli tuhansia nuolenpääkirjoitustauluja.

2. Profeetta Joon oli tottunut liikkumaan sananjulistusmatkoilla. Mutta nyt hänen pienet matkansa Israelin rajojen sisällä vaihtuisivat yhdeksi pitkäksi matkaksi. Määränpää Ninive oli noin 1200 kilometrin päässä Israelista. Matka oli yhtä pitkä kuin Etelä-Suomesta Keski-Eurooppaan. Tuon ajan matkustustapoja ajatellen edessä oli todella pitkä ja hankala matka Tigris-virrälle. On arvioitu, että Joonan aikana matkaan tarvittiin ainakin yksi kuukausi.

Tästä seurasi tietysti joukko käytännön kysymyksiä. Miten hän matkustaisi tuon pitkän matkan? Todennäköisesti kauppiaiden kamelikaravaanissa. Entä mistä hän saisi varat matkalle? Missä hän söisi ja nukkuisi matkan aikana ja perillä? Miten hän järjestäisi kotinsa olot Gat-Heeferissä poissaolon ajaksi? Mitä sanoisivat omaiset ja tuttavat, kotiväki ja Gat-Heeferin asukkaat?

Nykypäivän lähetystyöntekijät tietävät, että näitä käytännön kysymyksiä on ennen matkalle lähtöä lukuisia. Helpoimpia eivät ole muiden ihmisten, esimerkiksi omaisten ja työtoverien asenteet.

3. Joonaa odotti pitkä yksinäisyys, ero omaisista ja omasta kansasta. Edessä oli vieras kansa, vieras pakanallinen kulttuuri ja monet vaivat. Vain kieli oli joten kuten tuttu. Assyrialaisen puhuma kieli oli seemiläinen ja läheistä sukua heprealle. Assyriassa saattoi myös tulla ymmärretyksi aramean kielellä, joka oli tuon ajan kansainvälinen yleiskieli. Vielä nykyäänkin Niniven raunioiden lähellä olevassa Mosulin kaupungissa osa ihmisistä puhuu arameaa.

Vähäpätöisin asia ei varmaankaan ollut, että tehtävän suorittaminen edellytti luopumista maasta, jossa Jumala ja hänen sanansa tunnettiin. Israelissa oli papisto ja järjestäytynyt jumalanpalveluselämä. Vaikka uskonnolliset olot olivat käyneet pinnallisiksi ja paljon luopumusta oli tapahtunut, Jumalan ja hänen sanansa perustuntemus oli kuitenkin tallella. Ninivessä ei ollut mitään tästä, oli vain epäjumalantemppeleitä, uhritoimituksia epäjumalille ja muuta syvää hengellistä pimeyttä. Uskonveljien sijasta Joonalla olisi kuulijoina ihmisiä, jotka palvoivat epäjumalia.

Assyrian uskonnollisuus oli tutkijoiden mukaan animistista luonnonpalvontaa. Pääjumalan Assurin lisäksi palvottiin suurta joukkoa alempia jumalia, mm. viittä kiertotähteä sekä jumalia kuten Anu (taivas), Beel (asuttu maa), Ea (vesi), Sin (kuu), Shamash (aurinko) ja Ramman (myrskyn jumala). Niniven pääjumala oli Ishtar, jolle oli rakennettu suuri pyhäkkö. Miten toisenlaista Israelissa ja Jerusalemissa tässä suhteessa olikaan kaikesta maahan tulleesta epäjumalanpalveluksesta huolimatta!

4. Tehtävä, johon Jumala kutsui Joonan, oli hänen luonteelleen vieras. Jumala käski hänen saarnata Niniveä vastaan. Heprealaisessa tekstissä ei ole vielä sanottu, mitä Joonan piti sanoa (vaikka vuoden 1992 suomennos siihen viittaakin).

Selvää tässä vaiheessa on, että Joonan piti mennä Niniveen saarnaamaan sitä vastaan. Tehtävä oli hyvin toisenlainen kuin se, mistä hänet Israelissa tunnettiin. Hänen on arveltu olleen hyvin suosittu profeetta Israelissa, koska hän oli ennustanut Israelin valtion laajenemisen.

Joonan on saattanut hyvinkin kokea, että hänen saamansa työ oli hänen luonteelleen vieras. Jos hänen nimensä Joonan, Kyyhkynen, ollenkaan kuvaa häntä ihmisenä, hän oli toisenlaisten tehtävien mies. Hän on todennäköisesti ollut lempeä, sopuisa ja ehkä arkakin. Kyyhkynen on Lohduttajan ja Puolustajan, Pyhän Hengen vertauskuva, kuten olemme todenneet. Mutta nyt Kyyhkynen piti lähteä pelottavalle matkalle ja perillä tehdä sellaista, mihin hänellä ei luonnostaan ollut edellytyksiä: saarnata ihmisiä vastaan.

3. Joonan ajan Assyria

Suuri vaikeus Joonalle oli varmasti myös Niniven pahuus, johon jakeessa 1:2 viitataan. Jumala sanoi kaupungista: "Olen nähnyt sen pahuuden." Jo pelkkä sana "Ninive" sävähdetti ja säikäytti tuon ajan ihmisiä. Se toi mieleen tuskan ja kuoleman, niin kuin sana "isoviha" värisytti suomalaisia monen sukupolven ajan.

Ninivestä johdettiin Joonan aikana Assyrian laajenevaa suurvaltaa, jota on kutsuttu sen ajan natsi-Saksaksi. Vastaavanlaisia suurvaltoja olivat myöhemmin Babylon ja Rooma. Joonan aikana Assyrian kuninkaana lienee ollut Ashur-dan III (772-755 eKr.) tai hänen seuraajansa Ashur-nirari V (754-745 eKr.).

Alun perin assyrialaiset olivat pieni seemiläinen kansa, joka jo 2000 eKr. asui Tigris-joen varrella nykyisen Irakin alueella. 900-luvulta lähtien sarja sotaisia kuninkaita laajensi kukin vuorollaan Assyriaa. 700-luvulla sisäiset valtakamppailut heikensivät jonkin aikaa Assyriaa, mutta valtakunnan uusi nousu alkoi kuningas Tiglat-pileser III:n johdolla (n. 745-727 eKr.). On merkittävää, että tämä Assyrian vallan uusi kasvukausi alkoi sen jälkeen kun Ninivessä oli ollut herätys.

Lukuisissa Vanhan testamentin kohdissa viitataan siihen pelkoon, jota mm. juutalaiset tunsivat, kun laajenevan Assyrian rajat tulivat yhä lännemmäksi. Profeetta Aamoksesta alkaen profeetat kuuluttivat Jumalan valitulle kansalle tuhoa, koska kansa eli Jumalan tahdosta välittämättä. Selvästi profeetat myös nimesivät Assyrian kansaksi, jota Jumala aikoi käyttää rangaistuksen täytäntöön panijana, esim. Aam. 5:27, 7:9; Hoos. 9:1-4, 10:5-8.

Noin vuonna 722 eKr. profeetta Aamoksen ja muiden profeettojen ennustus toteutui. Assyrian kuningas Sargon II valloitti Samarian kaupungin ja Israelista tuli Assyrian maakunta.

Raamatusta luettaessa: "Ja niin Herra työnsi Israelin pois kasvojensa edestä. Hän teki niin kuin oli palvelijoihensa, profeettojen, suulla ilmoittanut, ja siirsi israelilaiset heidän omasta maastaan Assyriaan", 2. Kun. 17:23.

Assyrian kuningas Sargon II on itse kertonut Israelin valloituksesta savitaulukirjoituksissa olevalla tavukielellä mm:

"Kuninkaallisen hallituskauteni alussa... voitin ja valloitin (Israelin pääkaupungin) Samarian, vein saaliina sen asukkaista pois 27.290..."

Assyriaan kuljetettujen israelilaisten tilalle tuotiin Assyrian käytännön mukaan väestöä muilta valloitetuilta alueilta. Väestönsiirroilla haluttiin vähentää kansalliskiihkoa ja kapinahankkeita.

Joonahan ei näitä Assyrian myöhempiä vaiheita tiennyt, mutta jo ennen häntä Assyrian armeija oli ollut naapurikansojen kauhun ja pelon aihe toistasataa vuotta ja profeetat olivat

pitkään puhuneet siitä, että Assyria tulisi kerran valloittamaan Luvatun maan, elleivät juutalaiset katuisi syntejään ja kääntyisi takaisin Jumalan puoleen.

Joonaa ja hänen tehtävänsä paremmin ymmärtääksemme on syytä vielä todeta, että Assyrian "sotakoneisto" oli tuon alueen ylivoimaisesti tehokkain. Se oli hyvin organisoitu, sillä oli taitavat johtajat ja se oli kuuluisa julmuudestaan.

Assyrian armeija kykeni toimimaan kaikenlaisessa maastossa ja kaikenlaisissa oloissa. Metsissä käytettiin keihäsmiehiä ja ratsuväkeä. Vesistöissä ja soilla käytettiin veneitä. Jokien ylitykseen assyrialaisilla oli nahasta tehtyjä veneitä ja ponttoneja. He kykenivät murtamaan linnoitusten ja kaupunkien muuripuolustuksen. He käyttivät pyörillä liikuteltavia muurinsärkijöitä, joilla he saattoivat iskeä kivien väliin ja vääntää niitä paikoiltaan. Toisinaan he kaivautuivat kaupunkien muurien alta.

Arkeologiset kaivaukset ovat tuoneet päivänvaloon järkyttäviä asioita siitä, mitä assyrialaiset tekivät vallattujen alueiden ihmisille. Heiltä revittiin kieli, puhkottiin silmät, väännettiin kädet ja jalat poikki. Jaloistaan ripustetut ihmiset nyljettiin elävältä ja heidän nahkansa ripustettiin valloitetun kaupunkien muureille. Toiset ihmiset jätettiin kuivumaan kuumassa auringossa teräviin seipäisiin pistettyinä. Lapsia poltettiin elävältä. Ruumisröykkiöt jäivät jälkeen siellä, missä assyrialaiset kulkivat.

Koko profeetta Nahumin kirja on omistettu Ninivelle, josta tätä terroria johdettiin, Nah. 1:1. Kirjan 3. luvussa profeetta lausuu voimakkaasti: "Voi kaupunkia, veritekojen tahraamaa, täynnä pelkkää petosta, ryöstösaalista, sammumattoman raatelun kiihkoa! Ruoskat läiskyvät, pyörät ryskyvät, hevoset kiitävät, vaunut hyppivät. Ratsut karkaavat pystyyn, miekat välkkyvät, keihäät salamoivat. Kaikkialla kaatuneita, kasoittain kuolleita, ruumiita loputtomiin, niihin kompastellaan", Nah. 3:1-3.

Israelin eteläisessä naapurivaltiossa Juudassa profeetta Jesaja kuvasi assyrialaisia ja heidän tulevaa hyökkäystä juutalaisten kimppuun mm. seuraavasti:

"Niin Herra antaa vihansa leimahtaa kansansa yllä, hän kohottaa kätensä ja lyö. Vuoret järähtelevät, ja kaduilla viruu ruumiita kuin jätteitä tunkiolla... Herra kohottaa merkkiiviirin kaukaiselle kansalle, maan ääriin hän viheltää sen sotureille kutsun, ja nopeasti he rientävät sieltä. Siinä joukossa ei kukaan väsy eikä horju, kukaan heistä ei nuku eikä torqu. Heidän vyönsä ei uumilta irtoa, eikä kenenkään kengästä katkea hihna. Heidän nuolensa ovat teroitettut ja kaikki jousensa jännitetyt, hevosten kaviot iskevät tulta kuin pii ja vaunujen pyörät jyrisevät kuin myrsky. He ärjyvät kuin jalopeurat, heidän äänensä on kuin nuoren leijonan, joka karjahtaen sieppaa saaliin ja raahaa sen mukanaan kenenkään uskaltamatta asettua tielle. Sinä päivänä se kaukainen kansa ärjyen uhkaa tätä maata, kohisten kuin meri. Mihin katseesi luotkin, vain pimeyttä ja ahdistusta. Valo on kadonnut synkkiin pilviin", Jes. 5:25-30.

Juutalaiset tiesivät tämän assyrialaisista. Kaiken tämän tiesi myös Joonaa. Assyria oli luonut ympärilleen kauhean maineen. Siksi juutalaiset pelkäsivät itäisen suurvallan menestystä sotarintamalla ja ahdistuneina he odottivat Assyrian valloittavan heidänkin maansa.

Tällaisen uhan edessä Jumala kutsui Joonan lähtemään Israelista, kulkemaan halki Assyrian siihen mennessä valtaamien laajojen alueiden kauas Eufrat-virran tuolle puolelle aina Tigris-virran yläjuoksulla sijainneeseen Niniveen asti ja saarnaamaan siellä sitä vastaan!

Olisitko sinä noissa oloissa lähtenyt tuolle 1200 kilometrin matkalle Gat-Heferistä Niniveen? Olisitko sinä sanonut iloiten Herralle: "Katso, tässä minä olen, lähetä minut." Kuka tänään on valmis tekemään työtä Jumalan valtakunnassa silloinkin, kun tehtävä tuo elämään muutoksia ja vaivoja ja vaarojakin?

Jumalan kutsu hänen valtakuntansa työhön ei koskaan ole helppo. Mutta erityisen vaikea se on niille, joita Jumala kutsuu lähtemään omasta maastaan vieraiden kansojen keskuuteen. Joonan tehtävä oli mahdoton. Juuri niin mahdoton kuin lähetystehtävä pohjimmaltaan aina on.

Lähetystyöstä voidaan sanoa, että se on samanlaista työtä kuin hengellinen työ kotimaassa: Sanan julistamista, omassa ammatissa toimimista. Mutta Joonan kirja osoittaa, mikä ero on toimia kotimaassa ja lähetyskentällä. Meillähän ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan vaan henkivaltoja vastaan. Assyrialaisen julmuus antaa aavistuksen siitä, minkälaiset ovat ne henkivallat, joita vastaan me lähetystyössä saarnaamme. Sielunvihollinen ei ole yhtään sen lempeämpi kuin assyrialaiset - päinvastoin.

Sallithan tässä pienen välähdyksen siitä, millaista lähetin työ ja kamppailu voi olla meidän päivinä. Seuraava katkelma on Sanansaattajien lähetystyöntekijän fil. maist. Marja-Liisa Mrcelan kiertokirjeestä jouluna 1993. Hän kertoo 12 vuoden kokemuksista lähetystyössä Kroatiassa mm. näin:

"- - - Kolme kertaa on Jakov (hänen miehensä) yritetty tappaa, kerran saimme molemmat kaasumyrkytyksen, minulle tuli aivoverenvuoto ilman että heti sain asiallista hoitoa, Jakov nukahti yliväsyneenä auton rattiin moottoritiellä, kerran peura lensi hämärässä auton puskurille ja siitä sitten katon yli takaisin tielle, liukkaalla kelillä ojaanajo, sota ja jatkuvat pommitukset ympärillämme joka puolelta kahden vuoden ajan ja sen lisäksi jatkuvat hyökkäykset työtämme kohtaan eri suunnilta sekä todelliset henkivaltojen taistelut - - -"

Luulen, että kun me olemme näin kauan viipyneet Joonan kirjan alkujakeiden herättämien ajatusten äärellä, meidän on helpompi ymmärtää profeettaa ja lähetystyöntekijöitä - ja itseämme. Näin siitäkin huolimatta, että Joonan ei itse ole vielä paljastanut pakonsa todellista syytä. Paon lopullisen syyn selviämistä meidän täytyy odottaa kirjan viimeiseen lukuun saakka.

2. Joonan pakomatka ja merimiehet (1:3-2:16)

1. Jumalan palvelijan sisin

Edellisessä luvussa käsitelimme profeetta Joonasta kertovan kirjan johdantojakeita 1:1-2. Nyt siirrymme eteenpäin. Kirja jatkuu:

"Mutta Joonan päätti paeta Herraa ja matkustaa meren taakse Tarsisiin. Hän meni rannikolle Jafooniin ja etsi satamasta laivan, joka oli lähdössä Tarsisiin. Maksettuaan matkansa hän astui laivaan päästäkseen meren yli pois Herran ulottuvilta", 1:3.

Raamatun lukija odottaisi, että kertomus Joonasta jatkuisi alkujakeiden jälkeen näin: "Joonan nousi ja meni Niniveen, niin kuin Herra oli häntä käskenyt." Joonan kyllä "nousi ja lähti" (sen kertoo heprealainen teksti). Mutta hän lähti täsmälleen päinvastaiseen suuntaan kuin Jumalan halusi.

Tämä on Joonan kirjan ensimmäinen yllätys. Joonan oli Jumalan sanan julistaja. Mutta nyt, yhtäkkiä, hän ei enää katsonut sanaan vaan hän katsoi siihen tehtävään, jonka hän oli saanut. Kun hän näin siirsi katseensa pois Herran sanasta, hänet valtasi epäusko. Usko kiinnittää katseensa sanaan ja saa voimansa siitä. Usko luottaa sanaan.

Mutta Joonan jätti Jumalan sanan. Hänen epäuskoaan on kuvattu sanomalla, että hän lähti "pois Jumalan kasvojen edestä". Jakeessa 1:3 on (vuoden 1933 suomennoksessa) mainittu kahteen kertaan, että Joonan pakeni "pois Herran kasvojen edestä". Näin sanotaan lauseen alussa ja sitten uudelleen lauseen lopussa.

Tämä tieto on myös Joonan kirjan heprealaisessa alkutekstissä. Se on siinä kahteen kertaan varmistamassa sen, ettei jälkipolville tulisi milloinkaan mitään epäselvyyttä siitä, mitä

profeetta Joonan teki, kun Jumala kutsui häntä lähtemään Niniveen. Joonan, joka siihen saakka oli seissyt Herran kasvojen edessä kuten profeetat seisoivat, halusi äkkiä pois siltä paikalta.

Herran kasvojen edessä oleminen on elämää uskossa. Se on elämää, jossa Jumala saa nähdä kaikki ihmisen tekemiset ja kuulla kaikki hänen sanomisensa ja tutkia kaikki hänen sydämensä syvyydet. Jumalan kasvojen edessä ihmisellä ei ole mitään Jumalalta kätkeyttä asioita. Se ei tarkoita pyhyttä, täydellisyyttä, vaan Jumalan valossa olemista. Jumala saa tietää kaiken.

Samalla kun ihminen näin elää ja työskentelee tietoisesti Jumalan kaikinäkevän katseen alla, ihminen itsekin näkee Jumalan olemuksen. "Minun silmäni katsovat alati Herraan", veisasi Daavid kiittolisena, Ps. 25:15. Tällainen ihminen näkee Jumalan ankaruuden ja hyvyyden, hänen pyhytensä ja armonsa, oman pienuuden ja Jumalan suuruuden.

Tällainen elämä oli ominaista erityisesti profeetoille, esim. Abrahamille, 1. Moos. 19:27; Elialle 1. Kun 17:1 ja 18:15 ja Jeremialle, Jer. 15:19. Mutta itse asiassa jokaisen tulisi elää näin Jumalan kasvojen edessä. Siihen tähtää siunaus, joka oli määrä lausua koko Israelille: "Herra kirkastakoon sinulle kasvonsa... Herra kääntäköön kasvonsa sinun puoleesi...", 4. Moos. 6:24-26.

Kaikinäkevän Jumalan kasvojen siunauksen vaikutuspiirissä Jumalan ihmiset kykenivät suorittamaan ne tehtävät, jotka Jumala oli heille antanut. Jotkut kääntävätkin kohdan niin, että Joonan pakeni Jumalan saarnatehtävää. Vaikka käännös ei ole alkutekstin mukainen, se kertoo paljon siitä, mistä Joonan halusi päästä eroon.

Joonan halusi pois Jumalan vaikutuspiiristä ja palvelutehtävästä. Hänen suhteensa ja suhtautumisensa Jumalaan muuttui. Hän halusi tulla riippumattomaksi Jumalasta. Joonan otti elämänsä ohjat Jumalan käsistä omiin käsiinsä.

Hepreankielinen sanonta "pois Herran kasvojen edestä" on sama kuin jo 1. Moos. 3:8:ssa, jossa (vuoden 1933 käännöksen mukaan) kerrotaan Aadamin vaimoineen lymyneen "Herran Jumalan kasvojen edestä paratiisin puiden sekaan". Sama sanonta on uudelleen 1. Moos. 4:16:ssa: "Kain poistui Herran kasvojen edestä" sen jälkeen, kun hän oli surmannut veljensä Abelin.

Tähän joukkoon liittyi nyt profeetta Joonan. Oudolta tämä kuulostaa. Mutta jotta emme epäilisi, asia on sanottu jakeessa kahteen kertaan. Profeetta Joonan lankesi niin kuin Adam ja Kain. Joonan teki syntiä.

Joonan ratkaisu osoittaa, että kauankin uskossa elänyt ja Jumalan käytössä ollut ihminen voi odottamatta lähteä kulkemaan aivan outoja teitä. Kenelläkään ei ole apua siitä, miten lähellä Herraa hän on ollut. Kuka tahansa voi milloin tahansa tehdä mitä tahansa. Paineet elämän sisällön ja suunnan ottamiseksi omiin käsiin voivat käydä ylivoimaisiksi ja lankeemus on käsillä.

Tämä Joonan kirjan kohta auttaa meitä samaistumaan Joonaan. Profeetta osoittautuu tavalliseksi ihmiseksi. Hän ei ole mikään yli-ihminen vaan lihaa ja verta kuten mekin. Ajoittain hän on ollut vahva mutta nyt kiusauksen hetkellä heikko.

Joonan kirja on monelle meistä kuin peili, josta näemme itsemme kiusallisenkin tarkkaan. Ehkä tämä kohta Joonan elämässä näyttää sinun elämästäsi nyt jotakin, jota et ole halunnut nähdä ja tunnustaa todeksi. Koeta kestää se, minkä näet. Totuuden näkeminen on kaiken todellisen elämän alku.

Oletko, ystäväni, pakomatalla? Oletko jättänyt paikan Herran kasvojen edessä, hänen vaikutuspiirissään? Oletko lakannut etsimästä Herraa ja hänen johdatustaan? Oletko ottanut elämäsi ohjat omiin käsiisi? Pyritkö kulkemaan ja elämään ikään kuin Jumalaa ei olisi?

2. Alas, alas, alas

Mitä Joonan pako käytännössä merkitsi? Jakeissa 1:3 ja 1:5 se on alkutekstissä kuvattu kolmeen kertaan toistetulla "alasmenoa" tarkoittavalla sanalla. Ensin hän meni "alas Jafoon", sitten hän astui "alas laivaan" (näin heprealaisessa tekstissä) ja lopulta Joonan meni "alas laivan pohjalle".

Tällainen on Jumalan läsnäoloa ja yhteyttä pakenevan ihmisen tie. Se kulkee monessa mielessä alaspäin.

Jafo (Uuden testamentin aikana Joppe) oli runsaan 50 kilometrin päässä Jerusalemissa luoteeseen. Nykyisin kaupungin nimi on Jaffa. Aivan sen lähellä on Tel Avivin kaupunki.

Arkeologisten kaivausten perusteella Jafon historia alkaa 1800-luvulla eKr. Joonan aikana kaupunki oli hyvin vireä satama- ja kauppapaikka Akon lahdella. Myöhemmin siitä tuli tärkeä merenkulun hallinnollinen keskus Egyptistä Roomaan kulkeneen "merivaltatien" varrella. Assyrialaiset valtasivat Jafon vuonna 701 eKr.

Alun pitäen Jafo oli Palestiinan ainoa Välimeren satama. Erityisen tärkeä Jafo oli Jerusalemmille, 2. Aik. 2:15. Kiireinen matkustaja saattoi tuohon aikaan taivaltaa kaupunkien välin yhdessä päivässä.

Jafo oli "alhaalla" sen tähden, että se oli meren rannalla, kun taas suuri osa muusta Israelista oli ylänköä tai vuoristoa. Tie Jafoon oli enimmäkseen "alamäkeä" riippumatta siitä, mistä Joonan lähti.

On ihmeellistä, että pakomatka Jumalan läheisyydestä voi toisinaan tuntua myötämältä. Ulkonaiset olosuhteet ikään kuin puoltavat ihmisen pakoja. Kulkeminen vaikuttaa helpolta. Rajoitukset ja vaatimukset ovat poissa. Asiat osuvat jopa ihmeellisesti kohdalleen.

Tämä on syytä pitää mielessä. Jumalan läheisyyden jättänyt ihminen ei välttämättä koe vastoinkäymisiä ja raskaita takaiskuja elämässään. Hän saattaa päinvastoin kokea, että elämä on paljon helpompaa kuin ennen. Liikkumisen vapaus riemastuttaa.

Avomielisessä psalmissaan Asaf kertoo panneensa merkille Jumalalle vieraiden ihmisten menestyksen ja kadehtineen heitä. Hän kirjoittaa näistä "jumalattomista":

*"Heillä ei ole ikinä vaivoja,
he ovat terveitä ja lihavia.
He eivät joudu raatamaan
niin kuin muut ihmiset,
eikä heitä toisten tavoin kuriteta."*

Ps. 73:4-5

Elämä ilman Jumalaa ei välttämättä ole hankalaa. Jumalaa pakenevankin kokemukset voivat olla myönteisiä. Hän saattaa tuntea iloa siitä, että voi itse ohjata elämänsä.

Alhaalla Jafon merelle tuoksuvassa kaupungissa Joonalla oli vielä aikaa miettiä, mitä hän oli tekemässä. Lähtö Niniveen oli yhä mahdollinen. Mutta laivan löytyminen ja siihen astuminen - sen hän tiesi - merkitsisi eräässä mielessä lopullista askelta pois Herran tahdon tieltä. Mereltä laiva ei hänen takiaan kääntyisi takaisin.

Syntimatkoillamme tulee aika ajoin näitä Jafo-pysähdyspaikkoja, joilta paluu Jumalan tahdon tielle on vielä mahdollista. Asiat lakkaavat hetkeksi etenemästä. Meillä on aikaa harkita ja rukoilla, jos tahdomme.

Pakomatkallemme meitä saattaa myös puhutella joku ihminen. Hän voi olla tietämätön tilanteestamme mutta silti puhua sellaista, mikä koskettaa meitä. Yllättäen jokin raamatunkohta ikään kuin ponnahtaa esiin ja valaisee mielen. Jotkut ovat kokeneet Päivän tunnussanan voivan jonain hetkenä kirkastaa asiaa, joka vaatisi hoitoa. Kahvipöydässä joku voi ottaa puheeksi asian, joka on salainen ongelmamme. Sanomalehdessä tai televisio-ohjelmassa voi olla haastattelu tai irrallinen lause, joka muistuttaa meitä asiasta, joka ei ole kunnossa.

Erilaisista ohikiitävistä tilanteista ja sanoista me ymmärrämme Jumalan muistuttavan meitä väärästä teostamme tai suhteestamme ja kutsuvan meitä takaisin tielleen. Omatuntonmekin saattaa varoittaa meitä ja kehottaa palaamaan Herran vaikutuspiiriin.

Näitä pysähdyshetkiä meidän tulisi käyttää hyväksi. Herraa pakenevan tulisi kääntyä Jumalan puoleen silloin, kun se on mahdollista. Kaikki elämän hetket eivät ole samanlaisia. Etsikkohetken jälkeen muutoksen mahdollisuudet loppuvat pitkäksi aikaa, ehkä kokonaan.

Pyytäkäämme armoa osataksemme varoa sitä kohtalokasta askelta, joka merkitsee peruuttamatonta lähtöä oman tahdon tielle.

3. Joonan ja Simon Joonan poika

Kamppailu, jonka profeetta Joonan mitä todennäköisimmin Jafossa kävi, saa mielenkiintoista lisävaloa Uudesta testamentista. Apt. 10. luvussa kerrotaan apostoli Pietarin taistelusta Joppen kaupungissa.

Pietarin ja Joonan liittävät toisiinsa yllättävän monet yksityiskohdat. Ensinnäkin paikka on sama: Joonan ajan Jafo on Pietarin ajan Joppe. Uskon, että tällä on merkitystä aivan samoin kuin on merkitystä sillä, että Abraham uhrasi oinaan vuoristossa, jossa Jeesus kerran ristiinnaulittiin (ehkäpä samalla vuorellakin), 1. Moos. 22: 2, 13. Näin Jumala toisinaan opettaa meitä ja yhdistää asioita ymmärtääksemme niitä paremmin.

Tämän takia Apt. 10 on tässä yhteydessä mielenkiintoinen. Siinä kerrotaan aluksi Cornelius-nimisen roomalaisen sotapäällikön saamasta enkelinäystä, jossa häntä kehoitettiin lähettämään miehiä Joppen noutamaan luokseen Pietari, 10:1-5.

Pietarin osoitteeksi enkeli antoi seuraavan tiedon: "Hän asuu Simon-nimisen nahkurin luona, jonka talo on meren rannalla", 10:6. (Simon-nahkurin taloa näytetään edelleen matkailijoille Jaffassa. Vuosisatojen ajan talon on omistanut armenialainen Zakarian suku, joka vuodesta 1865 lähtien on hoitanut talon viereen aikanaan rakennettua majakkaa.)

Kristityt eivät aluksi julistaneet evankeliumia muille kuin juutalaisille. Alkuseurakunnan jäsenillä oli vaikea tottua ajatukseen, että Jumala rakastaa koko maailmaa, myös ns. saastaisia pakanakansoja. Tätä ei Pietarikaan käsittänyt selvästi.

Tämäkin yhdistää Pietarin ja Joonan. Joonakaan ei ymmärtänyt, mitä aihetta hänellä oli julistaa Ninivessä.

Kolmas kertomusten liittymäkohta on enkelin maininta siitä, että nahkuri Simonin talo sijaitsi "meren rannalla". Uskon enkelin maininneen asian siksi, että nahkuri Simonin talo on sijainnut juuri samalla rannalla, mistä Joonan aikoinaan oli kulkenut ja astunut Tarsisiin menevään laivaan. En ihmettelisi, jos Joonan aikainen laivalaituri olisi ollut juuri samalla kohtaa, missä nahkuri Simonin talo sijaitsi Pietarin aikana.

Neljäs yksityiskohta, joka liittyy Joonan ja Pietarin toisiinsa, on se, että Pietarin isän nimi oli Joonan. Pietaria kutsuttiin siksi toisinaan "Simon Joonan pojaksi", Matt. 16:17.

Profeetta Joonan on hyvinkin saattanut olla Pietarilla mielessä, kun hän majaili Jopessa "meren rannalla". Ei olisi outoa, jos hän siellä ollessaan olisi muistellut Joonan kirjan sanomaa ja niitä sisäisiä taisteluita, joita Joonan samassa kaupungissa oli käynyt yli 700 vuotta aikaisemmin.

Eikä olisi ihme, jos Pietari olisi mielessään kerrannut Joonan matkaa Niniveen selvittääkseen itselleen, mitä Jeesus oli tarkoittanut sanoessaan opetuslapsilleen: "Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille", Mark. 16:15.

Oleellista on, miten Pietari käytti aikansa Jopessa. Apt. 10:9:n mukaan hän "nousi katolle rukoilemaan". Sanonta on Pietaria kuvaava. Joonasta Raamattu kertoo, että hän pakeni Herran kasvojen edestä ja meni alas Jafoon. Siellä hän astui alas laivaan. Joonan rukouksista ei puhuta mitään. Mutta Pietari etsi katsellaan Herran kasvoja, hän pyrki Jumalan vaikutuspiiriin, ja hän nousi ylös rukoilemaan.

Sieltä katolta Gennesaretin järven pieneen suljettuun maisemaan tottunut kalastaja-Pietari katseli Välimeren rannattomalle ulapalle. On kuin tuo paikkakin olisi vienyt hänen ajatuksiaan pienestä Israelista kauas maan ääriin.

Tiedämme, ettei Pietari rukoillut turhaan. Rukouksen aikana hän sai näyn purjekankaasta (mikä sekin on merkillinen liittymäkohta Joonan pian alkavaan purjehdukseen!). Purjeessa oli kaikenlaisia eläimiä. Samassa hän kuuli äänen, joka kehotti häntä teurastamaan ja syömään, mitä hänelle tarjottiin. Mutta hän vastasi: "Ei, ei, Herra! En ole koskaan syönyt mitään epäpuhdasta tai kiellettyä", 10:11-14. Silloin hän kuuli selityksen: "Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpuhtaaksi", 10:15.

Pietarin vielä ihmetellessä näkyä Pyhä Henki sanoi hänelle: "Kolme miestä kysyy sinua. Mene alas ja lähde epäröimättä heidän mukaansa...", Apt. 10:19-20. Luukkaan kreikkalaisessa tekstissä (kuten vuoden 1938 suomennoksessa) lukee: "Katso, kaksi miestä etsii sinua, niin nouse ja mene alas ja mene arvelematta heidän kanssaan..."

"Mene... mene!" Pietarille avautui Jumalan kansainvälinen maailma. Jumalan sana kuului niillekin, jotka eivät olleet juutalaisia. Jumalan sana kuului halveksitun ja vihatun miehittäjävaltion sotilaallekin (niin kuin se olisi kuulunut Israelia uhanneen sotaisan Assyrian ihmisillekin 700-luvulla eKr.).

4. Kohti Tarsisin kaupunkia

Apostolien teoissa Joppe on pakanoita koskevan lähetystyön avautumisen historiallinen paikka. Siellä Jumala valaisi Pietarin mielen näkemään Jumalan rakkauden ja Kristuksen sovitustyön mittasuhteet. Pietari nousi siitä, missä hän oli ollut Jumalan kasvojen edessä rukoilemassa, tapasi taloon tulleet miehet ja lähti seuraavana päivänä heidän ja muutamien kristittyjen miesten kanssa Kesareaan Corneliuksen kotiin.

Kesareassa Pyhä Henki jatkoi työtään. Hän laskeutui väkijoukon päälle ja Pietari näki, miten Jumala oli halukas pelastamaan myös muita kuin juutalaisia. Pietarin ei tarvinnut enää pohtia asiaa ja epäröidä. Hän käski mukanaan tulleiden miesten kastaa nuo muukalaiset.

Entä Joonaa? Hän ei lähtenyt Jumalan ohjeiden mukaan omaan "Kesareansa" Niniveen. Sen sijaan hän pakeni pois Jumalan yhteydestä, löysi Jafon satamasta Tarsisiin lähtevän laivan, suoritti maksun ja astui "alas laivaan".

Laiva, johon Joonaa astui, on todennäköisesti ollut samankaltainen kuin ne kauppalaivat, joita kuvataan Hes. 27. luvussa. Laivalla on saattanut olla molemmat kyljet "senirin sypressistä", masto "Libanonin vuorilta kaadettu setri", aivot "Basanin tammista", kansilaudat "kittiläistä sypressipuuta", purjeet "värikästä Egyptin pellavaa" ja aurinkokatokset "sinistä ja punaista Kyproksen purppuraa", Hes. 27:4-7. Varmasti tuollainen laiva on ollut kaunis näky satamassa ja myöhemmin merellä, kun sen pellavaiset purjeet on nostettu.

Mutta laivan ulkonäköä tärkeämpää on se "ihme", että Joonaa löysi laivan, joka oli menossa sinne, minne hänkin. Heparalainen sana maasaa merkitsee usein "odottamatonta löytöä" ja "hyvää onnea". Sana viittaa siihen, että Joonaa oli matkalla Jafoon ollut huolissaan siitä, löytyisikö satamasta Tarsisiin menevää laivaa. Ilmeisesti syksy oli käsillä ja purjehduskausi loppumassa. Mutta Joonaa "onnisti" Jafossa. Satamasta löytyi Tarsisiin lähtevä laiva.

Tämä muistuttaa meitä uudelleen siitä, että Jumalan tahdolle tottelematon ihminen voi kokea asioita, jotka hämmästyttävän tarkasti näyttävät Jumalan johdatukselta, vaikka ne eivät sitä ole.

Meidän ei pitäisi pitää "hyvää onnea" ja ns. johdatuksen kokemista varmana merkinä siitä, että kuljemme Jumalan tahdon tietä. On myös olemassa katteeton johdatus, joka ei tule Jumalalta ja jota Joonan nyt sai kokea. Tarsisiin lähtevän laivan löytyminen antoi Joonalle petollisen toivon ja tyytyväisyudentunteen.

Tarsis, jonka Joonan oli valinnut matkansa määränpääksi, on useiden tutkijoiden mukaan foinikialaisten kauppiaiden perustama kaupunki, jonka nimi nykyisin on Tartessos. Se sijaitsi Välimereltä tultaessa Atlantin rannalla Etelä-Espanjassa Guadalquivir-joen suulla. (Kilikian Tarso ei voi olla Tarsis, vaikka niin on ehdotettu, sillä sinne Joonan olisi päässyt rannikkoveneellä, mutta hän matkusti avomerialuksella.)

Tarsis on Raamatussa toistuvasti mainittu kaukaiseksi kaupungiksi. Se on myös äärettömän kaukana olevan paikan vertauskuva. Aluetta kutsuttiin vielä Jeesuksenkin aikana "maan ääreksi", sillä siihen loppui Euroopan manner ja Atlantin aava alkoi. Myös psalmissa 72 Tarsis yhdistetään maan ääriin, Ps. 72:8, 10.

Espanjassa sijaitseva Tarsis oli Israelista paljon kauempana kuin Assyrian Ninive. On arvioitu, että tuon ajan avomerialukset tarvitsivat kaikkine satamissa poikkeamisineen ja talvehtimisineen lähes vuoden kulkeakseen Välimeren päästä toiseen. Kuningas Salomon "Tarsisiin laivat" palasivat siksi määränpäästään joka kolmas vuosi, 2. Aik. 9:21.

Välimeri oli sen ajan aluksilla purjehduskelpoinen vain noin kuusi kuukautta vuodessa. Avomeriliikenne loppui syyskuussa ja alkoi uudelleen maaliskuussa. Ottamalla riski purjehduskautta saattoi pidentää lokakuuhun.

Jos Jumala kutsui Joonan Israelin syksyisen lehtimajajuhlan aikaan, on kaksinkertainen "ihme", että Joonan löysi laivan, joka oli lähdössä Tarsisiin vasten talvea ja talvimyrskyä.

Tästä kaikesta me näemme, että Niniven etäisyys Israelista ja matkan vaarat ja vaivat eivät voineet olla kovin painavia syitä Joonan pako. Itse asiassa hän oli valmis paljon suurempiin ja pitempiin matkaponnistuksiin oman tahdon tiellä, kuin mihin Jumalan tahdon täyttäminen olisi häntä edellyttänyt. - Miten paljon enemmän voimia usein kulutetaan omaan tahdon tien kulkemiseen ja sillä pysymiseen, kuin mitä Jumalan tahdon tiellä kulkeminen ja hänen sanansa varassa eläminen veisi!

Joonan kohtalokkaassa astumisessa Tarsisiin laivaan näemme myös sen, että hän oli valmis luopumaan Israelista ja muuttamaan pakanalliseen ympäristöön. Paikan nimi Tarsis antaa sekin aihetta miettimiseen. Joonan kirjan jakeessa 1:3 tämä nimi on toistettu alkutekstissä kolme kertaa. Kaupunki, jonne Joonan pyrki, ei siis ole kertomuksessa sivuseikka.

Tarsis on tekstissä vastakohta Jumalan kasvojen edessä olemiselle. Jae 1:3 alkaa sanoilla: "Joonan nousi paetakseen Tarsisiin Herran kasvojen edestä..." Ja jae päättyy saman asian korostamiseen: "... matkustaakseen Tarsisiin pois Herran kasvojen edestä."

Sana Tarsis tarkoittaa "valimoa" ja "sulattoa". Nimen arvellaan johtuvan Tarsisissa harjoitetusta vuoriteollisuudesta. Kaupunki oli Israelissa asti tunnettu rikkauksistaan, kuten Hes.27:12:sta ilmenee: "Tarsis kävi kanssasi kauppaa, koska sinulla oli paljon myytävää, ja tavaroistasi sait hopeaa, rautaa, tinaa ja lyijyä." Tarsisiin yhteydessä puhutaan myös sen "mahtavista kauppamiehistä", Hes. 38:13.

Tämä avaa lisänäkökulman pakenevan profeetan ajatusmaailmaan. Kaikista tarjolla olevista vaihtoehdoista Joonan valitsi määränpääkseen kaupungin, joka Israelissa tunnettiin vauraana paikkana.

Jos myötäkäymisen tunne valtaa usein sen, joka jättää Jumalan ja lähtee kulkemaan oman tahdon tietä, jos "johdatus" omalla tiellä toisinaan tuntuu ilmeiseltä ja ikään kuin tukee tehtyjä vääriä valintoja, jos mitkään ponnistelut oman tahdon toteuttamiseksi eivät vaikuta liian suurilta, niin ihmisen pakomatkaan kuuluu usein vielä tämäkin: oman taloudellisen edun painottuminen ratkaisuja tehtäessä.

Tätä asiaa joutuu tämänkin päivän lähetystyöntekijä pohtimaan. Lähetteillä ei yleensä ole kovin korkeaa palkkaa. Heidän kotimaahan jääneet ammattiveljensä ja -sisarensa saavat työstään paljon enemmän. He pystyvät hankkimaan asuntoja ja autoja. Heille avautuvat kotimaassa ura ja hyvä asema yhteiskunnassa. Heidän lapsensakin joutuvat usein monin tavoin huonompaan asemaan kuin kotimaassa elävien lapset. Lähetyskentillä jää auttamattomasti jälkeen elintasokilpailussa.

Ja kun lähetin on aika palata kotimaahan, hän on siinä missä hänen ikätoverinsa olivat vuosia aikaisemmin. Hänellä ei ole säästöjä. Hänellä ei ole omaa asuntoa. Hänen saattaa olla vaikea saada työtä, koska hänen ammattitaitonsa katsotaan rapistuneen ulkomaan vuosien aikana. Jos hänellä on lapsia, heidän saattaa olla vaikea sopeutua kotimaahan ja koulumaailmaan.

Mitä Joonaan tulee, on tietysti olemassa sekin mahdollisuus, että hän ajatteli voivansa tehdä Jumalaa tunnetuksi Tarsisissa - Niniven sijasta. Tällaisia hyviä tarkoituksia sekoittuu toisinaan oman tahdon tiellä kulkevan ajatuksiin. Omat ratkaisut ja teot saatetaan perustella hengellisesti. Ne väritetään hurskaan näköisiksi. Ihminen uskottelee mielellään itselleenkin, että se, minkä hän tekee itseään säästääkseen koituu lähimmäisten parhaaksi ja Jumalallekin kunniaksi. Tukeutumista Jumalan sanaankaan ei perusteluina kaihdeta.

Tarsisissa oli epäilemättä tarvetta kuulla Israelin Jumalasta, sillä Herra oli kaupungissa tuntematon. Jos Joonaa olisi voinut kuulla profeetta Jesajan profetian Tarsisista, hän olisi voinut tarttua siihenkin. Jesajan mukaan Tarsis kerran saisi kuulla Jumalasta: "Heidän joukostaan lähetän eloon jääneitä vieraiden kansojen luo Tarsisiin, Putiin... kaukaisille saarille ja rannikoille, jotka eivät ole kuulleet minusta puhuttavan eivätkä nähneet minun kirkkauttani. Nuo jotka lähtevät, kertovat vieraiden kansojen keskuudessa minun kirkkaudestani", Jes. 66:19.

5. Jumala etsii kadonneita

Joonan merimatkan tapahtumat on kerrottu jakeissa 1:4-16. Jaksoa hallitsee sama Jumalakeskeisyys kuin edellistä. Jakso alkaa Jumalan teolla, 1:4 ja päättyy Jumalan kunnioittamiseen, 1:16.

Jumala muodostaa merimatkan kehukset niin kuin hän muodostaa koko kirjan kehukset. Merimiehistäkin puhutaan jaksossa ennen Joonaa, hän tulee esille vasta myöhemmin. Merimiehistä puhutaan myös Joonan jälkeen, hän katoaa näkyvistä ennen jakson päättymistä jakeessa 1:15.

Toinen piirre tälle jaksolle on pelko. Pelko on mainittu kolme kertaa, jakson alussa, keskellä ja lopussa. Jakson alussa sanotaan, että "merimiehet olivat peloissaan", 1:5. Jakeessa 1:10 sanotaan: "Miehet joutuivat kauhun valtaan", sanatarkasti: "pelkäsivät suurella pelolla". Jakson lopussa, jakeessa 1:16 "miehet pelkäsivät ja kunnioittivat Herraa", sanatarkasti: "pelkäsivät suurella pelolla Herraa". Mutta Joonaa ei pelännyt.

Katsokaamme nyt tätä vaikuttavaa jaksoa tarkemmin.

"Laivan ehdittyä ulapalle Herra nostatti ankan myrskyn. Se oli niin rajua, että laiva oli vähällä hajota. Merimiehet olivat peloissaan, ja kukin huusi avuksi jumalaansa. Keventääkseen laivaa he heittivät mereen kaiken tavaransa, mitä laivassa oli. Joonaa oli mennyt alas laivan uumeniin ja pannut maata. Siellä hän nyt nukkui syvässä unessa", 1:4-5

Kun laiva irrottautui Jafon laiturista, Joonaa tiesi, että hänen pakomatallaan oli tapahtunut jotakin peruuttamatonta. Paluuta entiseen ei enää ollut.

Mutta tässä uudessakin elämänvaiheessa kaikki näytti sujuvan hyvin. Laivan lähtöä ei peruttu. Mitään viime hetken viivytystäkään ei mainita. Suolainen merivesi tuoksui ympärillä. Laivan miehistö hoiti tehtävänsä. Värikkäitä purjeita nostettiin ja tuuli tarttui niihin. Käskyjä annettiin ja laiva lipui ulapalle. Vesi alkoi kohista kokassa. Vähitellen Jafon kaupunki sulautui Palestiinan rantaviivaan ja lopulta Israelin maa ja vuoretkin hävisivät näkyvistä. Saattoiko pako Herran kasvojen edestä todella olla näin kaunis ja suloinen?

Jakson heprealainen teksti alkaa kuitenkin oireellisesti sanoilla "Mutta Herra" (kuten vuoden 1933 suomennoskin). Nuo kaksi lyhyttä sanaa sisältävät ihmeellisen viestin: Jumala ei ollut hylännyt Joonaa tänne sinisen Välimeren syliin. Jumala kulki palvelijansa "perässä".

Profeetta sai kokea sen, minkä niin moni ihminen on hämmästyneenä havainnut: Jumala ei hylkää, Jumala ei jätä. Jumala ei katkeroidu, Jumala ei muistele kärsimäänsä pahaa.

"Missä sinä olet?", Jumala huusi ensimmäisen ihmisen perään, 1. Moos. 3:9, ja tämä "Jumalan huuto" jatkuu sukupolvesta toiseen. Kun runoilijakuningas Daavid sen aikanaan kuuli, hän teki asiasta virren, jossa hän veisaa:

*"Minne voisın mennä sinun henkesi ulottuvilta,
minne voisın paeta sinun edestäsi?
Vaikka nousisin taivaaseen,
sinä olet siellä,
vaikka tekisin vuoteeni tuonelaan,
sielläkin sinä olet.
Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin
tai muuttaisin merten taa,
sielläkin sinä minua ohjaat,
talutat väkevällä kädelläsi.
Vaikka sanoisin: 'Nyt olen pimeyden kätköissä,
yö peittää päivän valon,
sinulle ei pimeys ole pimeää,
vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste,
pimeys kuin kirkas valo."*

Ps. 139:7-12

Huomaathan: Jumala on kaikkialla. Daavid oli oppinut sen ymmärtämään. Ja Joonaa sai matkallaan sen pian voimakkaasti kokea.

Tämän psalmin jakeet 9 ja 10 ovat Joonan kannalta hyvin merkittävät. Niissähän sanotaan:

*"Vaikka nousisin lentoon aamuruskon siivin
tai muuttaisin merten taa,
sielläkin sinä minua ohjaat,
talutat väkevällä kädelläsi."*

"Aamurusko" kuvaa itää, mistä aurinko nousee ja minne Joonan olisi pitänyt mennä. Siihen suuntaan liittyy lupaus: "Sielläkin sinä (Jumala) minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi."

Muutto "merten taa" puolestaan viittaa länteen, minne Joonaa nyt oli matkalla. Siihenkin liittyy sama lupaus: "Sielläkin sinä minua ohjaat, talutat väkevällä kädelläsi."

Myöhemmillä sukupolvilla on ollut samoja kokemuksia Jumalasta. Ihminen ei voi joutua tilaan, missä ei Jumala olisi hänen kanssaan. Tämä on totta silloinkin, kun se ei tunnu todelta. Pakomatalla, oman tahdon tiellä, lankeemusten keskellä, syvällä synnissä, kaikkialla Jumala on ja pyrkii tarttumaan eksyneitä kädestä. Yhä uudelleen hän kysyy: "Missä sinä olet?"

Ystäväni. Missä sinä olet? Lieneekö kaikki kohdallaan sinun elämässäsi? Anna tuon Jumalan ajattoman kysymyksen hetken aikaa painua sisimpääsi ennen kuin luet tätä kirjaa eteenpäin. Sillä Jumala rakastaa sinuakin.

Elämänsä viimeisessä kirjeessä apostoli Paavali vakuutti: "Jos olemme uskottomia, hän (Jumala) pysyy silti uskollisena", 2. Tim. 2:13. Roomalaiskirjeessä hän oli aikaisemmin kirjoittanut: "Jumala on uskollinen." Tässä on jokaisen pakomatkalaisen toivo. Sinunkin toivosi!

6. Myrskyssä

Tapa, jolla Jumala toimi Joonan tavoittamiseksi, on huomion arvoinen. Se oli vastoinkäyminen. Joonan ei ollut totellut Jumalan sanaa. Nyt Jumala puhutteli häntä ilman sanoja. "Herra nostatti ankaran myrskyn", sanotaan jakeessa 4. Sanatarkasti Herra "heitti" merelle ankaran myrskyn. Sama heprealainen "heittää"-sana esiintyy kertomuksessa kolmessa yhteydessä. Pian myrskyn alkamisen jälkeen miehet "heittivät mereen kaiken tavaransa", 1:5. Ja lopulta Joonan sanoi: "Heittäkää minut mereen...", 1:12.

Tekstistä ilmenee selvästi, että myrsky ei ollut onneton sattuma, raju syysmyrsky vailla mieltä. Se oli Jumalan lähettämä. Heprealainen teksti korostaa tätä jopa niin, että se poikkeaa tavanomaisesta sanajärjestyksestä ja asettaa Herran lauseen ensimmäiseksi sanaksi.

Hes. 27:ssä on kerrottu, mitä tällaiselle laivalle saattoi Välimerellä tapahtua tuollaisissa oloissa: "Sinun tavaroitasi kuljettivat Tarsisin laivat. Täpötäynnä, raskaassa lastissa lähdit keskelle merta. Aavoille merenselille sinut soudettiin, mutta itämyrsky pirstoi sinut keskellä merta. Tuli häviösi päivä. Sinä vajosit mereen, ja sinun kanssasi vaipuivat syvyyksiin rikkautesi, tuotteesi ja tavarasi, laivurisi, pursimiehesi ja tilkitsijäsi, tavarointesi myyjät ja kaikki sotilaasi...", 27:25-27.

Tuon ajan avomerilaivoissa oli tavallisesti 12-15, korkeintaan muutaman kymmenen hengen miehistö. Matkustajia saattoi lisäksi olla 100-200. Laiva, jolla apostoli Paavali myöhemmin matkusti Roomaan, oli 276 ihmistä.

Sillä aluksella, jolla Joonan matkusti, oli juutalaisen perimätiedon mukaan myös matkustajia niin, että väkeä oli yhteensä 70 kansallisuudesta. Myrskyn riehuessa he rukoilivat kukin omia jumaliaan pitäen niitä perimätiedon mukaan käsissään.

Vaikuttava näky piirtyy silmiemme eteen. Melkein toivoisin, että voisin heijastaa nuo tapahtumat sinulle valkokankaalle. Näkisit silloin myrskyn vimman, synkätumman taivaan ja pelottavan lyijynharmaan meren valtavine aaltoineen ja kuohuineen sekä hätääntyneet ihmiset kallistelevan laivan eri puolilla epäjumalankuviensa ja pikku patsaidensa ääressä rukoilemassa.

Jakeen 5 mukaan merimiehet suorastaan "huusivat avuksi" jumaliaan. Kun tässä luvussa on useaan otteeseen puhe merimiehistä, se voi toisiaan tarkoittaa laivan henkilökuntaa, toisinaan kaikkia laivalla olleita. Todennäköisesti niin varsinaiset merimiehet kuin laivan matkustajatkin anoivat apua maan, meren ja myrskyn jumalilta ja muilta tuntemiltaan jumalilta, ehkä laivan suojelusjumalalta jne. Kukaan heistä ei tuntenut Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalaa, joka myrskyn oli aiheuttanut. Vasta myöhemmin heistä sanotaan, että "he huusivat Herraa", jae 14.

Kun Jumala etsii ihmistä, tämän uskonnollisuus voi elpyä. Siksi pakanallisetkin uskonnot voivat vahvistua, kun Jumala etsii ihmisiä ilman sanoja tai sanaa levittäen.

Merimiesten rukouksista huolimatta myrsky jatkui ja lopulta miehet heittivät mereen "kaiken tavaransa, mitä laivassa oli", 1:5. Siitä, mitä tuollaisella laivalla saattoi miehistön, matkustajien ja orjien lisäksi olla, kertoo Hes. 27:12-24. Luettelossa on mainittu mm. hopea, rauta, tina, lyijy, kupariesineet, vaunuhevokset, ratsut, muulit, norsunluu, graniittikivi, purppura, kirjaillut kankaat, pellava, rubiinit, vehnä, hunaja, oliiviöljy, viini, villa, kaneli, mausteruoko, karitsat, pässit, pukit, purppuraviitat, raidalliset peitteet jne.

Rukous ja tavaroiden heittäminen mereen muistuttaa meitä siitä, että ihminen voi hädän hetkenä rukoilla ja ponnistella suunnattomasti ja uhrata paljon arvokastakin selviytyäkseen ongelmistaan. Tällainen on Jumalan "sanattoman puheen" vaikutus ihmisiin. Sitä se on aina ollut ja sellaista se on luonnonkansoilla yhä. Pitemmälle ns. yleinen ilmoitus ei ketään johda. Ulkonaisten painojen heittäminen ei riitä Jumalan edessä. Hän haluaa ihmisen.

Niitä ajatuksia, joita Jumalan ihmisillä on ollut merihädässä, on tallennettu mm. seuraaviin Raamatun kohtiin: 2. Moos. 15:1-11; Ps. 107:23-31; Mark. 4:35-41 ja Apt. 27:9-25.

Mieleni tekee tässä vielä lainata katkelma Wilhelmi Malmivaaran kirjasta "Kaita tie" (s. 23):

"Monenlaisia palvelijoita on Herralla syntisiä tavoitellessaan. Milloin nousee myrsky merellä, milloin peljättää ukkonen nuolellansa, milloin tulee tauti ja kuolema kotiin häiritsemään suruttomuutta, milloin nälkä ja muut ajalliset vaivat, milloin levottomat unet, milloin mitään. Herra laskee ankaran tuulen elämämme merelle niin, että suruttoman toivon perustukset rupeavat ratisemaan. Jumala tekee elämän tukalaksi ja ihminen alkaa huomata, ettei perustukset alla kestä, että tälle matkalle taitaa tulla onneton loppu."

7. Väsynyt ja vaiennut profeetta

Sillä aikaa kun Jumala oli nostanut ankaran myrskyn merellä ja merimiehet olivat rukoilleet jumaliaan ja heittäneet lastia mereen, Joonan nukkui. Hänestä kerrotaan, että hän "oli mennyt alas laivan uumeniin ja pannut maata. Siellä hän nyt nukkui syvässä unessa", 1:5.

Tässä on kertomuksen kolmas "alas"-sana. Matka alas Jafoon oli päätynyt alas laivaan. Laivassa hän oli eristäytynyt muista ihmisistä, hakeutunut omiin oloihinsa ja mennyt alas laivan pohjalle. Sen alemmaksi hän ei varmaan aikonut mennä. Mutta ihmisen alas kulkeva tie jatkuu helposti yhä alemmaksi. Nyt profeetta jo nukkui vaaraa tajuamatta ja Jumalan voimakasta kutsua kuulematta.

Joonan eristäytyminen ihmisistä ja syvä uni (heprealainen sana korostaa unen poikkeuksellista syvyyttä) viittaavat Joonan suureen väsymykseen. Tietoinen Jumalan tahdon vastustaminen oli ilmeisesti alkanut koetella hänen voimiaan. Hän ei jaksanut todistaa uskostaan, hän ei halunnut edes paljastaa toisille, kuka hän oli.

Mutta Joonan käyttäytymisessä voi nähdä muutakin. Laivassa oli kymmeniä ellei sata tai kaksisataa ihmistä. He eivät merkinneet Joonalle mitään. Hän ei halunnut olla tekemisissä ihmisten kanssa. Hän ei halunnut nähdä heitä.

Apaattisuus oli täyttänyt hänen sisimpänsä. Hän ei jaksanut eikä halunnut tehdä mitään eikä osallistua mihinkään. Hän oli tullut välinpitämättömäksi oman kohtalonsa ja muiden kohtalon suhteen. Kirjassa hän ilmaisee neljään eri kertaan halunsa kuolla. Ajoittaiset itsemurhan ajatukset eivät ole tästä kaukana.

Onko tässä merkkejä Joonan mielen murtumisesta? Henkisiä ongelmiahan voi tulla ihmisen elämään yhtäaikaa hengellisten ongelmien kanssa. Toisinaan ne kietoutuvat tiiviisti yhteen. Silloin syyllisyydentunto, synkät ajatukset, väsymys ja fyysistä kipua paljon pahempi sietämätön tuska tuntuvat käyvän yli ihmisen kestokyvyn.

Kiitollisina Jumalalle voimme tässä ahdistavassa Joonan kirjan kohdassa todeta, mitä Jesajan kirjan 53. luvussa on kirjoitettu meistä, Jumalasta ja Kristuksesta: "Me harhailimme eksyneinä kuin lampaat, jokainen meistä kääntyi omalle tielleen. Mutta Herra pani meidän kaikkien syntivelan hänen kannettavakseen... Hän kantoi meidän kipumme, otti taakakseen meidän sairautemme..." Jes. 53:4,6.

On kuin Jesaja olisi nähnyt, miten ohut on toisinaan syyllisyyden ja sairauden raja. On suurenmoista, että hän sai kirjoittaa nämä sanat: kaikki ongelmamme olivat kerran Herran päällä, niin syntimme kuin sairautemme ja nekin ahdistusten aiheet, jotka kietoutuvat toisiinsa niin, ettemme pysty sanomaan, ovatko ne sairautta vai syyllisyyttä.

Jeesus kantoi kaikki taudit ja kaiken synnin ja "hän kärsi rangaistuksen, jotta meillä rauha olisi", Jes. 53:5. Herran päälle saamme laskea koko tuskamme silloinkin, kun emme löydä sille täsmällistä nimeä.

Joonan toimi täysin toisin kuin laivalla olleet merimiehet. Mutta hän toimi myös kovin toisin kuin apostoli Paavali myöhemmin samanlaisessa tilanteessa suunnilleen samoilla Välimeren vesillä.

Paavalin myrskykokemuksen on meille kertonut Luukas Apostolien tekojen 27. luvussa. Ulkonaiset olot noilla kahdella merimatalla muistuttavat paljon toisiaan. Merimiesten menetelmät myrskyn kourissa eivät näytä muuttuneen 700 vuoden aikaerosta huolimatta. Ero sen sijaan on laivoilla olleiden Herran palvelijoiden toiminnassa. Profeetta Joonan vaikenä myrskyssä, apostoli Paavali puhui muille matkustajille rohkaisevasti.

Näin Luukas kertoo Paavalin matkasta: "Kun rajumyrsky yhä vain ahdisti laivaamme, miehet heittivät seuraavana päivänä osan lastista yli laidan, ja kolmantena päivänä he omin käsin viskasivat kaiken irtaimen kannelta mereen. Moneen päivään emme nähneet aurinkoa emmekä tähtiä, ja kun myrsky yhä raivosi ankarana, menetimme lopulta kaiken toivon selvitä hengissä.

Mutta silloin, kun emme pitkään aikaan olleet saaneet syödyksikään mitään, Paavali nousi toisten keskeltä ja sanoi: 'Miehet! Teidän olisi pitänyt uskoa minua eikä lähteä Kreetasta... Mutta nyt kehotan teitä pysymään rohkealla mielin. Yksikään teistä ei menetä henkeään, ainoastaan laiva tuhoutuu. Viime yönä näet vierelläni seisoi sen Jumalan enkeli, jonka oma minä olen ja jota minä palvelen. Enkeli sanoi: 'Älä pelkää Paavali. Sinä olet vielä seisova keisarin edessä, ja Jumala antaa sinulle sen lahjan, että myös matkatoverisi pelastuvat.' Pysykää siis rohkeina, miehet! Minä luotan Jumalaan ja uskon, että käy niin kuin minulle on sanottu.'" Apt. 27:18-21; 22-25.

Meillä oli aikaisemmin puhetta Joonan luonteesta. Paavalin puheen kaltainen rohkaiseva julistus olisi hyvin sopinut Joonallekin - olihan hän profeetta, jonka tehtävänä oli toimia Jumalan sanan välittäjänä ihmisille. Myrskyn riehunta, merimiesten hätä, heidän rukouksensa ja ankara työ laivan ja hengen pelastamiseksi olisivat voineet muodostaa otollisen maaperän profeetan saarnalle.

Joonan olisi voinut astua esiin ja puhua merimiehille elävän Jumalan rakkaudesta ja huolenpidosta. Mutta hän ei tehnyt mitään. Joonan kirjan 1. luvun jakeen 5 mukaan Joonan oli vaiti. Hänen suhtautumisensa tapahtumiin poikkesi jyrkästi merimiesten suhtautumistavasta. Mutta hänen käytöksensä oli myös tyystin toinen kuin apostoli Paavalin.

8. Levollisuus ei aina kerro kaikkea

Paavalin myrskyisän merimatkan vertaaminen Joonan merimatkaan auttaa näkemään erään tärkeän asian. Kaikki vastoinkäymiset ja elämän myrskyt eivät ole merkkejä siitä, että ollaan Jumalan tahtoa vastaan. Joonan kohdalla myrsky oli Jumalan huolenpitoa, kutsuvaa työtä, jonka edessä hänen olisi pitänyt taipua. Paavalin kohdalla taas myrsky oli vastoinkäyminen, jonka edessä ei tarvinnut taipua, vaan joka oli voitettava.

Asiat eivät ole elämässä aina niin yksinkertaisia kuin miltä ne saattavat näyttää. Niin kuin myötäkäymiset eivät ole ehdottoman varmoja merkkejä Jumalan johdattavuudesta, niin eivät vastoinkäymisetkään suinkaan ole varmoja merkkejä Jumalan vihasta.

Toisinaan näitä on vaikea erottaa toisistaan. Siksi niihin tulee suhtautua varovasti. Elämän kompassiksi eivät kelpaa olosuhteet, myötäkäymiset tai vastoinkäymiset. Jos niiden mukaan suunnistaa, voi ajautua harhaan. Ainoa erehtymätön kompassi on Jumalan sana.

Joonan myrskyisää purjehdusta voisi myös verrata Jeesuksen myrskymatkaan Gennesaretin järvellä. Joonan levolliselta vaikuttava käytös muistuttaa Jeesuksen käytöstä. Jeesuskin nukkui myrskystä huolimatta: "Järvellä nousi äkkiä ankara myrsky.

Aallot löivät yli veneen, mutta Jeesus nukkui", Matt. 8:24.

Ulkonaisesti Joonan ei siis tehnyt muuta kuin mitä Jeesus teki myrskyn kourissa. Kuitenkin hänen tilanteensa poikkesi oleellisesti Jeesuksen tilanteesta. Jeesus nukkui sopusoinnussa Jumalan tahdon kanssa, yhteydessä Jumalaan, kun taas Joonan nukkui myrskyn aikana ristiriidassa Jumalan kanssa, erossa Jumalan tahdosta.

Joonan nukkui syyllisenä Jumalan edessä. Tämä muistuttaa meitä siitä, että ulkonainen rauhallinen käyttäytyminen ei aina ilmaise sitä, mikä on ihmisen sisimmän tilan Jumalan edessä. Kaikki voi näyttää ulospäin hyvältä, vaikka sisin olisi täynnä ahdistusta. Tai sitten levollinen olo on valheellista turvallisuudentunnetta, jota Jumalaa pakoileva ihminen toisinaan kokee.

Kuinka monta levollisen näköistä Joonaa lieneekään keskuudessamme? Kuinka moni nauraa, vaikka sydän itkee? Kuinka moni kokee syyllisyytensä raskaana, vaikka koettaa kelvata lähimmäisilleen? Kuinka moni lienee jo kadottanut otteensa todellisuudesta ja vaipunut epätodelliseen valheen valtaan?

Joonan tavoin monet matkustavat omaan Tarsisiin, aineelliseen hyvinvointiin, turvumpaan elämään, korkeampaan elintasoon, riippumattomampaan elämään suhteessa Jumalaan ja hänen sanaansa. Jumala kutsui heidät kerran, mutta jossakin vaiheessa he alkoivat määrätä itse elämänsä suunnan. He nukkuvat rauhassa niin kuin Jeesus, vaikka he ovat jättäneet Jumalan niin kuin Joonan. Heidän, kuten meidän kaikkien toivo on siinä, että Jumala jaksaa kärsiä ja kulkea pakenevien perässä.

9. Nouse ja huuda

Särkymäisillään olevalla laivalla tapahtui merkittäviä asioita. Kapteeni kanto velvollisuudentuntoisesti vastuuta laivasta ja sen matkustajista ja muisti Jafossa laivaan astuneen miehen, jota ei sen jälkeen ollut nähty. Etsinnän jälkeen mies löytyi laivan uumenista nukkumasta. Saatuaan siitä tiedon kapteeni meni herättämään miehen ja toi julki hämmästyksensä siitä, että Joonan saattoi nukkua tällaisessa merihädässä. "Sinäkö vain nukut!" hän huudahti. Hänen äänessään oli varmaan paljon ihmetystä. Sanatarkasti kapteeni esitti Joonalle kysymyksen: "Miten sinä voit nukkua?" Yhtä hyvin hän olisi voinut kysyä: "Kuinka ihmeessä sinä voit nukkua tällaisessa hädässä?"

Ja sitten kapteeni pyysi Joonaa rukoilemaan. Hän ei pyytänyt Joonaa tarttumaan airoihin tai auttamaan tavaroiden heittämisessä mereen. Hän sanoi: "Nouse ylös ja huuda avuksi jumalaasi! Ehkä sinun jumalasi huomaa meidät, niin ettemme huku", 1:6.

Sanat tulivat miehen suusta, joka ei tiennyt Joonasta mitään. Mutta silti kapteenin sanat olivat kuin parhaimman sielunhoitajan neuvo. Tässä asiassa ei tarvita ponnistuksia eikä tekoja vaan rukousta. Sanat osuivat Joonan perusongelmaan, hänen elämänsä arimpaan kohtaan, hänen haluunsa olla erossa Jumalasta.

"Nouse (hepr. quum) ja huuda (qeraa) avuksi jumalaasi!", sanoi laivan päällikkö. Joonan kirjan alussa Herra oli sanonut Joonalle samoja heprealaisia sanoja käyttäen: "Nouse... ja julista", 1:2. Jumalan tarkoitus oli ollut, että Joonan olisi mennyt Niniveen ja siellä "huutanut" kaupungin asukkaille Jumalan sanat. Nyt Jumalaa tuntematon kapteeni pyysi häntä lähes samoin sanoin: "Nouse ja huuda." Riipaisevalla tavalla kapteenin sanat muistuttivat Joonaa Jumalan sanoista ja tehtävästä, jota hän oli pakenemassa.

Kuten jo aikaisemmin olemme todenneet, Jumala voi puhutella meitä näinkin: toisten ihmisten sanojen kautta. Heidän ei tarvitse olla kristittyjä. Heidän ei tarvitse olla selvillä tilanteestamme. He vain käyttävät sanoja, jotka palauttavat mieliimme Jumalan tahdon.

Samalla kun kapteenin sanat muistuttivat Jumalan Joonalle jo lausumia sanoja, niihin sisältyi uusi, hätkähdyttävä näkökulma. Alunperin Jumala oli pyytänyt Joonaa huutamaan niniveläisille. Nyt kapteeni pyysi Joonaa huutamaan Jumalalle.

Näin perin pohjin oli Joonan tilanne muuttunut. Jumalan tahdosta poikennut profeetta ei enää kyennyt puhumaan ihmisille Herrasta.

Eroamalla Jumalasta hän oli kadottanut kyvyn palvella muita Jumalan sanalla. Siksi hänen suurimmaksi tarpeekseen oli tullut huutaa Jumalalle ja pyytää apua itselleen. Ja sen sanoi hänelle uskosta osaton laivan kapteeni!

Merikapteenin sanaan sisältyi myös kuoleman pelkoa. Kapteeni sanoi: "Ehkä sinun jumalasi huomaa meidät, niin ettemme huku", 1:6.

Kolme kertaa Joonan kirjassa tulee esille ihmisten kuoleman pelko. Tässä vaiheessa sen ilmaisi laivan kapteeni. Hiukan myöhemmin merimiehet rukoilivat Jumalaa, etteivät he tuhoutuisi, 1:14. Ja kolmannen kerran kuoleman pelkoa osoitti Niniven kuningas, joka vaaran uhatessa sanoi: "Ehkä Jumala luopuu aikomuksestaan, leppyy ja antaa hehkuvan vihansa laantua, ja me pelastumme", 3:9.

Joka kerran pakana, ei-juutalainen, ymmärsi tilanteen vakavuuden. Kertomuksen ainoa juutalainen sen sijaan oli valmis antamaan toisten kuolla ja kaipasi itselleen kuolemaa.

10. Kärjistynyt kriisi

Joonan ei totellut Jumalaa eikä hän totellut laivan kapteenia. Hän ei rukoillut. Ainuttakaan sanaa ei noussut hänen huuliltaan. Hän näyttää pysyneen sisäisesti särkymättömänä Jumalan vaikuttavan puhuttelun aikana. Hän ei tahtonut palauttaa yhteyttään Herraan.

Hetken hän ehkä saattoi ajatella, että kapteenin sanojen takana oli kuultavissa Jumalan kutsu. Hetken hän mielessään ehkä myöntyi siihen, että kapteenin neuvo oli hyvä ja sitä olisi syytä noudattaa. Mutta sitten hän antoi omantuntonsa äänen jäädä taustalle. Hän ei huutanut eikä kuiskannut Jumalalle mitään - yhtä vähän kuin hän oli sanonut mitään niniveläisillekään.

Joonan hiljaisuus jatkui, kunnes neuvottomat merimiehet hädissään järjestivät arvonnän syyllisen löytymiseksi. "Merimiehet sanoivat toisilleen: 'Heitetään arpaa, että saamme tietää, kenen takia tämä onnettomuus on kohdannut meitä!'" 1:7.

Merimiesten sanat "kenen takia" pistivät varmaan nekin - laivan kapteenin sanojen tavoin - kuin veitsi Joonan sisimpään. Tai ehkä ne sivalsivat häntä kuin vihlova ruoskanisku. "Minun tähteni", hän saattoi hiljaa ajatella.

Tuon hetken on täytynyt olla Joonalle henkisesti raskas koettelemus. Pakomatkaa oli kestänyt jo kauan. Hän oli niin suunnattoman väsynyt, että pystyi nukkumaan myrskynkin aikana. Voi olla, että henkinen paine vaikutti hänen mielialaansakin.

Jumalan tahdon vastustamisen kaikki seuraukset alkoivat tulla näkyviin. Hän ei ollut viemässä tuhoon vain itseään vaan myös muita. Synnin tekijä vie usein mukanaan muitakin syvyyteen. Sielunsa silmin hän alkoi nähdä, miten tällä tiellä kävisi. "Kielen päällä" saattoi olla vastaus merimiehille: "Minä olen se mies. Minä olen syyllinen." Mutta sanaakaan hän ei sanonut!

Tämä ei ole ainutlaatuinen kokemus. Itse asiassa tämä kaikesta kauhistavuudestaan huolimatta on yleinen kokemus. Me kuljemme usein hyvin kauan syyllisyytemme ilmituloa siirtäen. Salaamme muilta mahdollisimman pitkään asioiden todellisen tilan ja menneet väärät asiat. Emme anna periksi suurtenkaan paineitten alla. Me säilytämme kurssimme ja pysymme valitsemallamme tiellä hämmästyttävän sitkeästi.

Tällaisen tien päässä saattaa lopulta olla samankaltainen kyynisyys ja välinpitämättömyys kuin mikä Joonan valtasi. Millään ei enää ole väliä. Ihmisen iankaikkisella kohtalollakaan ei silloin ole merkitystä. Muiden ihmisten pelastumisella ei ole arvoa. Kaikki saa mennä. Pääasia on, ettei totuus tule ilmi.

Tämä on synnin voima. Synti tekee ihmisen kykeneväksi pysymään kuolemaan vievällä tiellään jopa senkin jälkeen, kun hänen syyllisyytensä on selvinnyt hänelle ja hän näkee, miten hänen ja muiden hänen kanssaan käy.

Näin Joonan käyttäytyminen ei lopulta ole kovin käsittämätön ja outo. Pikemminkin on niin, että hänen elämänsä Jumalan pakolaisena heijastaa oman elämämme vaihteita, joista meidän on vaikea puhua. Joonan särkymättömyydessä me näemme oman särkymättömyytemme, hänen vaikenemisessaan tunnistamme oman vaikenemisemme.

11. Tunnustus

Arvonnassa arpa lankesi Joonalle.

"Syyllisiä oli laivassa muitakin, aivan yhtä syyllisiä kuin tämä profeetta. Mutta Jumala ei ollut toisia puhutellut niin läheisesti kuin häntä. Jumalan sana ei vaatinut muita niin kuin häntä. Häntä Jumala tällä kertaa ajoi takaa... Myrsky ja meri ulvoivat hänelle: sinä olet se mies. Arpa Jumalan äänellä sanoi: sinä olet se mies. Laivamiesten katse kiintyi häneen soimaten: sinä olet se mies." (Wilh. Malmivaara).

Silloin kysymykset alkoivat sadella Joonalle. "Kerro meille, miksi tämä onnettomuus on kohdannut meitä! Mikä sinä olet miehiäsi? Millä asioilla sinä liikut ja mistä tulet? Mistä maasta ja mitä kansaa sinä olet?", 1:8.

Jokainen noista kysymyksistä oli kuin uusi veitsen tai ruoskan isku Joonan sieluun. Ne osuivat kipeisiin kohtiin hänen sydämessään. Erityisesti kolmas kysymys, joka koski hänen matkansa syytä varmaan viilsi Joonaa. Mutta samalla nuo kysymykset auttoivat Joonaa lopultakin puhumaan.

Heprealainen sana mah toistuu tässä seitsemän kertaa. Laivan kapteeni aloitti kysymysten sarjan, 1:6. Merimiehet esittivät neljä mah-kysymystä: "Miksi", "mikä?", "millä?", "mistä?", 1:8. Sitten Joonalta kysyttiin: "Mitä sinä oletkaan tehnyt?", 1:10. Ja lopulta seitsemäs kysymys päättää sarjan: "Mitä meidän pitäisi tehdä?", 1:11.

Kysymysten esittäminen syylliselle on aina parempi kuin hänen syyttämisenä. Kysymykset auttavat ihmistä, kun hänen sydämensä on lukkiutunut. Kysymys on avain suljettuun sieluun.

Tietämättään merimiehet hoitivat Joonan sielua niin kuin laivan kapteenikin. Jumala oli siis antanut Joonan ympärille ymmärtäviä ihmisiä, jotka olivat hänelle avuksi, vaikka he eivät olleet Jumalaan uskovia.

Jumalan lapsina meidän ei pitäisi aliarvioida sitä lähimmäistemme arvostelukykä, joka heillä usein on ilman uskoakin. Toisinaan juuri he näkevät asiat terveemmin kuin kristityt ja voivat olla meille suureksi avuksi.

Merimiesten edessä Joonaa avasi suunsa. Profeetan puhuu nyt ensimmäistä kertaa tässä kirjassa. Hän sanoi: "Minä olen heprealainen ja palvelen Herraa, taivaan Jumalaa, joka on tehnyt sekä meren että maan", 1:9.

Joonaa vastasi aluksi merimiesten viimeiseen kysymykseen. Hänen oli helpointa kertoa, kuka hän oli. Hän oli heprealainen (ibrim). Se on nimitys, jonka israelilaiset alun perin olivat saaneet muilta, mutta jota he sitten itsekin alkoivat käyttää.

Ensimmäisen kerran laivalla mainittiin nyt myös heprealaisten Jumalan nimi Jahve, Herra. Joonaa ei palvonut maan ja veden ja myrskyn jumalia, kuten merimiehet luultavasti tekivät, vaan Herraa Jumalaa, joka oli luonut sekä meren että maan.

Jae 1:9 ei sisällä kaikkea, mitä Joonaa sanoi. Se ilmenee seuraavasta jakeesta, missä kerrotaan, että merimiehet joutuivat kauhun valtaan, koska Joonaa heprealaisen tekstin mukaan oli myös vastannut kysymyksistä vaikeimpaan: mikä oli hänen matkansa syy. Hän oli kertonut heille, että hän "oli lähtenyt pakoont Herraa, Jumalaansa", 1:10.

Näin kauan Joonan oli pidätellyt totuuden ilmituloa. Mutta nyt vaikeneminen vaihtui puheeksi. Hän alkoi tunnustaa syntinsä. Mutta Joonan sanat ovat avoimuudestaan huolimatta myös osoitus siitä, miten pohjattoman vaikeaa ihmisen on tehdä mitään täydellisesti. Ihmisen tunnustuskin voi kaikessa vilpittömyydessään olla hyvin puutteellinen. Kaikki se, mitä Joonan sanoi Jumalasta, oli kyllä oikein. Mutta se, mitä hän sanoi itsestään, ei ollut aivan kohdallaan.

Joonan sanoi merimiehille palvelevansa Herraa. Heprealaisessa tekstissä oleva "palvella"-sana on sama, mikä luvun viimeisessä jakeessa on käännetty sanalla "pelätä Herraa", 1:16. Vuoden 1933 suomennos käänsikin Joonan vastauksen sanoilla: "Minä pelkään Herraa", 1:9.

Miten totta tämä oli Joonan kohdalla, jääköön lukijan arvioitavaksi. Tämä sana "pelkään Herraa" on joka tapauksessa keskimäinen sana Joonan tunnustuksessa, joka puolestaan on keskimäinen asia koko merikertomuksessa 1:4-15. (Heprealaisessa tekstissä on 94 sanaa ennen Joonan tunnustusta ja 94 sanaa tunnustuksen jälkeen.) Kertomuksen rakenne korostaa Herran pelon tärkeyttä ja keskeistä asemaa.

Tässä siis ollaan tapahtumien ytimessä. Herran pelko on oleellista. Siihen Jumala "tähtäsi" heittäessään myrskyn merelle. Siihen Jumala pääsi merimiesten osalta, 1:16. Sitä Joonakin tarvitsi.

Mutta toisaalta Joonan sanoi olevansa Herraa paossa. Näin hänen puheensa sisältää ristiriidan, josta moni voi löytää oman sydämensä ongelman. Samassa ihmisessä voi asua Herran pelkoa ja Herran pakoa. Tunnustuksenkin hetkenä!

Jumalan sanan "suurennuslasi" on nyt asetettu elämämme arimman alueen päälle. Totuutta Herra etsii salatuimpaan saakka, Ps. 51:8. Kukaan ei loputtomasti voi kulkea kahta tietä.

"Mitä sinä oletkaan tehnyt!" sanoivat miehet tämän tajutessaan. Saman kysymyksen esitti Jumala naiselle syntiinlankeemuksen jälkeen paratiisissa, 1. Moos. 3:13. Merimiesten huudahduksessa "Mitä sinä oletkaan tehnyt!" profeetta kuuli Jumalan jälleen puhuvan. Kuuletko sinä sen?

12. Yllättävä toivo: toisten ymmärtämys

Joonan tunnustus sai aikaan muutoksen merimiesten asenteissa. He eivät syyttäneet häntä. He näyttivät tajunneen, että Joonan kaikessa raadollisuudessaan tiesi elävästä Jumalasta enemmän kuin he. Ja niin Joonan syyttävät kysymykset loppuivat ja niiden sijasta he kysyivät Joonalta neuvoa: "Mitä meidän pitäisi tehdä sinulle, että meri tyyntyisi?", 1:11.

Ja Joonan neuvoi: "Heittäkää minut mereen, niin meri tyyntyy. Minä olen varma, että tämä hirveä myrsky on minun syytäni", 1:12.

Joonan pakomatka siis jatkui tunnustuksesta huolimatta. Hän ei rukoillut. Hän ei huutanut apua itselleen eikä hän pyytänyt Jumalaa pelastamaan laivaa ja sen miehistöä. Ainoa, mitä hän tahtoi, oli kuolla. Uskoiko hän kuolemalla voivansa lopulta paeta Jumalan vaikutuspiiristä?

Mutta merimiehet näyttivät arvioineen asiaa terveemmällä tavalla kuin Joonan. He eivät halunneet tehdä Joonalle pahaa. He eivät käyneet käsiksi Joonaan eivätkä heittäneet häntä yli laidan. Itse asiassa he eivät halunneet syyllistyä mihinkään, mikä olisi voinut olla vastoin Joonan Jumalan tahtoa.

Joonan sai jäädä laivaan ja merimiehet lisäsivät ponnistuksiaan selviytyäkseen myrskystä. He käyttivät kaikki merimiestaitonsa ja kokemuksensa ja voimansa. Mutta heidän äärimmäisestään ponnistuksensa eivät johtaneet toivottuun tulokseen. Raamattu sanoo: "Merimiehet koettivat vielä soutaa laivan takaisin rantaan mutta eivät onnistuneet, sillä myrsky heidän ympärillään yltyi yhä vain kovemmaksi", 1:13.

Emme tiedä, mikä sai Tarsisiin matkalla olleen laivan miehistön toimimaan tällä tavalla. Kenties merimiehistä tuntui, että kuolema oli liian kova tuomio Joonan tekemästä synnistä.

Maailma kokee usein Jumalan liian ankaraksi. Tai sitten merimiehet näkivät Joonan kohtalossa jotakin oman elämänsä tilasta? Eihän Joona ollut heitä pahempi - näin saattoi heidän omatuntonsa todistaa. Samanlaisia pakolaisiahan hekin olivat omalla tavallaan. Ei Joona ansainnut kuolemaa sen enempää kuin hekään.

Oli miten oli, merimiehet olivat nyt Jumalaa lähellä ja tekivät sen, mitä jokainen Jumalan eteen joutunut ihminen vaistomaisesti tekee. He turvautuivat omiin voimiinsa, omaan työhönsä. He siis irrottivat kätensä epäjumalista, joita he olivat siihen asti huutaneet avuksi. Ja sitten he tarttuivat airoihin soutuakseen laivan maihin. He koettivat päästä ongelmasta omin voimin ja Joonaa säälien.

Tällä tavalla ihminen voi toimia nähdessään langenneen lähimmäisen. Hänen oloaan huojennetaan. Synnin tuntoon joutunutta saatetaan lohduttaa, jotta hänen olonsa helpottuisi. Kuten Wilhelmi Malmivaara sanoo: "Ei tahdota jättää hukkumaan sitä, jonka Jumala on tuomion alle ahdistanut, eikä huomata, että Jumalan saatua syntisen kiinni hän hukkuukin Jumalan käsiin... Onneton se, joka Herran tuomion alle jouduttuaan on soutajien avulla ruvennut tuntemaan kuivaa maata jalkainsa alla; onnellinen se, jota vastaan ihmisauttajista huolimatta Jumalan nostamat laineet myrskyävät tehden pelastuksen ihmisten keksimillä teillä mahdottomaksi."

13. Herätys laivalla

Merimiehet kokivat lopulta omat voimansa riittämättömiksi ja oman työn turhaksi - niin kuin Joona oli kokenut pakenemisen Jumalan kasvojen edestä mahdottomaksi. He "eivät onnistuneet" pääsemään kuivalle maalle, sanotaan jakeessa 13.

Myrsky yltyi yhä kovemmaksi. Sen kasvava voima on kuvattu kolme kertaa. Jakeessa 1:4 sanotaan Herran heittäneen merelle ankarana myrskyn. Jakeessa 1:11 myrsky yhä yltyi. Ja nyt, jakeessa 1:13 myrsky yltyi heitä vastaan (hepr.).

Silloin merimiehet alkoivat rukoilla Herraa Jumalaa omien epäjumaliensa sijasta. "Niin he huusivat Herraa ja sanoivat: 'Oi Herra, älä anna meidän tuhoutua tämän miehen takia! Vaikka hän olisikin syytön, älä vedä meitä vastuuseen hänen hengestään. Sinä, Herra, olet tehnyt, niin kuin itse tahdoit!'", 1:14.

"He huusivat Herraa." He tekivät niin, nuo merimiehet, jotka jonkin aikaa aikaisemmin olivat huutaneet kukin avuksi omaa jumalaansa, 1:5. He tekivät sen, mitä kapteeni oli pyytänyt Joonaa tekemään - mutta mitä Joona ei vielääkään ollut tehnyt.

Merimiesten rukous on pisin yhtämittainen jakso koko merikertomuksessa. Se voi olla osoitus siitä, että merimiehet rukoilivat pitkään. Epäjumalat oli sysätty syrjään. Nyt oli airotkin jätetty pois. Oli tajuttu, että Jumala ei ole voitettavissa ihmisvoimin. Hän on Herra, joka tekee "niin kuin itse tahtoo", 1:14.

Laivan väki huusi nyt Herraa, rukoili Jumalaa. Mutta Joona ei vielääkään rukoillut. Esimerkki ei "tarttunut". Hän oli kyllä tunnustanut ihmisille olevansa Jumalaa paossa. Mutta hän ei ollut pyytänyt Jumalalta apua.

Joonan tilanne muistuttaa siksi Juudaksen tilannetta, josta on kerrottu Uudessa testamentissa. Kavallettuaan Jeesuksen Juudas "katui tekoaan", Matt. 27:3. "Hän vei saamansa kolmekymmentä hopearahaa takaisin ylipapeille ja vanhimmille ja sanoi: 'Tein väärin, kun kavalsin viattoman veren.'" Matt. 27:3-4.

Juudas tunnusti tehneensä väärin. Hän tunnusti Jeesuksen viattomaksi. Hän palautti rahat. Mutta silti pako Jumalan kasvojen edestä, epäusko jatkui. Hän ei pyytänyt apua, hän ei turvautunut Jumalan armoon ja anteeksiantamukseen, vaan hän halusi kuolla. Hän tappoi itsensä.

Joona kulki yhtä pitkälle. Hän tunnusti pakonsa. Mutta hän ei kääntynyt Jumalan puoleen nähdäkseen, voisiko hän vielä saada tottelemattomuutensa anteeksi. Juudas ei nähnyt muuta mahdollisuutta kuin kuoleman. Niin ei Joonakaan nähnyt muuta kuin kuoleman ratkaisuna ongelmaansa. "Heittäkää minut mereen", hän sanoi.

Tässä on synnin voiman hirvittävin puoli. Se ei vain pidä ihmistä otteessaan, vaan se voi myös sokaista ihmisen niin, ettei hän näe Jumalan rakkautta vihollisiaan kohtaan. Suuri salaisuus, jumalattoman vanhurskauttaminen, säilyi suljettuna.

Merimiehet sen sijaan näkivät Jumalassa armollisenkin puolen. Heidän rukouksensa: "Älä vedä meitä vastuuseen" tarkoittaa sitä, että he rukoilivat itselleen armoa oikeuden sijasta. Joonan kohtalo oli puhutellut heitä syvästi. Heprealainen oli opettanut heille jotakin Jumalan suuruudesta. Yhtä hyvin he olisivat voineet rukoilla: "Älä tee meille meidän tekojemme mukaan!"

Armahdusta Jumalalta pyydellen merimiehet sitten noudattivat Jumalan profeetan ohjetta. Hän oli heidän joukossaan ainoa henkilö, joka tunsu Jumalan ja hänen tahtonsa ja hänen sanaansa he nyt tarkasti noudattivat. "He tarttuivat Joonaan ja heittivät hänet mereen", 1:15. He tekivät juuri niin kuin hän oli käskenyt, 1:12. Kunpa Joonakin olisi tehnyt juuri niin kuin Herra oli häntä käskenyt!

Aallot nielivät Israelin profeetan. Hän hävisi merimiesten näkyvistä Välimeren lyijynharmaisiin syvyyksiin. Kysymys siitä, mitä tapahtuu ihmiselle ja kansalle, joka pakenee Jumalaa, saa tässä vastauksen.

Samassa tapahtui jotakin luonnotonta. Tuuli lakkasi puhaltamasta ja "meren raivo laantui heti". Kävi aivan kuten myöhemmin Gennesaretin myrskyävällä järvellä: Kun Jeesus oli nuhdellut tuulia ja järveä, "tuli aivan tyven". Silloin "ihmiset hämmästyivät ja sanoivat: 'Mikä tämä mies on? Häntähän tottelevat tuulet ja aallotkin.'" Matt. 8:27.

Saman ihmetyksen valtaan joutuivat Tarsisiin matkalla olleen laivan merimiehet. Sama Jumala, joka oli nostattanut ankaran myrskyn, 1:4, myös laannutti sen, 1:15. Kaikki oli alusta loppuun saakka Jumalan käsissä.

Sen merimiehet nyt ymmärsivät ja he "pelkäsivät ja kunnioittivat Herraa", Joonan Jumalaa, Israelin Jumalaa!

Merimiesten pelko mainitaan nyt kolmannen kerran. Nyt heidän pelkonsa kohdistui Jumalaan. Laivan keinuessa mainingeilla he uhrasivat teurasuhrin Jumalalle ja tekivät lupauksia Israelin Jumalalle, 1:16.

Jätämme nyt Tarsisin laivan merimiehet siinä toivossa, että heidän kokemansa herätys olisi ollut aito ja luonteeltaan kestävä. Katseemme kääntyy laivasta Välimeren pimeisiin syvyyksiin. Herran profeetta Joona oli joutunut alemmaksi kuin hän koskaan oli aikonut. Hän oli nyt laivan pohjaakin alempana.

Tämä on tärkeä muistaa: Oman tahdon alaspäin johtava tie voi aluksi tuntua olevan ihmisen hallinnassa. Hän päättää omista askelistaan. Mutta jossakin vaiheessa tilanne riistäytyy käsistä ja hän huomaa, että hän kulkee aloittamallaan tiellä yhä alemmas.

Siksi on suurta Jumalan armoa, jos saamme jättää omat tiemme jo "Jafossa" ja palata Herran luo ennen kuin otamme kohtalokkaat askeleet "alas laivaan". Siihen Jumala meitä auttakoon!

3. Joonan ensimmäinen rukous ja Jumalan vastaus (2:1-11)

1. Herran "mutta"

Joonan kirjan 2. luku alkaa heprean kielessä samalla tavalla kuin jae 1:4: "Mutta Herra..." Nämä sanat osoittavat, että Jumala ei ollut Joonan kanssa vain hänen pakomatkinsa alkuvaiheessa vaan myös sen päättyessä mereen.

Tämä on kallisarvoinen tieto meille. Niin helpostihan käy niin, että uskomme Jumalan hyvään huolenpitoon silloin, kun ajattelemme jotenkuten pysyvämme hänen tahdossaan. Me jaksamme uskoa Jumalan läsnäoloon ehkä vielä silloinkin, kun lankeamme toisen tai kolmannen kerran jossakin asiassa. Mutta jos tiemme kulkee pitkän aikaa kaukana Jumalasta ja lankeemukset seuraavat toisiaan tai havaitsemme elävämme kaksoiselämää ja kulkevamme jatkuvasti kahta tietä, saattaa sydämeemme tulla ajatus, ettei Herra enää voi olla olla meidän kanssamme ja että kaikki toivo on mennyt.

Tämä koskee lähimmäisiämmekin. Jos he pitkään ovat kulkeneet kaukana Herrasta, meidän toivomme heidän suhteensa saattaa olla hyvin pieni.

Totta onkin, että Jumala voi jättää ihmisen tämän synteihin, Room. 1:24, 28. Vanha testamentti kertoo Jumalan toisinaan hylänneen koko Israelin kansankin, 2. Kun.17:20; 21:14; 23:27. Mutta yhtä totta on, että hänen rakkautensa ihmiseen jatkuu hylkäämisen jälkeenkin. Jumala on hylättyäänkin muuttumaton, sammumaton rakkaus. Siksi hän ajan tullen saattaa uudelleen lähestyä sellaista, jonka hän on hylännyt. Kuten Jumala itse sanoo Jesajan kirjassa: "Hetkeksi minä sinut jätin, mutta suuressa rakkaudessa minä nyt haen sinut takaisin", Jes. 54:7.

Näin me elämme täällä maailmassa merkillisessä jännityskentässä. Tiedämme, että Jumala voi jättää meidät. Mutta tiedämme myös, että Jumala hylättyään voi jälleen tarjota meille pelastustaan.

Varmin vakuus tästä asiasta meillä on Jeesuksen kohtalossa. Hänen ollessaan Golgatalla Jumala hylkäsi hänet ja hän huusi: "Eeli, Eeli, lama sabaktani, Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?" Mutta pääsiäisaamuna Jumala lähestyi Jeesusta uudelleen ja herätti hylkäämänsä Pojan kuolleista.

Älä ystävänä siksi koskaan heitä pois toivoa itsesi tai lähimmäistesi suhteen. On olemassa Jumala, jolla on sammumaton rakkaus luotujaan kohtaan. On olemassa Jumala, jolla on käsittämättömän suuri kärsivällisyys ja laupeus ihmisiä kohtaan. Hän voi kyllä jättää ihmisen pitkäksikin ajaksi ikään kuin oman onnensa varaan. Silloin voi näyttää siltä, että ihminen on mennyttä. Mutta sitten Jumala taas palaa eksynyttä puhuttelemaan.

Näin kävi Joonalle. Herra kantoi hänestä huolta, kun hän pakomatkinsa alkuvaiheessa otti Jafon satamassa kohtalokkaat askeleensa laivaan. Mutta hän oli pakolaisprofeettansa lähellä vielä silloinkin, kun tämä heitettiin laivasta mereen ja hän joutui alemmaksi kuin mitä hän koskaan oli ajatellut joutuvansa: merten syvyyksiin.

Muista ystävänä aina nämä sanat: "mutta Herra", Joonan 2:1. Muista niitä, kun ajattelet omia lankeuksiasi ja eksymisiä tai lähimmäistesi vaellusta kaukana Jumalan kasvojen edestä.

Herra on kaikkialla läsnä. Hän rakastaa loppuun asti sinua ja rakkaitasi. Hän rakastaa jopa silloinkin, kun kaikki näyttää tulleen peruuttamattoman päätökseensä. Hän oli Joonan luona vielä, kun merimiehet laivalla uskoivat profeetan hukkuneen ja kaiken toivon häneltä kadonneen.

2. Suuri kala

Toinen asia, josta 2:1 mainitsee, on "suuri kala", jonka Herra toimitti (hepr. maanaah) Joonan hukkumispaikalle. Niin kuin Herra oli nostattanut ankaran myrskyn ulapalla, niin "Herra pani suuren kalan nielaisemaan Joonan", 2:1. Sama Jumalan hallintavalta toistuu uudelleen jakeissa 4:6, 7 ja 8, missä "Herra pani risiinikasvin kasvamaan Joonan yläpuolelle varjoksi hänen päänsä päälle", "Jumala antoi madon purra risiinikasvia" ja "Herra pani kuuman itätuulen puhaltamaan". Joka kerran toistuu sama sana maanaah.

Joonan kirjassa Jumala ei ole ainoastaan ihmisten pelastuksesta huolta kantava Armahtaja, vaan hän on myös kaiken Luoja, 1:9 ja luomakunnassaan toimiva Herra. Hän ei ole vetäytynyt syrjään luoduistaan vaan vaikuttaa niin suurissa kuin pienissä eläimissä, kasveissa ja luonnonvoimissa aivan kuten ihmisissäkin. Samasta asiasta sanoi Jeesus aikanaan: "Varpusia saa kolikolla kaksi, mutta yksikään niistä ei putoa maahan, ellei teidän Isänne sitä salli. Teidän jokainen hiuskarvannekin on laskettu", Matt. 10:29-30.

Niin kuin upseeri käskää sotilasta niin Herrakin käskää luomakuntaansa. Joonan kirjan alussa Jumala antaa rajun myrskytuulen puhaltaa merellä, 1:4, ja kertomuksen lopussa hän antaa kuuman itätuulen puhaltaa erämaassa, 4:8. Hänen toiminnastaan maailmassa kertoo paljon kirjan viimeinen jae: "Enkö minä säälisi Niniveä... Siellä on enemmän kuin satakaksikymmentä tuhatta ihmistä... ja lisäksi paljon eläimiä", 4:11.

Nyt kaikkeuden Luoja ohjasi suuren kalan Joonan putoamispaikalle. Heprean kielessä ei ole yksilöityjä sanoja eri kalalajeille. Itse asiassa Raamatussa ei mainita ainoatakaan kalalajia. Kun Jeesus puhui kalasta, joka nielaisi Joonan, Matt. 12:40, hän käyttää sanaa keetoos, meripeto (hepr. daag).

Jää epäselväksi, minkälainen oli se vesieläin, joka Joonan nielaisi. Mielenkiintoista on, että jo luomiskertomuksen yhteydessä mainitaan Jumalan luoneen "suuret meripedot": "Jumala loi suuret meripedot ja kaikki muut elävät olennot, joita vedet vilisevät, sekä kaikki siivekkäiden lajit", 1. Moos. 1:21. Silloin syntyi sekin laji, jonka edustaja nielaisi Joonan.

Luomiskertomuksen kiinnostuksen kohde ei ole niissä kalalajeissa, jotka syntyivät, vaan siinä Jumalassa, joka eri lajit loi. Aivan samalla tavalla Joonan kirjan 2. luvun alun painopiste ei ole siinä, minkälainen oli se meripeto, joka Joonan nielaisi, vaan minkälainen on se suuri Jumala, joka eläimen paikalle toimitti. Oikea käsitys Jumalasta on tärkeämpi kuin oikea käsitys eläimestä.

Suuren kalan johtaminen Joonan hukkumispaikalle näyttää olevan Jumalan viimeinen tuomio profeetan elämässä. Toimittamalla eläimen Joonan luo Jumala ikään kuin täydensi ja sinetöi merimiesten toimeenpaneman tuomion. Hukkumaisillaan oleva Joona joutui kuolinkamppailussaan näin kokemaan vielä senkin, että jokin peto ahmaisi hänet ruoakseen.

Tässä oleva nielemistä tarkoittava heprealainen sana tarkoittaa äärimmäistä vaaraa, usein myös tuhoa. Jos jo kuoleminen hukkumalla ilmeisesti on kammottavaa, niin vielä kauheampi kokemus luultavasti on syödyksi tuleminen. Minusta koko kertomuksen suurin ihme ei olekaan se, että eläin pystyi nielaisemaan Joonan. Paljon ihmeellisempää on, että Joona tässä äärimmäisessä ahdistuksessa pysyi järjissään.

3. Tuomitessaan Jumala tarjoaa pelastusta

Mutta juuri näissä Joonan tuomioissa; tässä mereen joutumisessa ja oudon meripedon ruoaksi joutumisessa piilee Jumalan pelastustyö Joonan kohdalla. Joona ei ollut hetkeäkään sokean kohtalon armoilla. Hän oli kaiken aikaa Jumalan armoilla. Näethän: Jumala toimitti kalan paikalle estääkseen profeettaa kuolemasta. Jumalan työtä oli sekin, ettei Joona menettänyt järkeään kalan sisään joutuessaan. Jumala oli tuomitessaan niin lähellä, ettei Joona siinä ollut omien voimiensa varassa.

Älä koskaan unohda tätä: Jumala on läsnä tuomioissaan. Hän tarjoaa pelastustaan tuomitessaan. Hän hoitaa ihmistä tuomioillaan.

"Sillä Jumala ei rankaise rangaistakseen vaan pelastaakseen. Kaikki Jumalan tuomiot tässä maailmassa tähtäävät pelastukseen." (Ole Hallesby)

Kun siis Jumalan tuomiot vyöryvät ihmisen ylitse, Jumalan läsnäolo vyöryy ihmisen ylitse. Ottaessaan ihmisen kiinni synnistä ja tuomitessaan ihmisen Jumala tekee sen pelastaakseen ihmisen. "Jumalan viha on armollista vihaa", kuten Martti Luther asian joskus ilmaisi.

Tämän kuningas Daavid oli oman elämänsä kohtaloissa nähnyt. Hän sanoo Herralle (heprealaisen tekstin mukaan): "Sinun vitsasi ja sauvasi minua lohduttavat", Ps. 23:4.

Mikään rangaistus ja tuomio ei tullessaan tuo iloa, mutta kuten Heprealaiskirjeen kirjoittaja sanoo: "... se lopulta antaa näin valmennetuille hedelmänsä: rauhan ja vanhurskauden", Hepr. 12:11.

Niin kävi Joonallekin. Kala, joka kaukana merellä oli nielaissut hänet, oksensi hänet kolme päivää myöhemmin kuivalle maalle, Joonan 2:11. Kalasta tuli hänelle pelastus, tuomiosta toivo, kuolemasta tuli elämä, lopusta uusi alku.

4. Suurin ihme

Mutta ennen uutta alkua Joonan kävi pimeydessä suuren hengellisen kamppailun. Tämä tapahtui sanoin kuvaamattoman kauheissa olosuhteissa. Joonan oli elävänä haudatun tilassa. Häntä ympäröi täydellinen pimeys ja äänettömyys. Hänen ruumiinsa oli ahtaalla. Hän ehkä tunsikin eläimen liikkeitä. Ajatuksissaan hän saattoi seurata kalan matkaa meressä. Ilmanpuute todennäköisesti ahdisti häntä ja epäilemättä myös kuvottava löyhy. Kalan ruoansulatusnesteet ja ihoon tarttuneet vaatteet polttivat hänen ruumistaan. Ehkäpä hänen ihonsa ja vaatteensa jo olivat menneet rikki ja alkaneet mädäntyä, kuten juutalaiset rabbit uskovat.

Tässä tilassa Joonan oli "kolme päivää ja kolme yötä", 2:1. Joonasta nuo vuorokaudet varmaan tuntuivat ikuisuudelta. Kolme päivää ja kolme yötä on kaiken lisäksi Raamatussa aika, jonka jälkeen ei enää ole toivoa. Joonan ei tiennyt, että kala kaiken aikaa kulki kohti rantaa. Hän ei tiennyt, että hänelle oli käymässä niin kuin Herra myöhemmin sanoi profeetta Jesajan kautta: "Jo ennen kuin he kutsuvat, minä vastaan, kun he vielä esittävät pyyntöään, minä jo toteutan sen", Jes. 65:24.

Niin kuin Jumalan tuomiot: mereen vajoaminen ja kalan ruoaksi joutuminen koituivat Joonan ruumiin pelastukseksi (mikä vastakohta!), niin näihin tuomioihin liittynyt ahdistus koitui Joonan hengelliseksi pelastukseksi. Noiden kolmen päivän ja yön aikana profeetan sisin murtui.

Pysähtyköön lukija hetkeksi tähän, sillä nyt puhumme ihmeitten ihmeestä, jonka rinnalla kaikki muut Joonan kirjan "ihmeet" kalpenevat. Joonasta sanotaan, että hän "rukoili Herraa, Jumalaansa, kalan sisuksissa", 2:2.

Hirmumyrskyyn joutuminen, meren aaltoihin joutuminen ja kalan suuhun joutuminen muodostavat lopulta vain puitteet kertomuksen suurimmalle ihmeelle, sille, että Joonan sydän särkyi häntä etsivän Jumalan käsiin. Ihmeellisintä ei ole se, että kala nielaisi Joonan tai se, että Joonan selviytyi hengissä kalan sisässä kolme päivää ja kolme yötä. Ihmeistä ylivoimaisesti suurin on se, että Joonan lopulta "kutsui Herraa avuksi".

Joonan kirjassa meillä on todistus siitä, miten kivikova ihmisen sydän voi olla ja miten pitkään ihminen voi pysytellä kapinallisena ja yrittää elää ilman Jumalan apua. Tässä meillä on todistus siitä, miten vaikea Jumalan on taivuttaa meitä tahtoonsa ja yhteyteensä.

Tuhoutumaisillaan olevan laivan kapteeni oli kehottanut: "Nouse ja huuda jumalaasi", 1:6. Mutta kapteenin sanat olivat kaikuneet kuin kuuroille korville. Mutta nyt tuo kehotus sai vastakaikua. Hyvien neuvojen antaminen ei ole turhaa. Ne voivat kantaa satoa jossakin myöhemmässä vaiheessa. Kuin viivästyneenä vastauksena laivan kapteenin kehotukseen Joonan nyt sanoi: "Minä kutsun Herraa avuksi..." 2:3.

Joonan itsenäinen, Jumalasta riippumaton tie päättyi tähän. Täydessä pimeydessä hänen sielunsa katse etsi taas Jumalan kasvoja, joita hän oli ollut paossa kertomuksen alusta lähtien.

Tilanne muistuttaa Saulus Tarsolaisesta, joka kulki omaa tietään, kunnes tuli sokeaksi. Kun hän ei nähnyt enää muuta kuin pimeyttä, hänestäkin sanotaan: "Hän rukoilee", Apt. 9:11.

Rukous on merkki siitä, että Jumalan työ on alkanut vaikuttaa ihmisen sisimmässä elämän oraita. Kuinka usein tämä sielun pelastus tapahtuu pimeässä, jossa Jumala kuitenkin on!

5. Käännekohta

Ihmeellinen hetki! Käännekohta Joonan elämässä. Hän ei enää ollut kulkemassa pois Jumalan luota. Vaikka hän maantieteellisesti olikin vielä kaukana sieltä, missä hänen olisi pitänyt olla, hän oli nyt kääntänyt kasvonsa takaisin Jumalaan päin. Hän haki taas yhteyttä Jumalaan. Hän oli kuin Jeesuksen vertauksen tuhlaajapoika sikalaumojensa keskellä: vielä kaukana kotoa, mutta sydämessään jo valmiina palamaan takaisin isän luo, Luuk. 15:17-20.

Kuinka tämä käänne Joonan elämässä oli mahdollinen? Tätä meidän on koko sydämestämme ja koko sielustamme kysyttävä, jotta saisimme omiin lukkiutuneisiin elämäntilanteisiimme avun.

Joonan elämän käännekohtaan on saattanut - mitä todennäköisimmin - vaikuttaa samanlainen prosessi, mistä Daavid kertoo psalmissa 32. Tulemme kohta näkemään, että psalmien kirja oli Joonalle tuttu. Hän osasi psalmien kirjaa ulkoa niin kuin jokainen juutalainen.

Psalmissa 32:3-4 Daavid veisaa tavalla, johon Joonan olisi ollut (ja ehkä on ollut) helppo samaistua. Tarkkaa sinäkin tämän psalmin sanoja:

*"Niin kauan kuin minä vaikenin synnistäni,
ruumiini riutui ja kuihtui.
Päivät päästään minä huusin tuskassani.
Öin ja päivin kätesi painoi minua raskaana.
Minun elämänvoimani haihtui niin kuin kosteus kesän helteessä."*

Psalmin jatko on myös saattanut nousta Joonan mieleen. Daavid kertoo siinä:

*"Minä tunnustin sinulle syntini,
en salannut pahoja tekojani.
Minä sanoin: 'Tunnustan syntini Herralle.'"*

Ps. 32:5

Ja Daavidin kokemus oli tämä:

*"Sinä annoit anteeksi pahat tekoni,
otit pois syntieni taakan."*

Ps. 32:5

Tämän kokemuksen perusteella Daavid kehottaa kaikkia noudattamaan hänen esimerkkiään:

*"Rukoilkoot kaikki palvelijasi sinua hädän hetkellä.
Vaikka suuret vedet tulvisivat, ne eivät heihin ulotu."*

Ps. 32:6

Mitä tuossa sanottiinkaan! Jos tämä psalmi kävi Joonan mielessä, se varmaan aiheutti erikoisen piston hänen sydämessään. Oliko Daavid etukäteen nähnyt hänen tilanteensa? Ei, mutta Jumalan sana palveli nyt häntä. Herran palvelijan Joonan elämässä oli nyt tuollainen "hädän hetki". "Suuret vedet tulvivat" hänen ylitseen. Mutta ne eivät ulottuneet häneen. Hän eli vielä.

Tällainen on Jumalan sana! Vaikka psalmi oli kirjoitettu täysin eri aikana ja eri tilanteessa kuin missä Joonan eli, se sopi hänelle. Tämä psalmi sopii myös meille, puhuttelee meitä, ohjaa, varottaa ja lupaa - ja sen varaan voi rakentaa elämänsä ja ratkaisunsa.

6. Joonan psalmi

Rukous, jonka Joonan kalan sisässä rukoili, on pääkohdittain tallennettu Joonan kirjan 2. lukuun (jakeisiin 3-10). Tämä rukous on runomuotoinen niin kuin juutalaiset psalmit. Siksi sitä on kutsuttu myös "Joonan psalmiksi". Runomuotoisia rukouksia on tallennettu Raamattuun psalmien kirjan lisäksi esim. 2. Sam. 22 (Daavid) ja 1. Sam. 2:1- (Hanna).

Rukous kuuluu jae jakeelta seuraavasti:

*3. "Ahdingossani minä kutsun Herraa avuksi,
ja hän vastaa minulle.
Tuonelan kohdusta minä huudan apua,
ja sinä, Herra, kuulet ääneni.*

*4. Sinä heitit minut syvyyteen,
merten sydämeen,
ja virta ympäröi minut.
Sinun tyrskysi ja aaltosi
vyöryivät ylitseni.*

*5. Minä ajattelin: 'Minut on sysätty pois
sinun silmiesi edestä.
Kuitenkin minä yhä tähyilen
pyhää temppelesiäsi kohti.'*

*6. Vedet nousivat kaulaani asti,
syvyydet saartoivat minut,
kaislat kietoutuivat päähäni.*

*7. Vuorten pohjiin minä painuin,
vajosin syvyyksien maahan,
sen salvat sulkeutuivat takanani ainiaaksi.
Mutta sinä, Herra, minun Jumalani,
nostit minut elävänä ylös haudasta.*

*8. Kun voimani jo raukenivat,
minä yhä kutsuin Herraa,
ja rukoukseni tuli sinun luoksesi
pyhään temppeleesi.*

*9. Ne, jotka luottavat turhiin jumaliin,
hylkäävät ja pettävät sinut.*

*10. Mutta minä saan uhrata
ja laulaa kiitosta sinulle.
Minkä olen luvannut, sen minä täytän.
Vain Herra voi pelastaa."*

7. Sanoin kuvaamaton ahdistus

Kun tämän psalmirukouksen lukee, huomio kiinnittyy ensinnäkin siihen suunnattomaan ahdistukseen, joka Joonalla oli "kalan sisuksissa", 2:2. Säe säkeeltä Joonan kärsimys ja tuska vyöryvät lukijaa vastaan.

Jakeessa 3 hän puhuu "ahdingosta", jossa hän oli. Ahdistuksista pahin oli se, että hän koki joutuneensa kuolleiden maahan. Hän sanoo rukoilevansa "tuonelan kohdussa", 2:3, sanatarkasti "tuonelan sisimmistä osista". Sanonta on ainutlaatuinen eikä esiinny muualla Vanhassa testamentissa. Se korostaa Joonan kokemuksen kauhistavuutta. Hän oli kuollut, vaikka vielä eli. Kuinka hän tällaisessa tilassa enää saattoi ajatella ja rukoilla? Jumala sen tietää.

Jakeessa 4 Joonaa puhuu "syvyydestä" ja "merten sydäimestä", johon hän on joutunut. "Virta ympäröi" häntä. "Tyrskyt ja aallot" vyöryivät hänen ylitseen. Mutta vedet eivät vain piirittäneet häntä hänen ympärillään, vaan ne "nousivat kaulaani asti", kuten hän sanoi. Tämä voidaan ymmärtää niin, että Joonaa kaiken aikaa taisteli hukkumista tai tukehtumista vastaan.

Hän oli jossakin hyvin syvällä. Hän oli meren vanki. Kokemukselle antoi lisää kauhistavuutta juutalaisten käsitys, että meri on helvetin portti. Kadotus oli Joonan silmien edessä, ei vain kuolema.

"Syvyydet saartoivat" häntä ja merieläimen ruoansulatukseen joutuneet "kaislat kietoutuivat" (hepr. tiukasti puristaen) Joonan päähän, 2:6. Kohtalooan ajattellessaan Joonaa sanoi: "Minä vajosin alas", vuoden 1992 käännöksen mukaan "vuorten pohjiin minä painuin, vajosin syvyyksien maahan", 2:7.

Joonaa ei ollut kulkenut vain alas Jafooniin, hän ei ollut astunut vain alas laivaan, hän ei ollut mennyt vain alas laivan pohjalle, häntä ei ollut vain heitetty alas laivan kannelta mereen, vaan lopulta hän oli vajonnut näin alas: "alas vuorten pohjiin" asti.

Tämä ilmaisu, hepreaksi qisbe harim, ei sekään esiinny missään muualla Vanhassa testamentissa ja osoittaa osaltaan Joonan kokemuksen kauhistavuutta. Kukaan ei ennen häntä ollut kulkenut tätä tietä.

Tällainen voi toisinaan olla ihmisen kokemus. Hän voi joutua tilanteisiin, joihin kenenkään käsi ei tunnu yltävän. Hyvienkin auttajien neuvot vaikuttavat pinnallisilta. Yksinäisyyttä tuntemattomassa henkisessä ja hengellisessä pimeydessä on kaikista yksinäisyydestä pelottavinta.

Juutalaisen perimätiedon mukaan Jumala näytti Joonalle helvetin pohjakerrokset. Olipa tämän tiedon laita miten tahansa, Joonaa koki nyt jotakin sellaista, mitä kukaan toinen ihminen ei ollut ennen kokenut suhteessaan Jumalaan. Joonaa oli syvemmällä kuin kukaan toinen Vanhan testamentin ihminen. Hänen ahdistuksensa oli suurempi kuin kenenkään toisen ennen häntä eläneen. Ja tässä ennen kokemattomassa äärimmäisessä pimeydessä hän oli aivan yksin.

Tässä olisi hyvä pysähtyä, ummistaa silmät ja itkeä. Joonan tuskan ajattelu on värisyttävää. Minkälaisista onkaan "tuonelan sisimmissä osissa"!

Tässä kaikessa lienee myös nähtävissä kajastusta siitä monin verroin vielä suuremmasta ahdistuksesta, johon Vapahtajamme Jeesus joutui kuollessaan meidän edestämme ja hänen astuessaan "alas tuonelaan", kuten uskontunnustuksessa sanomme.

Jos joku Joonan kokemuksista huolimatta joutuisi elämään yksin aivan ennen kokemattomassa syvyydessä - mihin en usko - hän tietäköön noissa tuntemattomissa pimeyksissä, että ainakin Jumalalle tie on tuttu. Psalmissa 23 olevat sanat "pimeistä laaksoista" joissa Herra on vaeltajan kanssa, ovat todet. Sellaista paikkaa ei maailmassa ole eikä sellaista tilannetta kenellekään tule, jossa ei Jumala olisi ja josta ei Jumala kuulisi.

Vielä ei Joonas kuitenkaan nähnyt toivoa. Hän koki vain sen, että hänen matkansa Herran kasvojen edestä oli saanut hirvittävän lopun. Hän koki tullessa elävältä haudatuksi: Maan "salvat sulkeutuivat takanani ainiaaksi", hän valitti, 2:7.

"Ainiaaksi!"

Joonas koki lopullisen kohtalonsa tulleen sinetöidyksi. Pako oli peruuttamattomasti erottanut hänet Jumalasta.

Tällaista on helvetissä. Siellä on pimeyttä, täydellistä avuttomuutta ja kauhistuttavaa eroa Jumalasta! Sieltä ei ole poispääsyn mahdollisuutta.

Joonan jälkeen tuskin kukaan voi kokea mitään, mitä Joonas ei olisi kokenut. Näin Joonas on kaikkein ahdistetuimpien kohtalotoveri ja ymmärtäjä. Hän on profeetta, jonka sielunhoitoon ihminen voi mennä synkimmässäkin yössä ja kaikkein pahimmankin jälkeen. Joonan kirja auttaa lukijaansa käsittelemään elämän vaikeimpiakin asioita, niitä, joilla ei ennestään ole nimeä.

8. Kirjoitettu Jumalan sana käytössä

Muuan etiopialainen sanalasku sanoo: "omassa sydämessäsi olevaa viidakkoa sinä et pysty hallitsemaan. Oman elämäsi peltoa sinä et pysty viljelemään. Sitä sanaa, joka sinua auttaa, et itse voi sanoa."

Tämä on hyvin totta. Tuskassaan Joonakaan ei auttanut että hän oli profeetta. Tai jos siitä apua oli, se oli siinä, että hän tiesi, mistä hakea apua. Hän alkoi etsiä apua kirjoitetusta Jumalan sanasta. Kuten Jeesus ristillä kuolinkamppailuissaan niin Joonas helvetillisessä pimeydessään toisti mielessään Vanhan testamentin psalmien ajatuksia. Näin uusi psalmi syntyi vanhojen psalmien sanoista ja Joonan omista sanoista yhteen punoutumalla.

Joonan rukous näyttää sisältävän suoria lainauksia tai omin sanoin lausuttuja ajatuksia kymmenistä psalmeista. Profeettana hän tunsu psalmit hyvin ja muiden juutalaisten tavoin hän osasi niitä ulkoa - kuten moni meistä osaa veisata ainakin joitakin virsiä ja hengellisiä lauluja ilman virsi- ja laulukirjaa.

Joonan takertuminen psalmien kirjaan muistuttaa meitä siitä, että aidon rukouksen ei tarvitse olla omintakeinen. Joskus ihminen voi joutua niin ahtaalle, ettei hän enää pysty kokoamaan ajatuksiaan rukouksen muotoon. Sanat loppuvat. Hänen voi käydä niin kuin Asafin. Asaf oli laulajien johtaja, kun liitonarkki tuotiin Jerusalemiin, 1. Aik. 15:17,19; 16:5, 7, 37. Hän oli myös "näköjä", 2. Aik. 29:30. Mutta psalmissa 77 hän sanoo (vuoden 1933 käännöksen mukaan):

"Minä olen niin levoton, etten voi puhua."

Ps. 77:5

Sellaisissa elämäntilanteissa ihminen voi tehdä kuten Joonas; hän voi toistaa ajatuksia ja sanoja, joita ennen häntä eläneet Jumalan lapset ovat soperrelleet ja jotka on tallennettu Raamattuun. Ne ovat siellä hätäntyneille avuksi, valmiina palvelemaan.

Joonan rukouksen alku antaa meille aiheutta olettaa, että profeetan mielessä on ollut juuri tuo levottoman rukoilijan psalmi 77. Siinä Asaf kertoo, miten hän ahdingossaan "huusi suureen ääneen" ja etsi "apua Herralta".

*"Minä rukoilen Jumalaa,
huudan suureen ääneen,
minä rukoilen Jumalaa,
ja hän kuulee minua.
Ahdingossani minä etsin apua Herralta..."*

Ps. 77:2-3

Asafin ahdistus valvotti häntä ja hänen mielensä oli levoton (jae 5). Mielessään hän kyseli, oliko Jumala evännyt häneltä laupeutensa (jae 9).

Joonan rukouksen ensimmäiset sanat ovat lähes samanlaiset kuin Asafin psalmin alkusanat. Joonan sanoi:

*"Ahdingossani minä kutsun Herraa avuksi
ja hän vastaa minulle."*

Koko Asafin virsi on todennäköisesti ollut Joonan mielessä. Usein on niin, että kun Raamatussa lyhyesti lainataan jotakin jaeetta, niin samalla viitataan koko kyseiseen raamatunkohtaan. Jos siis jossakin lainataan jotakin psalminjaeetta, on kirjoittajan tarkoitus usein viitata koko psalmiin.

Joonan on saattanut hyvinkin rukoilla koko psalmin 77 kuin omana rukouksenaan. Mikäli näin olisi tapahtunut, hän on tullut myös seuraaviin hänen kannaltaan merkittäviin jakeisiin:

*"Vedet näkivät sinut, Jumala,
vedet näkivät sinut ja vapisivat,
syvyydet vavahtelivat...
Meren halki kävi sinun tiesi,
suurten vetten poikki sinun polkusi."*

Ps. 77:17-20

Kun lähemmin tutkii tätä psalmia, huomio kiinnittyy siihen, että Asaf puhuu aluksi paljon itsestään. Mutta psalmin loppupuolella tuo tärkeä "minä" katoaa ja tilalle tulee suurenmoinen "Jumala". Käännös tapahtuu jakeiden 13 ja 14 välissä. Me huomaamme sen, kun luemme psalmin 77 jakeet 11-15:

*"Minä ajattelen: 'Siinä on tuskani syy,
että Korkeimman teot ovat toiset kuin ennen.'
Minä muistelen tekojasi, Herra,
muistan ihmeitä, joita muinoin teit.
Minä ajattelen kaikkia töitäsi,
mietin sinun suuria tekojasi.
Jumala, pyhät ovat sinun tiesi.
Ei ole sinun vertaistasi Jumalaa.
Sinä olet Jumala..."*

Tätä siirtymistä omasta minästä siihen, mikä on Jumalan, me kaikki tarvitsemme. Siksi Asafin virsi on erinomainen rukouksen ja hengellisen elämän tienviitta kaikille umpikujaan joutuneille. Meitähän eivät auta omat voimamme ja viisautemme, lopulta eivät omat ahdistuksemme ja vaikeat kokemuksemme, vaan ikiaikojen Jumala.

Paina ystävä mieleesi tämä psalmi 77 ja tutki sitä erittäinkin silloin, kun koet Joonan veljeksi ja kohtalotoveriksi ja joudut huutamaan Jumalan puoleen ahdistuksissasi.

9. Syvyydestä minä huudan

Rukouksensa alussa Joonä käyttää sanoja, jotka viittaavat myös psalmiin 130. Se on kuudes ns. seitsemästä katumuspsalmista, joista muut ovat 6, 32, 38, 51, 102 ja 143. Katumuksen suuntaan Joonan mieli kulki. Psalmiin 130:1 sanoilla oli aivan erityinen sisältö nyt hänen tilanteessaan. "Syvyydestä minä huudan sinua, Herra."

Ahdistuksen aihekin oli Joonalla sama kuin matkalaulun tekijällä. Syyllisyys painoi häntä. Kuinka psalmissa 130 sanottiinkaan: "Jos sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit, Herra, kuka silloin kestää?" Juuri niin kyseli nyt Joonakin pakomatallaan syvyydessä.

Joonan psalmin maininta tuonelasta, 2:3 viittaa siihen, että profeetta on myös kerrannut psalmin 88 sanoja. Se on Raamattuumme otsikoitu "epätoivoisen rukoukseksi". Senkin sanoissa Joonä löysi monta yhtymäkohtaa omaan tilanteeseensa.

Psalmi tunnetaan nimellä "Esrailaisen Hemanin virsi". Heman on ensimmäinen nimeltä mainittu temppeililaulaja Raamatussa ja temppelikuoron perustaja, 1. Aik. 6:18; 15:17, 19; 16:41. Hän oli kuuluisa viisaudestaan, 1. Kun. 4:31.

Tässä psalmilaulussa, jota kutsutaan myös korahilaisten psalmiksi, veisataan mm:

*"Paljon, ylen määrin olen kärsinyt,
olen tuonelan kynnyksellä.
Toistenkin mielestä olen valmis hautaan.
Minä olen kuin voimansa menettänyt soturi,
olen jäänyt yksin, kuin olisin jo kuollut.
Minä virun kuin kaatuneet haudoissaan
- nuo, joita sinä et enää muista,
joita kätesi ei auta.
Sinä olet syössyt minut syvyyksien perille,
pimeään, pohjattomaan kuiluun.
Sinun vihasi on raskaana ylläni,
sinun aaltosi vyöryvät pääni päällä."*

Ps. 88:4-8

Luultavasti Joonä viimeistään tässä vaiheessa löysi Jumalan sanan uudelleen tienviitakseen. Psalmiin 88 sanat ovat sopineet aivan vavahduttavan hyvin hänen tilanteeseensa. Jatkokin oli hänelle läheistä, juuri hänen tuntoihinsa sopivaa:

*"Olen kuin vanki, en pääse vapaaksi.
Ahdingossani minä itken silmäni kuiviin,
kaiken päivää huudan sinua, Herra,
ja ojennan käsiäni sinua kohti.
Ethän sinä kuolleille tee ihmeitä,
eivät varjot nouse sinua ylistämään.
Ei haudassa kerrota, että sinä armahdat,
ei kadotuksessa, että olet uskollinen!
Tunnetaanko pimeydessä ihmeitäsi,
puhutaanko hyvyydestäsi unohduksen maassa?
- - -
Sinun vihasi on kulkenut ylitseni,
kauhut musertavat minut.
Kaiken päivää ne saartavat minua kuin vedet,
ne piirittävät minua joka puolelta.
Kaikki ystäväni sinä olet karkottanut,
nyt on seuranani vain pimeys."*

Ps. 88:9-13; 17-19

Epäily ja kysely, kuoleman kanssa kasvokkain olo ja nöyryys lyövät leimansa tähän psalmiin. Tämän psalmin rukoilijaa ahdistetumpaa psalmistaa ei löydy, sanovat jotkut Raamatun tutkijat.

Ehkä korahilaisten menneisyys oli tehnyt heistä erityisen herkkiä ahdistuksen tulkkeja. Heidän isänsä Korahin tekemästä kapinasta on kerrottu 4. Moos. 16. luvussa. Tapaus jätti Korahin hengissä säilyneisiin poikiin lähtemättömän muiston ja niin heidän sepittämässään virsissä on merkillinen vakavuuden ja särkyneisyyden, nöyryyden ja Jumalan ikävän tunto.

Korahilaisten virsiä on psalmin kirjassa kaksitoista (psalmit 42-49, 84 ja 87). Niiden sisältämään Jumala-kaipuuseen tunnustautui nyt myös kapinallinen Joonas. Korahilaisten mietevirret, psalmit 42 ja 43 ovat kaikesta päätelleen nekin olleet Joonan mielessä hänen oman kapinansa päätöshetkillä. Psalmit 42-43 ovat itse asiassa yhtenäinen psalmi, joka käsittelee yksinäisen maanpakolaisen koti-ikävä. Kauas kotoa joutuneen kaipaus päästä takaisin kotiin on psalmin voimakas sisältö. Kuinka lähelle tulivatkaan esim. psalmin 42:8 sanat:

*"Syvyys huutaa syvyydelle,
kun sinun koskesi pauhaavat,
kaikki sinun tyrskysi ja aaltosi
ovat vyöryneet ylitseni."*

Joonan rukouksen 5. jae puolestaan viittaa psalmiin 31, missä sanotaan:

"Minut on repäisty pois sinun luotasi..."

Vuoden 1933 käännöksen mukaan jae kuului: "Minä olen sysätty pois sinun silmiesi edestä." Koko psalmi on hyvin ahdistettujen ihmisten psalmi. Mm. Jeremia muisteli sitä vaikeuksissaan, Jer. 20:10. Ja Jeesus muisteli tätä psalmia ristillä ollessaan ja rukoili sen 6. jakeen mukaan Golgatalla: "Sinun käsiisi minä uskon henkeni", Luuk. 23:46.

Joonan rukouksen jakeen 6 ajatukset näyttävät nousevan psalmista 18. Sekin on ahdistuneen ihmisen tulkki, vaikka se onkin otsikoitu Raamattuumme sanoilla "kuninkaan voittolaulu". Psalmi osoittaa Jumalan ennenkin kuulleen ahdistettuja ja auttaneen heitä.

Tämän psalmin jakeet 5-7 löytyvän Joonan rukouksen ajatuksista. Mm. näin tuossa "voittolaulussa" veisataan:

*"Kuoleman paulat kiertyivät ympärilleni,
tuhon pyörteet minua kauhistivat.
Tuonelan paulat kiettoivat minut,
näin edessäni kuoleman ansat.
Silloin minä huusin hädässäni Herra,
kutsuin avuksi Jumalaani.
Ääneni kantautui hänen temppeliinsä,
ja hän kuuli minun huutoni.
- - -
Meren lähteet paljastuivat,
maanpiirin perustukset tulivat näkyviin,
kun sinä, Herra, käskit merta,
kun sinun raivosi myrsky puhalsi sen yli.
Korkeudestaan hän ojensi kätensä ja tarttui minuun,
hän veti minut ylös syvistä vesistä."*

Ps. 18:5-7; 12-17

Psalmi 50 on ilmeisesti sekin noussut Joonan mieleen hänen rukouksestaan päätellen. Psalmi sisältää "taivaan hätäpuhelimen numeron" nimellä tunnetun numeron 5015 eli Ps. 50:15: "Huuda minua avuksi hädän päivänä! Minä pelastan sinut, ja sinä kunnioitat minua."

Psalmi 113-118 ovat juutalaisten vanhoja pääsiäisyön ylistyslauluja. Ne liittyvät Egyptistä lähtöön ja pääsiäislampaaseen, joka viittaa Messiaaseen. Psalmi 113-114 laulettiin juutalaisten kodeissa ennen pääsiäisateriaa ja psalmi 115-118 pääsiäisaterian jälkeen. Näitä psalmeja Jeesus lauloi opetuslasten kanssa ehtoollisen jälkeen, Mark. 14:26. Niitä Joonakin näyttää muistelleen. Ainakin psalmi 116 ja 118 lienevät olleen hänen mielessään hänen rukouksestaan päätellen.

Martti Lutherista kerrotaan, että psalmi 118 kuului hänen mielipsalmeihinsa, sillä se "oli auttanut häntä vaikeuksista, joista yksikään hallitsija tai kuningas ei olisi voinut häntä auttaa".

Myös juutalaisille tämä psalmi oli hyvin läheinen. Sitä luettiin pääsiäisyön lisäksi pääsiäispäivänä, lain antamisen juhlassa, temppelein vihkimisjuhlassa sekä lehtimajajuhlan suurena "Hoosianna"-päivänä.

Tähän psalmiin Joonakin näyttää lopulta päätyneen. Psalmi 118:n sanoma on mahtava:

*"Julista, sinä Israelin kansa:
iäti kestää hänen armonsa.
Julista, sinä Aaronin suku:
iäti kestää hänen armonsa.
Julistakaa te Herran palvelijat:
iäti kestää hänen armonsa..."*

Ps. 118:2-4

Jos tuo kolminkertainen julistuskehoitus on voinut polttaa Joonakin sisintä kuin tuli, ovat seuraavat sanat saattaneet saada hänen sisimpänsä värisemään liikutuksesta ja kiitollisuudesta:

"Kun Herra on minun kanssani,
hän tuo minulle avun,
ja pelotta katson vihollisiani...
On parempi turvata Herraan...
On parempi turvata Herraan..."

Ps. 118:7-9

Mitä muuta hän enää tarvitsi kuin seuraavat psalmin 118 sanat:

"En minä kuole, vaan elän
ja kerron Herran teoista.
Herra kyllä kuritti minua
mutta ei antanut kuoleman valtaan..."

Ps. 118:17

Eriyistä ajattelemisen aihetta antoivat myös psalmin sanat: "Kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on nyt kulmakivi", Ps. 118:22. Sitä kiveä Joonakin ei nyt tahtonut hylätä. Hän päätti rukouksensa vakuuttuneena: "Vain Herra voi pelastaa", 2:10.

10. Jumalan sana synnyttää uskon

Edellä totesimme, että Joonakin näyttää rukoillessaan turvautuneen "omien sanojensa" rinnalla ja sijasta Jumalan kirjoitettuun sanaan, sen toistamiseen ja sen ajatusten kertaamiseen. Hän näyttää tulleen sille kärsimyksen rajalle, jossa ihminen ei enää pysty ilmaisemaan tuskaansa omin sanoin ja hän pelkää omien rukoustensa petollisuutta.

Ihmisen kurjuus voi joskus käydä hänelle niin ilmeiseksi, ettei hän enää uskalla sanoa ja ajatella Jumalasta mitään omassa varassaan.

Silloin hän haluaa yrittää perustaa kaiken vain Jumalan ja hänen sanansa varaan. Kaikesta päätellen Joonakin koki nyt sellaista epäluottamusta itseään kohtaan, että hän esitti rukouksensa Jumalalle Jumalan sanaa omaa käyttäen.

Aikaisemmin jo mainittujen psalmien lisäksi Joonan rukouksessa on sanontojen ja ajatusten aineksia mm. psalmeista 16, 17, 22, 25, 26, 30, 37, 42, 66, 68, 69, 71, 102, 103, 107, 120, 138, 142 ja 143.

Joonan rukouksen kaltainen rukous, joka on rakennettu Raamatun sanasta, ei ole ainutlaatuinen. Sellainen on esim. 1. Sam. 2:1-10:ssä, mihin on tallennettu Hannan kiitosrukous. Myös Marian kiitosrukous Luuk. 1:46-55:ssä rakentuu kirjoitetusta sanasta.

Nämä rukoukset osoittavat, että Raamatun tekstien lukeminen omina rukouksina ei ole ollut vain ahdistettujen Raamatun ihmisten vaan myös kiitollisten ihmisten tapa rukoilla. Jotkut kristityt nykyään käyttävät virsikirjamme virsiä rukouksinaan. Raamattu näyttää, että myös sen tekstit sopivat hyvin meidän suuhumme Jumalalle puhuttavaksi surun ja ilon päivinä.

Kun Joonakin näin rukoili sanan avulla, hänen mieleensä nousivat monet sellaiset psalmien kohdat, jotka aivan täsmälleen sopivat hänen tilanteeseensa, niin erikoinen kuin se olikin. Tämän moni muukin on saanut havaita omassa elämässään.

Mutta Joonan rukous sisältää myös sellaisia ajatuksia, jotka eivät ollenkaan sopineet hänen olotilaansa. Eräät Raamatun tutkijat ovatkin Joonan rukouksesta päätelleet, ettei se kuulu alkuperäiseen Joonan kirjaan. Heidän mielestään Joonan psalmi on jonkun toisen ihmisen kuin Joonan rukous. Joonakin rukoilee niin eri tavalla kuin mihin hänen ympäristönsä ja kokemuksensa olisivat antaneet aiheita. He myös kiinnittävät huomiota siihen, että Joonan psalmi on kielellisesti täysin erilainen kuin muu osa Joonan kirjaa. Se ei esim. sisällä kirjalle muutoin ominaisia aramealaisia murreilmaisuja.

On käsittämätöntä, ettei noiden Raamatun tutkijoiden mieleen tule tämä: Joonakin käytti aikaisemmin kirjoitettuja psalmeja rukouksenaan ja ajatustensa pohjana. Siksi hänen rukouksensa on erilainen kuin muu osa kirjan tekstiä. Murteestamme riippumatta mekin veisaamme virsikirjamme virret niin kuin ne on kirjoitettu.

Jos Joonakin olisi kalan sisällä rukoillut vain omin sanoin ja tuonut esille vain omia tuntojaan, hänen rukouksestaan olisi todennäköisesti tullut pelkkää valitusta ja avunhuutoa. Sellaisena se ehkä olisi tyydyttänyt noita edellä mainittuja Raamatun tutkijoita. Mutta sellaisena se ei olisi samalla tavalla nostanut Joonakin siitä pimeydestä, jossa hän oli.

Kun Joonakin turvautui Jumalan sanaan ja rukoili psalmien sanoin, hän ei rukouksessaan kuvannut vain omia kokemuksiaan vaan myös Jumalan iäti pysyviä lupauksia. Siksi hän valituksen lisäksi lausui suurenmoisia asioita Jumalasta. Hän ei vain puhunut Jumalalle, vaan hän myös puhui Jumalasta sanan avulla.

Noiden lukuisten psalmien muistaminen ja ääneen toistaminen kolmen päivän ja yön aikana uudistivat Joonan sisäisen elämän. Nuo psalmien kohdat nostivat Joonan hänen omien tunteittensa yläpuolelle. Jumalan sana avasi hänelle uskon maailman.

"Usko syntyy kuulemisesta mutta kuulemisen synnyttää Jumalan sana", kirjoitti apostoli Paavali myöhemmin. Juuri niin kävi Joonan kohdalla.

Jo aivan rukouksensa alussa Joonakin sanoi asioita, joita hän ei sinä hetkenä nähnyt eikä kokenut. Hän rukoili lainaamiensa psalmien ajatusten mukaan, Joonakin 2:3:

*"Ahdingossani minä kutsun Herraa avuksi,
ja hän vastaa minulle.
Tuonelan kohdusta minä huudan apua
ja sinä, Herra, kuulet ääneni."*

Tällaista Joona tuskin olisi uskaltanut sanoa omien tekojensa ja sen hetkisten kokemustensa perusteella. Hänhän oli syyllinen Jumalan edessä. Ja hänestä tuntui siltä, että Jumala rankaisi nyt häntä. Hän oli meripedon sisällä ja merten syvyydessä. Hän ei voinut mistään kokemuksellisesti päätellä, että Jumala kuuli häntä ja vastaisi hänelle.

Luottamus Jumalaan ei ollut lähtöisin Joonan kokemuksista ja tunnoista. Mutta kun hän rukoili kirjoitetun sanan avulla, siinä sanottiin, että Jumala oli jo kuullut häntä ja jo vastannut hänelle!

Noitten lupausten lausuminen ja kertaaminen antoi Joonalle toivoa. Sanat sisälsivät sen evankeliumin, jota hän ahdistuksessaan tarvitsi. Jumalan hyvyys veti häntä näin puoleensa.

Tästä me näemme Jumalan sanan merkityksen ja vaikutuksen elämäämme. Me emme kannattele uskoamme, vaan sana kannattelee sitä. Me emme voi tätä selittää ja käsittää. Mutta me näemme sen yhä uudelleen: Jumalan sanassa on elämää antava voima. Missä Jumalan sana on, siellä on toivo ja valo ja lohdutus ja anteeksiantamus.

Jakeen 2:5 mukaan Joona rukoili:

*"Minä ajattelin: 'Minut on sysätty pois
sinun silmiesi edestä.
Kuitenkin minä yhä tähyilen
pyhää temppeliäsi kohti."*

Tätä "tähyilyä" ei Joona oikeastaan ollut enää pitkään aikaan tehnyt. Mutta se sanottiin siinä sanassa, jota hän Jumalalle rukouksenaan lausui. Mitä toivoa tuo pieni sana "kuitenkin" hänelle antoikaan! Aavistelen, että mitä enemmän hän kirjoituksia muisteli, sitä enemmän hänen teki mieli jatkaa niiden ajattelemista.

Jakeen 7 mukaan hän rukoili:

*"Vuorten pohjiin minä painuin,
vajosin syvyyksien maahan,
sen salvat sulkeutuivat takanani ainiaaksi.
Mutta sinä, Herra, minun Jumalani,
nostit minut elävänä ylös haudasta."*

Tässä on jälleen tuo Jumalan "mutta", josta aikaisemmin on ollut puhetta. Olemme nähneet, miten hänen tiensä oli kulkenut "alas Jafoon" (1:3), "alas laivaan" (1:3), "alas laivan uumeniin" (1:4) ja alas mereen (1:15), missä hän "painui" vuorten pohjiin ja "vajosi syvyyksien maahan". Mutta nyt tuli tuo merkillinen "mutta Herra" jälleen. Hän sanoo: "Mutta sinä, Herra, minun Jumalani, nostit minut elävänä ylös haudasta."

Mikä lupaus, mikä uskoa synnyttävä ajatus! Jakeen alkuosan Joona omasta kokemuksestaan tiesi todeksi. Mutta jakeen jälkiosaan hänen tuntemuksensa eivät riittäneet. Silti hän lausui senkin niin kuin oli kirjoitettu.

11. Vain Herra voi pelastaa

Kolmen vuorokauden ajan Joona kärsi (miten lievältä tuo sana tässä vaikuttakaan!) merieläimen sisuksissa. Hänen ruumiilliset ja henkiset voimansa hiipuivat. Merivesi ja eläimen ruuansulatusnesteet polttivat häntä. Happi alkoi loppua hänen haisevassa "ilmataskussaan". Hänen hengellinen hätätilansa lienee kuitenkin ollut kaikkia muita kärsimyksiä suurempi.

Joona alkoi tuntea loppunsa lähestyvän. "Kun voimani jo raukenivat, minä yhä kutsuin Herraa", hän rukoili jakeen 2:8 mukaan. Heprealainen sana hitatsep sisältää ajatuksen sekä "voimien loppumisesta" että "tajunnan menettämisestä".

Mutta vielä silloin, kun menehtyminen eläimen sisuksissa oli edennyt niin pitkälle, että se alkoi aiheuttaa tajunnan katkoksia täysin voimattomaksi käyneelle Joonalle, hän "yhä kutsui Herraa". Vuoden 1933 Vanhan testamentin suomennos oli siinä mielessä ehkä lähempänä alkutekstiä, että siinä sanottiin Joonan "muistaneen Herraa". Hän ei jaksanut enää rukoilla ääneen. Mutta katkonaiset ajatukset liittyivät vielä Herraan ja hänen sanaansa. Hän kutsui Jumalaa ajatuksissaan.

Ehkä joskus olet miettinyt, kuuleeko Jumala, kun ajatuksissasi hiljaa rukoilet Herraa. Edellyttääkö rukousten kuuleminen sitä, että ne lausutaan ääneen?

Tässä sinulla on vastaus. Uskollisena kertaamilleen psalminkohdille Joonan vielä tässä loppuvaiheessakin pysyi siinä, että hänen rukouksensa tuli Jumalan luo. "Minun rukoukseni tuli sinun luoksesi", hän sanoo, 2:8. Siis nuo äänettömät, ajatuksissa hiljaa lausutut rukoukset tulivat Jumalan luokse aivan niin kuin ne rukoukset, jotka hän aikaisemmin oli huutanut Jumalalle. "Minä huudan apua, ja sinä, Herra, kuulet ääneni", hän oli sanonut rukouksen alussa, 2:3. Nyt hän vain "muisti Herraa". Mutta Jumala kuuli sekä huudot että ajatukset.

Samanlainen ajatuksissa ja mielessä lausuttu rukous on profeetta Samuelin äidin rukous, 1. Sam. 1:13: "Hanna rukoili näet hiljaa itseksensä, huulet vain liikkuvat mutta ääntä ei kuulunut." Myös Nehemian nopea rukous keskustelussa kuningas Artakserksen kanssa, Neh. 1:4, kuuluu tällaisten hiljaisten rukousten joukkoon.

Jae 9 on hepreassa vain viiden sanan pituinen. Joonan lauseet käyvät lopussa lyhyiksi niin kuin Jeesuksen sanat ristillä. Voimat eivät riittäneet pitkiin rukouksiin ja ajatuksiin.

Lauseen lyhyys aiheuttaa vaikeuksia ymmärtää, mitä Joonan tarkoitti. Vuoden 1933 ja 1992 suomennoksetkin eroavat tämän jakeen kohdalla täysin toisistaan. Paljon riippuu siitä, miten heprealaisesta sanasta hesed johdettu sana hasdaam käännetään. Hasdaam tarkoittaa sekä lojaalisuutta että rakkauden synnyttämää hyvyyttä.

Joonan rukouksen kokonaisuutta ajatellen vaikuttaa siltä, että jälkimmäinen vaihtoehto olisi lähempänä Joonan tarkoitusta. Silloin tuo viiden sanan mittainen lyhyt viesti voisi kuulua suomeksi (hiukan laajennettuna): "Ne, jotka kunnioittavat arvottomia epäjumalia, hylkäävät/menettävät sinun rakkautesi synnyttämän hyvyyden." Tässä suhteessa vuoden 1933 käännös lienee hyvin lähellä alkuperäistekstin henkeä sanoessaan: "Ne, jotka kunnioittavat vääriä jumalia, hylkäävät armonantajansa."

Joonan näyttää tässä ajatelleen ensimmäistä käskyä: "Minä olen Herra, sinun Jumalasi... Sinulla ei saa olla muita Jumalia", 2. Moos. 20:2-3. Sinä et siis saa ryhtyä itse jumalaksi ja määrääjäksi itsellesi. Paollaan Joonan oli luopunut ainoastaan elävästä Jumalasta mutta samalla hän oli ryhtynyt itse itselleen jumalaksi. Tämä Joonan epäjumala, hän itse, oli nyt murrettu.

Niin kipeää kuin murtuminen Jumalan edessä tekeekin, jakeessa 10 nousee tuhkasta kiitos. Siinä on viittaus kiitoslauluun Herralle. Siinä on maininta uhritoimituksesta Herran edessä. Siinä on lupauksen anto Herralle. Jumalan sana on alkanut elää Joonan sydämessä ja se on alkanut elvyttää hänen uskoansa.

Sanat tuovat mieleen tapahtumat laivan kannella sen jälkeen, kun myrsky oli tauonnut. Merimiehistä sanotaan, että he "pelkäsivät ja kunnioittivat Herraa, uhrasivat hänelle teurasuhrin ja tekivät pyhiä lupauksia", 1:16. Näin aikoi Joonakin tehdä: "Minä saan uhrata ja laulaa kiitosta sinulle. Minkä olen luvannut, sen minä täytän", hän sanoi, 2:10. Lauseessa on selviä kaikuja psalmista 50, josta edellä on ollut puhetta.

Koko rukouksensa hän päätti sanoihin: "Vain Herra voi pelastaa." Nämä viimeiset sanat osoittavat uskon orastaneen Joonan sydämessä. Jumalan sana kantoi hedelmää hänen sisimmässään ja hän aavisti, että Jumala voi pelastaa äärettömän syvälle ja lohduttoman kauaskin joutuneen ihmisen, joka yksin on vangittuna tuonelan syvimmissä syvyyksissä. Herra voi pelastaa uskottoman kapinallisen palvelijansakin.

Heprean kielessä Joonan rukouksen viimeinen sana "pelastus" on jesuaataah sanasta jesuaah. Samaa sanaa käytti enkeli, joka ilmoitti Joosefille, että Maria saisi pojan: "Sinun tulee antaa pojalle nimeksi Jeesus (hepr. jesuaah), sillä hän pelastaa kansansa sen synneistä", Matt. 1:21.

Joonan näyttää pimeydessä löytäneen Jumalan salaisuuden Jeesuksen, joka aikanaan sanoi niin monelle syntiin hukkuneelle: Sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi.

Ehkä Joonan rukouksesta voi olla apua jollekin tämän kirjan lukijalle. Toivon niin. Kirjahan on kirjoitettu meille opetuksiksi ja lohdutukseksi. Joonan oli pimeydessään tehnyt sanomattoman suuren löydön: Jumalan armo ei riipu ihmisen teoista, olivatpa ne hyviä tai pahoja. Synti ei tuomitse ihmistä eikä hyvät työt tuomitse ihmistä, jos hän uskoo Herran pelastavan hänet. Mutta jos ihminen pakenee Herran kasvojen edestä epäuskoon, silloin sekä hänen hyvät työnsä (Joonan palvelu Israelin profeettana) että hänen pahat tekonsa (Joonan pako Jumalan luota) tuomitsevat hänet.

Ei ole niin suurta syntiä, etteikö sitä voisi saada anteeksi, ei ole niin pyhää elämää, etteikö sitä voisi pitää puutteellisena. Siksi "vain Herra voi pelastaa".

Joonan kokemuksista näet, että

*hän säilyi hengissä pakomatallaan Jafoon
vain Jumalan armon tähden,
hän säilyi hengissä merihädässä laivalla
vain Jumalan hyvyyden tähden,
hän säilyi hengissä merimiesten keskellä
vain Jumalan laupeuden tähden,
hän säilyi hengissä mereen jouduttuaan
vain Jumalan kärsivällisyyden tähden,
hän säilyi hengissä kalan sisällä
vain Jumalan anteeksiantamuksen tähden ja
hän pääsi kuivalle maalle yksin sen tähden,
että Jumala luopui rangaistuksesta,
jonka Joonan olisi ansainnut.*

Ehkä jonkun lukijani rukouselämä on sammunut ja usko kadonnut. Vain etäisyys Jumalasta ja pimeys tuntuvat todellisilta.

Jos sinä voit löytää itsesi Joonan kohtalosta, niin muista, että rukous on tyhjä käsi, jonka sinä avuttomuudessasi ojennat kaikkivaltiaalle ja armolliselle Jumalalle. Ja mikä myös voi lohduttaa, on havainto, että omin sanoin esitetyn rukouksen voi "korvata" Jumalan sanan lukemisella, Jumalan sanan rukoilemisella ääneen tai hiljaa mielessään.

Silloin voi tapahtua tämä ihme: sana luo toivon ja synnyttää elämän, jota ihminen tarvitsee.

Erään lähetystyöntekijän kiertokirjeestä löysin kerran runon, jonka hän oli suomentanut tuntemattoman englantilaisen uskovan runosta. Päätämme tämän jakson tarkastelun tähän meidän aikamme Joonaiden psalmiin.

*Paineen alla sanoin kuvaamattomasti,
ja kaikin paineen alla kaikin puolin.
Paineen alla niin rajusti,
että se käy yli voimien.
Paineen alla fyysisesti
ja paineen alla hengellisesti.
Paineen alla henkisesti
niin että pimeät aallot vyöryvät.
Paineen alla, jonka viholliset aiheuttavat,
ja paineen alla, jonka ystävät aiheuttavat.*

*Painetta paineen päälle,
kunnes ei enää jaksa.*

Suurenmoisella tavalla tekijä kuitenkin jatkaa runoan osoittaen, että hän on ymmärtänyt, mihin Jumala paineella pyrki. Kaikki tähtää Jeesukseen.

*Painettu, jotta ei tuntisi
ketään muuta auttajaa kuin Jumalan.
Painettu, jotta oppisi rakastamaan
vitsaa ja sauvaa.
Painettu, jotta pääsisi vapaaksi
niin ettei mikään sido.
Painettu, jotta uskoisi
mahdottomien asioiden voivan tapahtua.
Painettu, jotta voisi elää
elämää Herrassa.
Painettu, jotta voisi elää
yltäkylläistä Kristus-elämää.*

III Joonan Ninivessä (3:1-4:11)

1. Joonan toinen kutsu (3:1-3)

Uusi alku

Joonan pakomatkan kuvaus päättyy luvun 2 jakeeseen 10. Monissa heprealaisissa käsikirjoituksissa on jätetty tyhjä rivi 2. luvun jakeiden 10 ja 11 väliin osoittamaan, että tässä on kertomuksen taitekohta ja uusi alku.

Lyhimmällä mahdollisella tavalla saamme tietää, että Joonan on jälleen kuivalla maalla, jota laiva kolme päivää aikaisemmin oli turhaan yrittänyt saavuttaa: "Sitten Herra käski kalan oksentaa Joonan kuivalle maalle", 2:11. Joonan rukousta lainaten voisi sanoa, että Herra nosti palvelijansa "elävänä ylös haudasta".

Mitä Joonan mahtoikaan miettiä maatessaan siinä voimattomana meren rannalla limaisena, haisevana, kivuissaan ja ryysyissään? Siihen Joonan kirja ei vastaa. Tärkeämpää on, mitä Jumala ajatteli.

Jumalan Joonaa koskevat muuttumattomat ajatukset käyvät ilmi heti kirjan 3. luvun alussa: "Joonalle tuli toisen kerran tämä Herran sana: 'Lähde Niniveen, tuohon suureen kaupunkiin, ja julista sille se sanoma, jonka minä sinulle puhun'", 3:1-2.

Ympyrä sulkeutuu. Joonan palaa hengellisesti paikkaan, josta hänen harharetkensä oli alkanut. Toisinaan Jumala johdattaa ihmisen tekemään näin. Toisinaan langennut ihminen vapaaehtoisesti tai sielunhoitajan neuvosta palaa siihen, mistä hän tietää oman tahdon tiensä alkaneen.

Kirjan 3. luku alkaa täsmälleen samanlaisella Jumalan kutsulla kuin luku 1. Ainoa ero on siinä, että sanat "toisen kerran" korvaavat nyt jakeen 1:1:n sanat "Amittain poika". Sanan totuudesta poikennut "Totuuden poika" sai kokea, mikä on syvintä Jumalan totuudessa, mitä on armo ja uudelleen alkamisen mahdollisuus.

Huomio kiinnittyy siihen, että Jumala ei moittinut Joonaa. Hän ei myöskään muuttanut käskyään vaativammaksi eikä hän uhkaillut Joonaa. Jumala vain pyysi palvelijaansa toisen kerran menemään Niniveen. Niin ainutlaatuisia kuin Joonan vaiheet ovatkin, niissä on pitkin kertomuksen kulkua jatkuvasti paljon sellaista, joka on tuttua Jumalan lapsille. Monelle tuttu asia on tässäkin kohtaa: Herra on käsittämättömän pitkämielinen. Monikaan meistä ei tänään olisi Herraan uskova ellei Jumalan sana olisi tullut "toisen kerran", ts. elleimme olisi Joonan tavoin saaneet joskus ja toisinaan useinkin aloittaa sirpaleiden keskeltä kaiken alusta ja uudelleen Herran kanssa.

Jumalan armon ja pitkämielisyyden tähden Joonas sai uuden tilaisuuden vaeltaa Jumalan kasvojen edessä. Tällainen uudelleen alkamisen mahdollisuus on Jumalan kansalla aina ollut. Pelastuskutsun kuullut voi hylättyään sen ehkä kuulla Herran sen vielä uudelleen, sillä Jumala on sanomattoman kärsivällinen. Lähetyskutsun hylännyt voi ehkä myös saada sen uudelleen. Tottelemattomuus ei välttämättä tuhoa peruuttamattomasti, sillä Jumala on rakkaus.

Jumalan toimeksiannossa oli nyt viittaus siihen, että Joonas saisi julistuksensa sisällön Herralta. "Julista... se sanoma, jonka minä sinulle puhun", 3:2.

Painopiste on siinä, että profeetan tuli olla Herran palveluksessa täysin riippuvainen siitä, mitä Herra sanoi. Joonan sanoman alkuperän tuli olla Jumalasta niin kuin hänen rukouksensa oli ollut.

Miten hän sen sanoman saisi? Jakeen 3:2 loppu antaa siihen viitteitä. "Minä puhun" ei ole ainoa käänösmahdollisuus. Yhtä hyvin voitaisiin Jumalan sanat suomentaa "minä puhuin" ja lauseen loppu voisi kuulua: "Julista... sanoma, jonka minä olen sinulle antanut."

Jumala oli Joonan pakomatkan aikana antanut hänelle selvän sanoman. Vaikeuksien ja ahdistusten kautta Joonalle oli omakohtaisesti käynyt selväksi, miten armollinen Jumala on syntisille ihmisille. Kalan sisälle joutuminen ja tuonelaan vaipuminen olivat opettaneet hänelle paljon kadotuksen kauhuista. Jumalan antama pelastus osoitti Jumalan laupeuden suuruutta. Joonas tiesi nyt, että kaikkein pahinkin kapinallinen voi saada syntinsä anteeksi. Hän tiesi, että syvimmistäkin syövereistä voi nousta, sillä "Herra voi pelastaa".

Tällaisen sanoman Jumala oli antanut Joonalle elämän koulussa. Se ei ollut uusi sanoma, vaan itse asiassa vanha, pyhien kirjoitusten mukainen sanoma. Mutta Jumala oli antanut Joonan sen nyt myös kokea.

Niin Joonas lähti. "Nyt Joonas meni Niniveen, niin kuin Herra oli käskenyt", 3:3. Jumalan sanan voima, joka oli elvyttänyt hänessä uskon kalan sisuksissa, kantoi Joonaa tuolla vaikealla tiellä Assyriaan.

Joonas meni nyt "niin kuin Herra oli käskenyt". Vuoden 1933 suomennos käänsi tämän kohdan sanoilla: "Niin Joonas nousi ja meni... Herran sanan mukaan." Painopiste on siinä, että Joonas noudatti Jumalan tahtoa sanatarkasti. Juuri näin profeetat yleensä toimivat. "Herran sanan mukaan" on ilmaisu, jota on käytetty esim. Elian ja Elisian työtä kuvattaessa.

Ulkonaisesti kaikki tällä toisella kerralla näyttää olleen kohdallaan. Joonan kuuliaisuus oli ehdotonta. Hänen mielessään olivat kokemukset, joita hänellä oli ollut "tuonelan kohdussa", "merten sydämessä", "vuorten pohjissa" oman tahdon tiellä. Pakomatkinsa eri vaiheiden runtelemana hän nyt "piestynä pappina" meni - vaikka hän ei edelleenkään itse olisi halunnut mennä, kuten tulemme pian huomaamaan.

Kuuliaisemman ihmisen sydän on erilainen kuin Jumalan sydän. Ihminen ei koskaan tule Jumalan kaltaiseksi.

2. Joonan ja niniveläiset (3:4-10)

1. Jumalan rakastamassa Ninivessä

Ninive, jonne Joonan lähti, oli "suunnattoman suuri kaupunki", 3:3. Sen kokoa kuvataan sanomalla, että se oli "kolmen päivämatkan kaupunki". Haprean kielessä on tällä kohtaa toinenkin "mittayksikkö", joka ei suomennoksissa tule näkyviin. Alkutekstissä sanotaan, että Ninive oli "suuri kaupunki Jumalalle".

Sanat osoittavat, että vaikka assyrialaiset eivät kuuluneet Jumalan valittuun kansaan, he olivat Jumalalle merkittäviä. Kaupungin tärkeyttä korostaa sekin, että sen nimi on mainittu heti Joonan kirjan alussa ja aivan sen lopussa. Lisäksi tässä Ninive-luvussa (3) kaupungin nimi on mainittu seitsemän kertaa.

Tämä antaa ymmärtää, että viheliäisyydestään huolimatta Ninive oli Jumalan silmissä rakas - aivan niin kuin Jumalan läsnäoloa paennut Joonakin oli säilynyt Jumalalle tärkeänä ja rakkaana kelpottomuudestaan huolimatta. Jumalan edessä syntisenkin ihmisen arvo säilyy. Jokainen on Jumalalle kallis ja suuri.

Tässä Jumalalle merkittävässä Niniven kaupungissa Joonan lähti kulkemaan ensimmäistä päivämatkaa. Tämä on ainoa kerta, jolloin Vanha testamentti kuvaa israelilaista profeettaa kulkemassa ei-juutalaisen kaupungin katuja. Joonan ei nyt kävellyt Jerusalemissa eikä Samariassa vaan Assyrian pääkaupungissa.

Tästä alkoi suurkaupunkityö. Tästä alkoi Jumalan sanan julistus vieraiden kansojen keskuudessa. Joonan on kuin 700 vuotta aikaansa edellä oleva apostoli Paavali, joka kaupungista toiseen matkustaessaan ja sanaa julistaessaan kysyi: "Onko Jumala pelkästään juutalaisten Jumala? Eikö hän ole myös muiden kansojen Jumala? On toki", Room. 3:29.

Ninivessä Joonan "huusi": "Enää neljäkymmentä päivää, sitten Ninive hävitetään!", 3:4.

Saarna oli ankara. Ankarat olivat varmaan myös profeetan ahdistukset. Mitä hän, yksi ihminen, oli tällaista puhumaan maailman mahtavimman suurvallan pääkaupungissa! Mitä hän, vieraalta maalta tullut muukalainen, oli verrattuna Niniven kuninkaaseen ja hänen joukkoihinsa!

Emme tiedä, ehtikö Joonan saarnata toista päivää. Jumalan sana alkoi vaikuttaa niin nopeasti. Tapahtumat "riistäytyivät" Joonan hallinnasta. Kertomuksessa hän katoaa Niniven suurkaupungin ihmismereen. Hänestä ei luvussa 3 mainita enää mitään. Hänen kohtaloonsa palataan vasta seuraavan luvun alussa.

Niin vähäpätöinen on ihminen, kun Jumala toimii. Niin pieni on profeettakin, kun Herran sana alkaa vaikuttaa.

Joonan saarna on haprealaisessa alkutekstissä tiivistetty viiteen sanaan. Se korostaa Joonan saarnan yksinkertaisuutta. Joonan ei esittänyt niniveläisille pitkiä monimutkaisia teologisia oppeja. Hänen puheensa lisäksi ei mainita mitään psalmien veisuusta, teurasuhreista, ympärileikkauksesta, kymmenyksistä tai hyvistä töistä, mikä kaikki olisi ollut tärkeää Israelissa.

Jumalan antama sanoma oli erityinen lähetyskenttäsana, hengellisistä termeistä ja puheenparsista karsittu, pelastuksen perusasioita tavallisen kansan kielellä selvittävä puhe. Lähetystyöhön on aina kuulunut ns. kontekstuaalisuuden vaatimus. Sanoma on kussakin tilanteessa välitettävä niin, että kuulijakunta ymmärtää sen merkityksen.

Joonan näyttää Jumalan johdolla päässeensä siihen, mihin apostolit myöhemmin paljon pohtimisen jälkeen vaivoin pääsivät kuuluisassa Jerusalemin kokouksessaan, Apt. 15.

He päätyivät siihen, ettei "pidä hankaloittaa niiden elämää, jotka vieraista kansoista kääntyvät Jumalan puoleen", Apt. 15:19.

Niniveä koskevassa jaksossa on näkyvillä tämä sama matala teologinen profiili alusta loppuun. Ennen muuta se ilmenee siten, että jaksossa ei käytetä kertaakaan Jumalan heprealaista nimeä Jahve, Herra, kuten muualla Joonan kirjassa. Sen sijaan käytetään heprealaista Jumalan yleisnimitystä Elohim, 3:5, 8, 9, 10.

2. Lakia ja evankeliumia

Vaikka Joonan sanoma muodoltaan otti huomioon kuulijoiden tilanteen, sanoman sisältö oli selkeä lain ja evankeliumin saarna. Tosin Joonan puheessa ei ensi näkemältä ole jälkeäkään evankeliumista. Joonan julistus vaikuttaa pelkältä tuomiolta.

Profeetan sanoman ydin on sanoissa "Ninive hävitetään". "Hävittää"-sana on heprean kielessä haapak. Sen perusmerkitys on "kääntää ylösalaisin", "kääntää toisin päin". Sana tarkoittaa sellaista kääntämistä, jossa ihmisen telta tai asumus tai vaunut käännetään nurin, ylösalaisin.

Joona siis piirsi niniveläisten eteen tuhon, syntien rangaistuksen. Kaupungin loppu oli lähellä. Jumala aikoi hävittää Niniven. Elämä lakkaisi. Niniven kohtalo olisi samanlainen kuin Sodoman ja Gomorran, josta kerrotaan, että Jumala "tuhosi nämä kaupungit ja koko tasangon sekä kaupunkien kaikki asukkaat ja maan kasvitkin", 1. Moos. 19:25.

Mutta kuten Joonan vaiheista jo olemme todenneet, Jumala tuomitsee pelastaakseen. Niin oli Ninivessäkin.

Pelastusajatus tulee esille ensinnäkin Joonan saarnan alussa, missä profeetta puhui neljästäkymmenestä päivästä, jotka vielä olivat jäljellä. Nuo neljäkymmentä päivää olivat tarpeen, jotta kaupungin kaikki asukkaat ehtisivät kuulla Jumalan sanan. Jumala halusi saavuttaa jokaisen Niniven asukkaan ennen kuin tuho tulisi. Jo siinä on näkyvissä Jumalan hyvyys.

Neljäkymmentä päivää merkitsivät Niniven asukkaille myös yli kuukauden mittaista armonaikaa. Tuho ei ollut vielä aivan käsillä. Kaupunkilaisilla oli jäljellä neljäkymmentä elinpäivää ja yhtä paljon aikaa vastata profeetan saarnaan.

Neljäkymmenen päivän antaminen ei johtunut Jumalan halusta pitkittää niniveläisten kärsimyksiä. Yli kuukauden jakso siinä tilanteessa oli evankeliumia. Se oli muistutus Jumalan kärsivällisyydestä. Se oli kutsu parannukseen.

Toisaalta evankeliumi näkyy Joonan saarnan viimeisestä sanasta haapak. Sanalla on kaksoismerkitys. Se tarkoittaa "kääntämistä ylösalaisin", kuten edellä oli puhetta, mutta myös "kääntämistä toisin päin". Siten se merkitsee myös ihmisen kulkusuunnan vaihtamista, hänen kääntymistään.

Tämän takia sana merkitsee myös ihmisen mielenmuutosta ja kääntymystä. Sanalla haapak on jopa merkitys "muuttaa joku toisenlaiseksi". Siten tuo sana on käännetty esim. 1. Sam. 10:6:ssa: "Silloin Herran henki valtaa sinut ja sinäkin joudut hurmoksiin ja muutut toiseksi ihmiseksi..."

Näin haapak on käännetty myös Jer. 31:13:ssa: "Silloin neito iloitsee karkeloiden, nuoret ja vanhat yhdessä riemuitsevat. He ovat saaneet kärsiä, mutta minä muutan heidän surunsa riemuksi, lohdutan ja ilahdutan heitä." Muita vastaavia kohtia, missä haapak tarkoittaa muuttumista ja kääntymistä ovat esim. 2. Moos. 14:5, 1. Sam. 10:6; 9, Est. 9:22, Jer. 31:13, Neh. 13:2, Hoos. 11:8.

Kun nyt Joonan saarnan ydinasia on tiivistetty Raamattuun tällaiseen "kaksiteräiseen miekkaan", me ymmärrämme, että profeetan Jumalalta saama sanoma oli tuomion julistusta laajempi. Profeetta saarnasi Ninivessä voimakkaan lain saarnan.

Hävitys oli kaupunkilaisten edessä runsaan kuukauden kuluttua. Heidän asuinsijansa käännettäisiin nurin. Kiveä ei jäisi kiven päälle. Assyrian hyvin koulutetuista armeijoista ei olisi mitään apua. Valloitetujen alueiden laajuudesta ja sotaretkien menestyksistä ei olisi mitään hyötyä.

Hiekkaerämaiden takana Tigris-virran varrella oleva suuri Ninive oli kohdannut tuomarinsa, aivan niin kuin yksinäinen Joonan oli kohdannut hänet myrskyävällä merellä. Jumala asettaa rajoja, joiden yli ei kukaan pääse.

Mutta Niniveä koskevan kukistumisen lisäksi Jumalan sana tarjosi kuulijoille pelastuksen, joka aina sisältyy Jumalan tuomioihin. Kaupungin hävityksen sijasta oli mahdollista, että niniveläiset tuomitsisivat itse itsensä ja kääntyisivät pois pahoilta teiltänsä. Heidän oli mahdollista pelastua niin kuin Joonan oli pelastunut.

Joonan tiesi tarkkaan, että hänen sanomassaan oli myös evankeliumi. Myöhemmin hän sanoi olleensa alusta asti selvillä siitä, että Jumala on "anteeksiantava ja laupias Jumala", joka on "aina valmis luopumaan rangaistuksesta", 4:2.

Joonan asetti siis saarnallaan niniveläisten eteen kaksi tietä: kuoleman tien ja elämän tien. Tässä suhteessa hänen saarnansa muistuttaa Mooseksen puhetta israelilaisille, kun tämä sanoi: "Minä annan teidän nyt valita siunauksen tai kirouksen. Siunauksen saatte, jos tottelette Herran, Jumalanne käskyjä, jotka minä nyt teille ilmoitan, mutta kirouksen, jos ette tottele hänen käskyjään, vaan poikkeatte siltä tieltä, jota minä käsken teidän kulkea, ja antaudutte palvelemaan vieraita jumalia, joita ette ennen tunteneet", 5. Moos. 11:26-28.

Joonan saarnassa on myös profeetta Joelin kirjan 2. luvun sanomaa muistuttava piirre. Siinä Herra sanoo Joelin kautta juutalaisille: "Kääntykää minun puoleeni, tehkää niin koko sydämestänne, paastotkaa, itkekää ja valittakaa. Repikää rikki sydämenne, älkää vaatteitanne. Palatkaa Herran, Jumalanne, luo, sillä hän on anteeksiantava ja laupias, hän on kärsivällinen ja hänen hyvyytensä on suuri. Hän voi muuttaa mielensä, peruuttaa määräämänsä rangaistuksen. Ehkä hän vielä leppyy..." Joel. 2:12-13.

On tietysti mahdollista, että Joonan myös oli selvittänyt kuulijoilleen omia kokemuksiaan Jumalan kanssa, omaa kapinointiaan ja sen kauheita seurauksia sekä sitä, miten Jumala pelasti hänet. Omasta kokemuksestaan hän saattoi todistaa, miten ehdoton Jumala on käytössään tuomiolle ihmisen kanssa ja miten pelastus voi tulla synkimmässäkin kuoleman yössä.

Haapak-sanassa meillä on kuin pähkinänkuoressa koko Jumalan sanan olemus. Se on pyhää lakia ja samalla se on edellytyksetöntä evankeliumia ja suloista armon sanomaa.

3. Herätys Ninivessä

Jumalan sana, joka oli antanut Joonalle uskon uudistuksen ja joka oli kantanut hänet Niniveen saakka, on aina kuin kaksiteräinen miekka. Juuri sellaisena siinä on uskoa luova ja ylläpitävä voima.

Jumalan sanan voimasta Joonan hengellinen elämä oli elpynyt. Jumalan sanan voimasta niniveläisten keskuudessa syntyi usko. Joonan saarnan "kuultuaan Niniven asukkaat uskoivat Jumalaan. He julistivat paaston, ja niin ylhäiset kuin alhaisetkin pukeutuivat säkkivaatteeseen", 3:5.

Kun Herran sana julistetaan oikealla hetkellä oikeassa paikassa, se voi vaikuttaa sen, mitä varten Jumala sen on antanut. Joonan ei tarvinnut tehosteita, mainontaa, sketsejä, ilmapalloja, viihdemusiikkia tai kermakakkuja. Riitti, kun hän julisti sen yksinkertaisen sanoman, jonka Herra oli hänelle antanut. Silloin Ninivessä kävi niin kuin roomalaisen Corneliuksen kodissa Kesareassa yli 700 vuotta myöhemmin: "Pietarin vielä puhuessa laskeutui Pyhä Henki kaikkiin, jotka olivat hänen sanojaan kuulemassa", Apt. 10:44. Sellainen on Jumalan sana. Sellainen on Pyhä Henki. Sellainen on Jumala.

Monille on tuttu Jes. 55. luvun kohta: "Niin kuin sade ja lumi tulevat taivaasta eivätkä sinne palaa vaan kastelevat maan, joka hedelmöityy ja versoo ja antaa kylväjälle siemenen ja nälkäiselle leivän, niin käy myös sanan, joka minun suustani lähtee: se ei tyhjänä palaa vaan täyttää tehtävän, jonka minä sille annan, ja saa menestymään kaiken, mitä varten sen lähetän. Jes. 55:10-11. Siksi ovat myös edelliset lauseet tärkeitä: "Etsikää Herraa, kun hänet vielä voi löytää, huutakaa häntä avuksi, kun hän on lähellä! Hylätköön jumalaton tiensä ja väärintekijä juonensa, kääntyköön takaisin Herran luo, sillä hän armahtaa, turvautukoon Jumalaan, sillä hänen anteeksiantonsa on runsas." Jes. 55:6-7.

"Niniven asukkaat uskoivat Jumalaan." Tämä ei ollut yleistä uskoa Jumalan olemassaoloon. Alkukieli ilmaisee, että heidän uskossaan oli täsmällinen sisältö. Sanan voimasta he luottivat Jumalaan. Luottamus johonkin on paljon enemmän kuin tieto siitä, että joku on olemassa tai tekee jotakin.

Niniveläiset luottivat siihen, että Jumala toteuttaa sanansa. Sellainen on uskon ydin. Ja samalla he luottivat siihen, että Jumala on ainoa, joka heidät voi pelastaa. He uskoivat niin kuin Heprealaiskirjeen kirjoittaja, joka sanoo (vuoden 1938 käännöksen mukaan): "Usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan", Hepr. 11:1.

Hyvin merkittävää on, että niniveläisten usko mainitaan jo tässä, heti Joonan saarnan jälkeen. Selvimmällä mahdollisella tavalla Joonan kirja osoittaa näin, miten niniveläisten usko syntyi Jumalan sanan kuulemisesta. Uskoon ei tarvittu tekoja eikä paastoja. Ne seurasivat uskoa, joka syntyi ensin.

Kun katsomme tarkemmin tätä kohtaa, huomaamme, kuinka Joonan saarna herätti niniveläiset uskon kautta näkemään syntinsä niin kuin Jumala ne näki. Siksi he päättivät käyttää jäljellä olevat 40 päivää katumukseen ja paastoon. Suru synnin tähden oli uskon ja Jumalaan luottamisen ensimmäinen merkki. Yhteiskunnalliseen asemaansa katsomatta kaikki kaupungin asukkaat pukeutuivat säkkivaatteisiin. Säkkipuku oli tumma ja karkeista langoista tehty katumuspuuku. Sen käyttämisellä ilmaistaan noina aikoina surua, katumusta ja halua mielenmuutokseen.

1. Kun. 21. luvussa on kerrottu vastaavanlainen tapaus Israelista. Ensin kuvataan, miten Israelin kuningas Ahab "ryhtyi palvelemaan epäjumalia aivan samoin kuin amorilaiset", 21:26. Tästä syystä Jumala julisti Ahabille tuomion profeetta Eliaan kautta: "Minä saatan sinut onnettomuuteen. Minä lakaisen sinut pois...", sanoi Herra, 1. Kun. 21:21. Tuomio ja tuho oli Ahabin edessä.

Silloin kuningas "repäisi vaatteensa ja pani säkkikankaan paljaalle iholleen. Hän paastosi, nukkui pelkkä säkkikangas yllään ja kulki pää painuksissa", 1. Kun. 21:27.

Tämän jälkeen Jumala sanoi Elialle seuraavat toivon sanat: "Oletko huomannut, miten Ahab on nöyrytynyt minun edessäni? Koska hän on noin nöyrytynyt, minä en tuo onnettomuutta vielä hänen päiviinään...", 21:29. Jumala muutti mielensä eikä lakaisutkaan Ahabia pois.

Tämä on suhteellisen harvinainen kuvaus Israelista. Yleensä juutalaiset eivät välittäneet profeettojensa parannuskehotuksista. Jo pian Egyptistä vapauduttuaan Jumalan kansan elämästä katosi suru synnin tähden ja mielenmuutoksen kaipuu. Jumala kyseli jo silloin: "Kuinka kauan tämä kansa halveksii minua? Kuinka kauan israelilaiset kieltäytyvät luottamasta minuun, vaikka olen tehnyt heidän hyväkseen niin monta suurta tekoa?", 4. Moos. 14:11.

Ylimielisyys Jumalaa kohtaan, hengellinen välinpitämättömyys, epäusko ja profeettojen vaientaminen jatkui läpi juutalaisten historian. 2. Kun. 17 sisältää kuin yhteenvedon valitun kansan siihenastisesta ja tulevasta elämästä:

"Herra oli varoittanut Israelia ja Juudaa. Jokaisen profeetan, jokaisen näkijän suulla hän oli sanonut: 'Kääntykää takaisin pahoilta teiltänne! Noudattakaa minun käskyjäni ja määräyksiäni ja eläkää sen lain mukaisesti, jonka minä olen antanut isillenne ja ilmoittanut palvelijoitteeni,

profeettojen suulla.' Mutta he eivät kuunnelleet vaan olivat uppiniskaisia kuin isänsä, jotka eivät olleet luottaneet Herraan, Jumalaansa...", 2. Kun. 17:13-14.

Samankaltaisen yhteenvedon kokemuksistaan juutalaisten parissa lausui myöhemmin Jeesus. Julkisen toimintansa loppupuolella hän tuskaisena sanoi:

"Jerusalem, Jerusalem! Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi. Miten monesti olen tahtonut koota lapsesi, niin kuin kanaemo kokoaa poikaset siipiensä suojaan! Mutta te ette ole tahtoneet tulla..." Matt. 23:37.

Myöhemmin Stefanos puhui juutalaisille ja kokosi Israelin historian seuraaviin järkyttäviin sanoihin: "Te niskuroijat, ympärileikatut mutta sydämeltänne pakanat! Aina te olette vastustamassa Pyhää Henkeä - niin kuin isänne, niin myös te! Onko yhtäkään profeettaa, jota teidän isänne eivät olisi vainonneet?" Apt. 7:51-52.

Ninivessä kävi toisin kuin Israelissa. Tuon kelvottoman kaupungin asukkaat tekivät sen, mitä Jumala pitkään oli odottanut ja yhä odottaa omaisuuskansaltaan. Näin kaikkein kurjimmista ja syntisimmistä Israelin vihollisista tuli esimerkki juutalaisille. Joonaa sai nähdä sen, mistä Jeesus myöhemmin puhui: "Jumalan valtakunta otetaan teiltä pois ja annetaan kansalle, joka tekee sen hedelmiä", Matt. 21:43.

4. Vallanpitäjiäkin kutsutaan totuuteen

Joonan julistama sanoma tuli myös Niniven kuninkaan korviin. Ihmeellistä oli, että hän ei puuttunut Joonan toimintaan. Hän ei lähettänyt sotilaita vangitsemaan Joonaa. Vastustamisen sijasta kuningas "nousi valtaistuimeltaan, riisui viittansa, pukeutui säkkivaatteeseen ja istuutui tomuun", 3:6.

Heprean kielessä kuvaus on värikäs ja voimakas. Saamme sen vaikutelman, että kuningas on noussut kiireesti ja viskannut kuninkaallisen viittansa menemään. Aikaa oli vähän. Kokiko kuningas toimineensa huonosti kansansa tuomarina, kun tällainen onnettomuus uhkasi kaupunkia? Tunsiko hän syyllisyyttä vääryyksistä, joita hän kuninkaana ja sodanjohdajana oli tehnyt?

Jätettyään istuimensa ja kuninkaallisen viittansa kuningas pukeutui säkkikankaiseen pukuun. Tämä ei varmaan ollut vallanpitäjälle helppoa. Meidän ei tule vähätellä sitä ahdistuksen suuruutta, joka ajoi kuninkaan tähän. Ihminenhan hänkin oli, kasvojen säilyttämisen halu hänelläkin oli.

Heprean kielessä on tässä poikkeuksellinen "pukeutua"-sana. Se tarkoittaa oikeastaan "peittämistä" ja "kätkeytymistä". On kuin kuningas olisi halunnut piiloutua Jumalan ja kansansa silmiltä. Syyllisyyden tunne on ollut suuri.

Säkkikankaiseen pukuun pukeutumisen ohella myös tomussa tai tuhkassa istumisella osoitettiin katumusta ja halua muuttaa mieli. Kuninkaan kohdalla tämä ulkonainen ele oli sitäkin puhuttelevampi, kun hänen istuimensa oli suurvallan valtaistuimella. Kuningas asettui kansansa vähäisimpien rinnalle. Hänestä tuli syntinen ihminen.

Mutta juuri sellaisena Niniven kuninkaasta tuli esikuva kaikille Israelin katumattomille vallanpitäjille. Juuri tällaisia olisi kuninkaiden Israelissa pitänyt olla, esikuvia kansalle, 5. Moos. 17:14-20. Mutta kuinka toisenlaisia he olivatkaan!

Jer. 36. luvussa on kerrottu järkyttävä tapaus Juudan kuninkaan Jojakimin hovista. Profeetta Jeremialle oli tullut Herran sana: "Ota kirjakäärö ja kirjoita siihen kaikki ne sanat, jotka minä olen puhunut Israelista, Juudasta ja kaikista muista kansoista... Ehkäpä Juudan heimo kääntyy pois pahalta tieltään kuultuaan, minkä onnettomuuden minä olen aikonut tuottaa tälle kansalle. Silloin minä annan jokaiselle anteeksi hänen syntinsä ja rikkomuksensa", Jer. 36:2-3.

Kirjakäärö valmistui ja sitä alettiin lukea kuninkaalle. Mutta kuningas Jojakim istui nöyryttömänä valtaistuimellaan. Kuninkaallisen viittansa sijasta hän heitti syrjään Jeremian sanoman.

Jeremia kertoo: "Kuningas asui silloin talvipalatsissaan; käsillä oli jo vuoden yhdeksäs kuukausi. Hänen edessään hehkui hiililämmitin. Aina, kun Jehudi oli lukenut kolme tai neljä palstaa, kuningas leikkasi ne irti kirjurinveitsellä ja heitti hiillockseen. Näin koko kirjakäärö paloi tuhkaksi. Vaikka kuningas ja hänen hovinsa miehet kuulivat, mitä käättöön oli kirjoitettu, yksikään heistä ei pelästynyt eikä repäissyt vaatteitaan..." Jer. 36:22-24.

Kuinka toisin kävikään Niniven hovissa! Niniven kuningas liittyi siihen hengelliseen herätykseen, joka oli alkanut vaikuttaa hänen alamaisissaan. Hänkin uskoi Jumalan sana. Mutta sen lisäksi kuningas käytti asemaansa herätyksen edistämiseen. Hän käski kuuluttaa koko Ninivessä:

"Tämä on kuninkaan ja hänen hovinsa määräys: Eivät ihmiset eivätkä eläimet, eivät lehmät eivätkä lampaat saa edes maistaa ruokaa eivätkä juoda vettä. Karjaa ei saa päästää laitumelle. Kaikkien, niin ihmisten kuin eläintenkin, on kuljettava säkkivaatteeseen puettuina, kaikkien on huudettava Jumalaa täysin voimin. Jokainen kääntyköön pahoilta teiltään ja hylätköön väärät tekonsa. Ehkä Jumala silloin luopuu aikomuksestaan, leppyy ja antaa hehkuvan vihansa laantua, ja me pelastumme", 3:7-9.

Kuninkaan vetoamus on vaikuttava. Siitä kuvastuu luja luottamus siihen, että Joonan saarna oli tosi. Siitä näkyy myös hätä ja armon ikävä. Kun hän vetosi siihen, että "jokainen kääntyköön pahoilta teiltään ja hylätköön väärät tekonsa", hän käytti samaa kieltä kuin Israelin profeetat olivat pitkään käyttäneet saadakseen Israelin luopumaan synnistä, esim. Jer. 15:7, 18:11, 23:22, 25:5, 26:3, 35:15, 36:3. Niniven kuninkaasta oli tullut kuin israelilainen profeetta.

"Väärät teot" on kohtalaisen vesittynyt suomennos siitä, mitä kuningas julistuksessaan sanoi. Vuoden 1933 Raamatun käänös kuului: "... kääntyköön itse kukin pois pahalta tieltänsä sekä väkivallasta, mikä heidän käsiänsä tahraa." Heprealainen "väkivalta"-sana tarkoittaa tässä suunnilleen samaa kuin "verenvuodatus". Tämä selittää lauseen loppuosan: Veri "tahrasi niniveläisten kädet".

5. Jumalan ratkaisulta

Niniven kuninkaasta tuli siis Joonalle tuki. Kuningas itse asiassa kirjoitutti väkevän parannusaarnan kansalle. Kenties nuo sanat joskus löytyvät Niniven rauniokumpujen nuolenpääkirjoituksista.

Uskoon tullut kuningas ryhtyi nopeasti kansansa hengelliseksi paimeneksi. Hänen sanansa jakeissa 3:7-9 tuovat mieleen Mooseksen sanat 5. Moos. 9:ssä. Siinä Mooses kertoo israelilaisille tilanteesta, jolloin hän kamppaili Jumalan edessä Israelia odottavan hävityksen tähden. Herra oli sanonut hänelle: "Minä aion hävittää sen (Israelin) ja pyyhkiä sen nimen maan päältä."

Mooses jatkaa kertomalla: "Sitten heittäydyin Herran eteen ja olin... neljäkymmentä päivää ja yötä syömättä ja juomatta kaiken sen synnin tähden, mitä te olitte tehneet. Te olitte rikkoneet Herraa vastaan ja herättäneet hänen vihansa, ja siksi minä pelkäsin, että Herra suuttumuksensa ja vihansa vallassa tuhoaisi teidät. Mutta silläkin kertaa Herra kuuli minua", 5. Moos. 9:13-15, 18-19.

Onko mahdollista, että Joonan olisi maininnut tästä Mooseksen menettelystä ja näistä Israelin kokemuksista niniveläisille? Muinaisen Israelinkin kohtalona oli ollut tuomion kuuleminen.

Kuninkaan ajatukset muistuttavat Mooseksen sanojen lisäksi paljon myös Tarsisiin matkalla olleen laivan päällikön sanoja Joonalle. Kun laiva kulki kohti haaksirikkoa, kapteeni sanoi: "Huuda avuksi jumalaasi!

Ehkä sinun jumalasi huomaa meidät, niin ettemme huku", 1:6.

"Kaikkien on huudettava Jumalaa täysin voimin... Ehkä Jumala silloin luopuu aikomuksestaan... ja me pelastumme", päätti Niniven kuningas oman kuulutuksensa, 3:9.

Sekä laivan kapteeni ja merimiehet samoin kuin Niniven kuningas ja kaupungin asukkaat osoittivat näin, miten ihmisen tulee vastata Jumalan puhutteluun. Heistä tuli esimerkkejä siitä, mitä Jumala omiltaankin odottaa.

Sekä laivan kapteeni että Niniven kuningas näyttävät myös olleen nöyrästi selvillä siitä, että Jumalalla on pelastuksen asiassa yksin ratkaisuvallta. Hänellä ei ole mitään velvollisuutta pelastaa ihmisiä. Jumalalla on vapaus itse päättää, mitä hän tekee.

Katumus, mielenmuutos, kääntyminen, syntien tunnustaminen eivät ole ansioita, joiden avulla Jumalan apu voitaisiin ostaa tai varmistaa. Syntejään surevien ainoa toivo on Jumalan armo, siis hänen kääntymisensä syntisten puoleen, hänen mielenmuutoksensa.

Kun juutalaiset oppineet aikanaan valitsivat Joonan kirjan yhdeksi suuren sovintopäivän lukutekstiksi, he eivät olleet tyytyväisiä siihen epävarmuuteen, mikä Jumalan suhteen vallitsi jakeissa 3:8-9. Siksi he muuttivat Niniven kuninkaan sanat kuulumaan seuraavasti: "Kuka tahansa joka tietää, että hänen omallatunnollaan on syntiä, tehköön hän niistä parannusta ja Jumala säälii häntä ja hän kääntyy vihansa kiivaudesta, eikä tämä ihminen tuhoudu."

Niniven kuninkaalla oli tässä suhteessa syvällisempi ymmärrys Jumalan pyhydestä. "Ehkä Jumala luopuu aikomuksestaan", sanoi kuningas aavistellen Jumalalla olevan täysi oikeus tehdä niin kuin itse tahtoo. Armo on kokonaan Armahtajan varassa.

Samalla aralla tavalla oli kuningas Daavid aikanaan kysellyt Jumalan armoa, kun hänen ja Batseban poika sairastui kuolemanvakavasti, 2. Sam. 12:22. Samalla nöyrällä tavalla puhui profeetta Joel kansalle lähestyvän tuomion alla: "Palatkaa Herran, Jumalanne luo... Hän voi muuttaa mielensä, peruuttaa määräämänsä rangaistuksen. Ehkä hän vielä leppyy...", Joel 2:13-14.

Daavid yhtä vähän kuin Joel ei kyennyt hallitsemaan Jumalaa. "Emme tiedä, mitä meidän pitäisi tehdä. Sinuun me katsomme", rukoili Israelin kuningas Josafat aikanaan vaaran uhatessa. Niin teki myös Niniven kuningas. Hän ymmärsi omien tekojen turhuuden. Hän ymmärsi, että kaikki riippui Jumalasta. Hän käsitti, että Jumalaa ei voi määrätä. Niniven kohtalo oli Jumalan käsissä. Kansansa kanssa hän saattoi vain tehdä kuten uskon isä Abraham teki. Hän toivoi, vaikka ei toivoa ollut.

6. Herätyksen viisi piirrettä

Itse herätyksessä, jonka Jumalan sana Ninivessä sai aikaan, voimme erottaa viisi piirrettä.

1. Totuuden avautuminen.

Ennen Joonan tuloa niniveläisiltä puuttui tieto siitä, että elämä, jota he elivät, oli valheellista, väärää ja kelvotonta. Tämän maailman jumala oli sokaissut heidät niin, että heillä oli harhakäsitys todellisuudesta, siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. He eivät pystyneet "edes tekemään eroa oikean ja vasemman käden välillä", 4:11.

Kun Joonas puhui, Pyhä Henki käytti hänen saarnaansa ikään kuin lamppuna, jonka valossa kuulijat näkivät tilanteensa oikein. Totuus heistä itsestään avautui heille Jumalan sanan kautta.

2. Vakuuttuminen syyllisyydestä.

Ninivessä seurasi ihmisten vakuuttuminen siitä, että heidän väärä elämänsä teki heidät syyllisiksi Jumalan edessä.

Tällainen on aidon herätyksen alku. Ilman Jumalan edessä olevan syyllisyyden ymmärtämistä ei synny evankeliumin ymmärtämistä. Herätyksessä ihmiset tulevat tietoisiksi synnistään ja vakuuttuvat siitä, että he ovat Jumalan tuomion alaisia. Näin heille käy, koska Pyhä Henki tullessaan näyttää todeksi synnin, vanhurskauden ja tuomion, Joh. 16:8-11. Samoin kävi myöhemmin Jerusalemissa, kun Pietari piti helluntaipuhettaan, Apt. 2:37: "Kuullessaan tämän kaikki tunsivat piston sydämessään..."

3. Katumus.

Ninivessä seurasi katumus, jonka ulkonaisina merkkeinä olivat paasto ja karkeasta säkkikankaasta tehtyjen vaatteiden käyttäminen. Näin niniveläiset osoittivat, että kaikki kevytmieliset ajatukset ja helpot ratkaisut olivat heistä kaukana.

Paastoamalla ja säkkikankaisiin vaatteisiin pukeutumalla he osoittivat uskovansa Joonan sanomaan ja tunnustavansa Jumalan tuomiot oikeiksi. He olivat syyllisiä. Mutta he selvisivät tekojaan.

4. Rukous ja syntien tunnustaminen.

Herätykseen liittyi rukous. Itse Niniven kuningas kehotti ihmisiä "huutamaan väkevästi Jumalaa".

Kuningas myös nimitti niniveläisten siihenastista elämää "pahaksi tieksi" ja hän vetosi kaikkiin, että he "hylkäisivät väärät tekonsa".

Syntien tunnustaminen ja hylkääminen on enemmän kuin paasto. Ei riitä, että ihminen paastoo syntiensä tähden. Hänen tulee myös paastota synneistään, ts. luopua niistä.

5. Toivon paneminen Jumalaan.

Tämä ilmenee jo jakeessa 3:5, missä sanotaan, että "Niniven asukkaat uskoivat Jumalaan". Se ilmenee myös jakeen 9 sanoissa "Ehkä Jumala luopuu aikomuksestaan ... ja me pelastumme."

"Ehkä Jumala luopuu..." ei ole epäuskon vaan syvän uskon synnyttämä ajatus. Se osoittaa, etteivät niniveläiset panneet pelastumisen toivoa paastoihinsa, katumukseensa, kääntymykseensä, syntiensä tunnustamiseen ja syntiensä hylkäämiseen, vaan viime kädessä he panivat toivonsa siihen katumukseen, jota Jumala ehkä tuntisi ja siihen kääntymykseen, jonka Jumala mahdollisesti tekisi.

Luit oikein. Pelastuksen toivo ei ole siinä, mitä ihminen tekee, vaan siinä, mitä Jumala tekee. Ellei hän muuta syntisen tuomiota, syntinen hukkuu.

Niniveläisten uskon olemus on yllättävä, koska uskovilta menee usein vuosia tai jopa vuosikymmeniä ennen kuin he ymmärtävät, miten syvästi heidän pelastuksensa on riippuvainen Jumalan teoista. Kuninkaan sanat jakeessa 3:9 osoittavat, miten oikein niniveläiset ymmärsivät Pyhän Hengen valossa ihmisen ja Jumalan välisen suhteen luonteen jo kuukauden kuluessa.

Ihminen voi vain uskoa ja huutaa armoa. Hän ei voi ansaita pelastusta. Eikä hän voi vaatia sitä. Jumala tekee "niin kuin itse tahtoo"; sen olivat jo laivan merimiehet käsittäneet, 1:14.

7. Kääntymys josta tuli esikuva

Joonan saarnallaan Ninivessä aikaan paljon enemmän kuin julistuksellaan oman kansansa keskellä. On kuin Jumala olisi halunnut näyttää todeksi Jesajan kirjan sanat: "Hän saattaa vielä ihmetyksiin kansat, hänet nähdessään kuninkaat mykistyvät, sillä sen, mitä heille ei koskaan kerrottu, sen he saavat nähdä, mistä he eivät ikinä ole kuulleet, sen he saavat nyt kokea", Jes. 52:15.

Joonan kirjan 3. luku päättyy seuraaviin majesteettisiin sanoihin: "Jumala näki, että he kääntyivät pahoilta teiltään. Niin hän muutti mielensä (vuoden 1933 suomennos: "katui") eikä sallinutkaan onnettomuuden kohdata niniveläisiä, vaikka oli sanonut tuhoavansa heidät", 3:10.

Niniven kuningas oli vedonnut kansaansa, että "jokainen kääntyisi pahoilta teiltään ja hylkäisi väärät tekonsa", 3:8. Jumala näki, että juuri niin tapahtui. Jakeessa ei mainita mitään siitä, että Jumala olisi antanut erityistä arvoa niniveläisten paastolle, säkkikankaisille vaatteille, tuhkassa istumiselle - puhumattakaan siitä, että hän olisi muuttanut mielensä niniveläisten hyvien tekojen tähden. Sellaisista ei kertomuksessa ole mitään mainintaa.

Niniveläiset kääntyivät. He muuttivat mielensä synnin suhteen. Ja niin Jumalakin "kääntyi", muutti mielensä rangaistuksen suhteen. Niniveläiset kääntyivät Jumalan puoleen. Jumala kääntyi heidän puoleensa.

Jumalan ja niniveläisten kääntymystä kuvaavat heprealaiset sanat shub ja niham esiintyvät kuusi kertaa 3. luvun jakeissa 8-10. Niniveläisten kääntyminen mainitaan kahdesti ja Jumalan kääntyminen neljästi.

Tällainen on kääntyminen! Se on ihmisen kääntymistä Jumalan puoleen. Mutta se on kaksin verroin enemmän Jumalan kääntymistä ihmisen puoleen. Kuinka kirjoittikaan apostoli Johannes aikanaan: "Siinä on rakkaus - ei siinä, että me olemme rakastaneet Jumalaa, vaan siinä, että hän on rakastanut meitä..." 1. Joh. 4:10.

Jeremian kirjassa Jumala selvittää kääntymistä sanomalla: "Minä voin päättää, että revin, tuhoan ja hävitän kansan tai valtakunnan. Mutta jos se kansa luopuu pahuudestaan, minä muutan mieleni enkä anna rangaistuksen kohdata sitä...", Jer. 18:7-8.

Samantapainen ajatus on myös seuraavissa Jeremialle lausutuissa sanoissa: "Kun Juudan kaupunkien asukkaat tulevat temppeliin rukoilemaan, puhu heille kaikki, mitä minä käsken sinun puhua. Älä jätä pois mitään! Kenties he kuuntelevat sinua ja kääntyvät pois pahoilta teiltään. Jos näin tapahtuu, minä muutan mieleni ja säästän heidät onnettomuudelta, jolla olen aikonut rangaista heitä heidän pahojen tekojensa tähden...", Jer. 26:2-3.

Juutalaiset eivät kuunnelleet profeettoja eivätkä kääntyneet. Mutta niniveläiset kääntyivät. Jumala saavutti tämän pahamaineisen kaupungin asukkaissa päämääränsä.

Vielä yli 700 vuotta Niniven herätyksen jälkeen Jeesus piti niniveläisten kääntymystä esimerkkinä siitä, mitä juutalaisten olisi pitänyt tehdä: "Niniven asukkaat nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettavat sille tuomion", hän sanoi ja jatkoi: "He kääntyivät (kreik. metanoeo, "muttaa mielensä tai mielipiteensä") kun Joonan saarnasi heille...", Matt. 12:41.

Niniven herätyksestä tuli esikuva juutalaisille. Esikuvan antaminen ja sen kautta Israelin puhuttelemisen lienee ollut yksi Jumalan tavoitteista, kun hän kutsui Joonan lähtemään Niniveen. Tämä esikuva puhuu yhä. Juutalaisia ajatellen on merkittävää, että Joonan kirjan lukeminen yhdessä Jesajan kirjan 58. luvun kanssa on 200-luvulta lähtien kuulunut juutalaisten juhlakalenterin pyhimmän päivän, Jom Kippurin viettoon. Vuodesta toiseen synagogissa eri puolilla maailmaa nostetaan Niniven kaupungin kääntymys yhä esimerkiksi, kun Joonan kirjaa luetaan suurena sovituspäivänä.

Muslimien parissa tehtävää työtä ajatellen kirja myös on mielenkiintoinen. Islam koetaan monilla tahoilla pelottavana ja uhkaavana. Joidenkin mielestä muslimit muistuttavat Joonan ajan assyrialaisia. Joonan kirja osoittaa, että Jumalan sana kuuluu kaikille kansoille ja että hän rakastaa niitäkin, joita pidetään Jumalan kansan uhkana ja vihollisina.

Kukapa tietää, voiko Joona vielä kerran palvella maailmanlähetyksessä, sillä Koraanikin arvostaa Niniven asukkaita hyvänä esimerkkinä siitä, miten Jumalan sanaan tulee suhtautua (Sura 10). Kenties Joonan kirja jonakin päivänä voi olla Jumalan silta muslimien sydämeen?

Niniveläiset puhuvat näin vielä kuoltuaankin. Niin tekee jokainen ihminen, joka on tunnustanut syntinsä ja on kääntynyt Jumalan puoleen saadakseen häneltä armon.

Joonan pieni kirja voisi kauniisti päättyä niniveläisten kääntymisestä kertovaan suurenmoiseen jakeeseen 3:10. Jos kirja olisi kaunokirjallinen tuote, se ehkä päättyisikin tähän upeaan huipennukseen. Kapinallinen Joona oli sittenkin suorittanut saamansa tehtävän ja onnistunut siinä täydellisesti. Kun hän oli tehnyt kaiken, mikä hänen piti tehdä, hän väistyi syrjään ja antoi kunnian Jumalalle. Jumalan tahto toteutui niin Joonan kuin niniveläisten elämässä.

Voisiko parempaa loppua kertomukselle toivoa?

Mutta kyseessä ei ole muuhun kirjallisuuteen verrattava kirjoitelma vaan pyhän Jumalan ilmoitus, joka ei pyri kauniiseen päätökseen, vaan totuuteen salatuimpaan saakka.

Siksi Joonan kirja jatkuu. Kaikkea ei Joonasta ja Jumalasta ole vielä kerrottu.

Jumala, joka on Joonan kirjan sisällön takana, on halunnut lopuksi tuoda esille jotakin äärettömän merkittävää. Ehkä koko kirjan tärkein osa on nyt edessämme.

3. Joonan toinen rukous ja Jumalan vastaus (4:1-11)

1. Avoin ikkuna sydämen salatuimpaan

Joonan kirjan viimeinen luku kertoo siitä, mitä profeetalle tapahtui sen jälkeen, kun hän oli suorittanut Jumalalta saamansa tehtävän: saarnannut Ninivessä Jumalan tahdon mukaisesti ja niniveläiset olivat kääntyneet Jumalan puoleen. 4. luku alkaa kertomalla, että "Joona pani tämän kovin pahakseen ja suuttui", 4:1.

Tämä kuulostaa hyvin yllättävältä. Joona oli Jumalan armotekojen kannattelemana tullut elämänsä merkkihetkeen; hän oli tavallaan profeetantehtävänsä huippukohdassa, joku ehkä sanoisi: menestyksensä kukkuloilla. Suuri syntinen Ninive oli kääntynyt hänen saarnansa vaikutuksesta. Ihmeitten ihme oli tapahtunut hänen työnsä kautta.

Mutta juuri tässä menestyksen korkeimmalla huipulla profeettaa vaani vaara. Tällä merkillisellä hetkellä Joona suuttui. Kiitollisuudesta tai nöyryydestä ei näy jälkeäkään.

Joonan kapinallinen mielentila Niniven herätyksen jälkeen muistuttaa siitä, että hengellisen tehtävän suorittamisen jälkeen ihminen voi joutua sielunvihollisen erityisen ja kovan hyökkäyksen kohteeksi.

Joonan oli tullut keskelle saatanan linnoitusta ja aiheuttanut siellä Jumalan sanan julistuksella katumusta ja kääntymystä. Ihmiset Ninivessä olivat murtuneita ja särkyneitä. Mutta ne henkivallat, joita vastaan Joonan oli taistellut, eivät olleet kuolleet. Sielunvihollisen vastahyökkäys tuli nopeasti ja se kohdistui Herran sanansaattajaan Joonaan.

Tällaista on palvelu Jumalan valtakunnassa. Synti elää sydämessä julistajillakin. Kilvoitus ja kamppailu voi ajoittain saada synnin tulen ikään kuin hiipumaan hiillokseksi. Silloin voi näyttää siltä, että ihminen on olemukseltaan muuttunut paremmaksi.

Mutta sitten saatana tulee ja puhaltaa hiilloksen jälleen ilmieliekkisiin. Tämä voi tapahtua milloin tahansa kenelle tahansa, sillä meissä jokaisessa tämä hiillok on olemassa.

Uudessa testamentissa Jeesus viittaa tähän asiaan mm. vertauksessaan tuhlaajapojasta ja hänen veljestään. Kun synnissä elänyt veli palasi takaisin isänsä luo, kotona tunnollisesti työtä tehnyt vanhempi veli menetti kokonaan malttinsa ja suuttui. Vanhemman veljen mielestä oli sietämättömän väärin, että isä armahti kaiken kuluttanutta tuhlaajaveljeä, Luuk. 15:11-32.

Meidän on syytä vakavasti miettiä tätä asiaa, koska heprealainen teksti Joonan kirjassa ilmaisee erityisen korostetusti, että Niniven armahtaminen "oli pahaa Joonasta, hyvin pahaa".

Näethän tämän ketjun: Jakeessa 3:10 on sanottu, että kun Jumala näki niniveläisten kääntyvän pois pahalta (hepr. raa'aah) tieltään, hän muutti mielensä eikä sallinutkaan onnettomuuden (jälleen hepr. raa'aah) kohdata niniveläisiä. Jakeessa 4:1 Joonasta nyt sanotaan, että hän "pani tämän kovin pahakseen (taas hepr. raa'aah) ja suuttui, 4:1.

Se pahuus, raa'aah, jonka Jumala kirjan alussa sanoo nähneensä Ninivessä ja jonka niniveläiset itsessään tuomitsivat kuultuaan Joonan saarnan, löytyy nyt Joonasta. Voisiko mitään yllättävämpää kirjassa enää olla?

Tapahtumasarjan voisi ilmaista näinkin: Se hehkuva (hepr. juuri hrh) viha, jota Jumala oli tuntenut niniveläisiä kohtaan heidän pahuutensa tähden, 3:9, leimahti liekkiin Joonan sisimmässä Jumalaa kohtaan hänen hyvyytensä tähden, 4:1. Jumala katui sitä hävitystä, jonka hän oli aikonut tuottaa Ninivelle. Hän muutti mielensä. Mutta tämän tähden Joonan mieli muuttui ja nyt hän vuorostaan hehkui vihasta (hepr. juuri hrh), 4:1.

Joonan sydämen ajatukset kulkivat siis kaiken aikaa täysin päinvastaiseen suuntaan kuin Jumalan. Tämä osoittaa, miten erilainen ihmisen ja Jumalan sydän on. Vastakkainasettelu ei voisi olla voimakkaampi. Ja se jatkuu koko 4. luvun loppuun.

Olemme langenneen ihmisluonnon elinhermolla. Ihminen vihaa muita ihmisiä. Ihminen vihaa Jumalaa. Ihminen vihaa Jumalan hyvyyttä, hänen rakkauttaan, jota hän osoittaa ansiottomille, ihminen vihaa armoa, jolla Jumala suhtautuu arvottomiin.

Tämä kuulostaa aivan uskomattomalta ja täysin käsittämättömältä. Kuinka Jumalan käytössä oleva ihminen voi ajatella tällä tavalla? Kuinka Joonan ei kiittänyt Jumalaa siitä, mitä Ninivessä oli tapahtunut? Miksi hän suuttui?

Ystävieni. Tämä on nyt kuin avoin ikkuna Joonan ja jokaisen ihmisen salatuimpaan maailmaan. Tämä on ikkuna ihmissydämeen, josta ihmisen ajatukset ja teot lähtevät. Tämä on kuin "suurennuslasi" meille, jotka emme muuten näe.

Tästä me havaitsemme, millainen oli se mies, joka toi herätyksen Niniveen. Hänen pakomatkinsa kaikkine koettelemuksineen oli särkenyt hänet. Hän oli myrskyjen, helvetin kauhujen ja syvien nöyryytysten murtama ja kuritettu mies. Mutta hänen sydämensä sisin oli ennallaan.

Joonan suuttumus Ninivessä on voimakas muistutus siitä, että hengellinen elämä ei ole ihmisen jatkuvaa paremmaksi tuleamista. Ei, vaan hengellinen elämä on usein kuin muurahaisen pyrkimistä ulos lasipullosta.

Hetken aikaa näyttää siltä, että sen ote pitää ja vapaus koittaa. Mutta aina tulee hetki, jolloin sen ote pettää ja se putoaa pullon pohjalle, sinne, mistä kaikki alkoi.

Tämä on nyt Joonan kohdalla hyvin selvää. Kirjan alussa me kohtasimme kapinallisen Joonan, joka Herran sanan kuultuaan lähti kulkemaan päinvastaiseen suuntaan kuin Jumala tahtoi. Samalla hän lähti pois Herran kasvojen edestä. Täällä kirjan lopussa me tapaamme saman Joonan - ja ystäväni - samanlaisen Joonan. Mitään ei ole hänessä muuttunut hänen valtavista kokemuksistaan ja Jumalan armoteoista huolimatta. Hän on yhä sama kapinallinen Joona kuin ennen.

Synti riippuu loppuun saakka kiinni Jumalan pyhissäkin. "Ihmisiä me vain olemme, samanlaisia kuin te", huusivat Barnabas ja Paavali kerran Lystran kaupungissa, kun ihmiset luulivat heidän olevan jotakin enemmän, Ap.t. 14:15. Profeetta Eliasta kirjoitti apostoli Jaakob: "Elia oli samanlainen ihminen kuin me", Jaak. 5:17. Omasta viheliäisyydestään kirjoitti apostoli Paavali roomalaisille: "Tiedänhän, ettei minussa, nimittäin minun turmeltuneessa luonnossani, ole mitään hyvää. Tahtoisin kyllä tehdä oikein, mutta en pysty siihen... Minä kurja ihminen! Kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?", Room. 7:18, 24.

Jos siis tahdomme oppia jotakin herätysten välikappaleista niin oppikaamme tämä: "Jumala valitsee suuriin tehtäviin alamittaisia, sellaisia, jotka eivät voi turvautua omiin kykyihinsä... Jumalan kirkkaus kimaltelee tomusta ja tuhkasta." (Lääninrovasti Reino Eskelinen radioaarnassa 22.3.1987).

Huomion kiinnittäminen Joonan erinomaisuuteen johtaa harhaan. Huomion kiinnittäminen Jumalan valtakunnan työntekijöihin johtaa harhaan. Ei Joona ollut mitään, eivät profeetat, eivät papit eivätkä lähetit ole mitään. Vain Jumala on jotakin. Vain Jumalan sana on voimakas, kun sitä oikein julistetaan oikealla hetkellä oikeassa paikassa.

Toivottavasti kukaan ei nyt ole niin sokea, ettei hän tunnista itseään ja oman sydämensä kapinaa Joonan loputtomasta kapinasta. Meillä, yhtä vähän kuin Joonalla, ei ole Jumalan sydäntä. Niin Joonan kuin meidänkin sydämemme on syntisen ihmisen sydän. Se on Jumalan kanssa ristiriidassa oleva sydän.

Kuinka sanoikaan Jumala Jesajan kautta: "Minun ajatukseni eivät ole teidän ajatuksianne eivätkä teidän tienne ole minun teitani... Sillä niin korkealla kuin taivas kaartuu maan yllä, niin korkealla ovat minun tieni teidän teittenne yläpuolella ja minun ajatukseni teidän ajatustenne yläpuolella", Jes. 55:8-9.

2. Rukous Ninivessä

Tässä suuttumuksen mielentilassa Joona rukoili Herraa: "Voi, Herra! Enkö minä tätä sanonut, kun olin vielä omassa maassani? Siksihän minä ensin lähdin pakoon Tarsisiin. Minä tiesin, että sinä olet anteeksiantava ja laupias Jumala, sinä olet kärsivällinen ja sinun hyvyytesi on suuri. Sinä olet aina valmis luopumaan rangaistuksesta, jolla olet uhannut. Ota nyt, Herra, minun henkeni. Parempi minun on kuolla kuin elää", 4:2-3.

Tämä on profeetan toinen rukous tässä kirjassa. Ensimmäisen rukouksensa hän oli rukoillut täydellisessä pimeydessä, äärimmäisessä ahdistuksessa ja kuolemaisillaan ollessaan (luku 2). Silloin hän särjettynä, murrettuna ja armoa pyytäen oli tarttunut tuntemiinsa psalmeihin.

Nyt suutuksissaan hän rukoili jälleen - ja jälleen Jumalan sanaa lainaten. Joonan toinen rukous on lähes yhdenmukainen Jumalan omien sanojen kanssa, jotka tämä lausui lain taulujen antamisen yhteydessä Moosekselle Siinainvuorella. Silloin Jumala oli sanonut Moosekselle: "Herra, Herra, on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvytensä ja uskollisuutensa on suuri. Hän on armollinen tuhansille ja antaa anteeksi pahat teot, rikkomukset ja synnit..." 2. Moos. 34:6-7.

Tästä Joona tiesi, millainen on lain ja tuomiot säätänyt Jumala. Hän tiesi, että juuri käskyt antaessaan ja siinä yhteydessä monista rangaistuksista puhuessaan Jumala oli myös kertonut äärettömästä armostaan.

Tämä suurenmoinen Jumalan ilmoitus hyvyydestään toistuu monia kertoja Vanhassa testamentissa. Psalmissa 86 Daavid on käyttänyt sitä saadakseen sen perusteella armon:

*"Herra, sinä olet laupias Jumala
ja annat anteeksi,
sinä olet kärsivällinen
ja sinun hyvyytesi ja uskollisuutesi on suuri.
Katso puoleeni, armahda minua!
Anna minulle voimaa, pelasta minut..."*

Ps. 86:15

Psalmissa 103 Daavid myös käyttää Jumalan sanoja, tällä kertaa valtavana armon ylistysaiheena, Ps. 103:8-14. Samat Jumalan sanat toistuvat myös psalmissa 145 sekä Neh. 9:17, 31; Joel 2:13 jne.

Lainatessaan Jumalan omaa ilmoitusta olemuksestaan Joona tuli lausuneeksi jälleen suurenmoisia asioita Jumalasta. Jumalan piirteitä, joita Joona mainitsee, on viisi.

Ensinnäkin hän sanoi tienneensä, että Jumala on anteeksiantava. Heprealainen sana hannuun ei merkitse ihmisen anteeksiantamuksen kaltaista armollisuutta. Sanaa käytetään Vanhassa testamentissa ainoastaan Jumalan yhteydessä. Kysymys on jumalallisesta, luotettavasta ja ehdottomasta armosta, jollaiseen ihminen ei parhaimmillaankaan yllä.

Mutta tämä tieto Jumalasta ei ollut vain Joonan kirjaviisautta. Hän oli myös omassa elämässään saanut kokea tuota ihmeellistä anteeksiantamusta ja sen riittävyttä. Ja hän oli nähnyt sen riittäneen nyt myös Ninivelle.

Joona sanoi tienneensä, että Jumala on laupias. Heprealainen sana "laupias" on johdettu sanasta "äidin syli". Voisiko Jumalaa sen kauniimmin ja hellempin kuvata? Tästä laupeudesta Joona oli saanut osansa, kun Jumala pelasti hänet kadotuksen syvyyksistä. Nyt hän oli nähnyt Ninivenkin saaneen osansa tästä samasta suuresta laupeudesta.

Joona sanoi tienneensä, että Jumala on kärsivällinen. Jumala siis jaksaa odottaa ja hän kestää vastoinikäymisiä työssään. Hän ei jätä armotyötään kesken eikä kosta pahaa pahalla. Joona oli itse kokenut, miten pitkämielisesti Jumala oli kohdellut häntä hänen pakomatkinsa aikana. Ja nyt hän oli nähnyt, miten suurta kärsivällisyyttä Jumala oli osoittanut Niniven suhteen.

Joona sanoi myös tienneensä, että Jumalan hyvyys on suuri. Jumalan anteeksiantamus ja laupeus ja kärsivällisyys ei lopu suurten syntisten kohdalla. Jumalalla riittää armollista hyvyyttä kaikille ja kaikenlaisille ihmisille. Kapinallisena pakenevana profeettana Joona oli saanut nauttia tästä Herran hyvyydestä. Ja nyt hän oli nähnyt, kuinka Jumalan suuri hyvyys koitui suuren Ninivenkin pelastukseksi.

Joona sanoi tienneensä, että Jumala on aina valmis luopumaan rangaistuksesta, jolla hän on uhannut. Rangaistuksen sijasta Jumala voi antaa ihmiselle armon. Tämäkään ei ollut Joonan suussa vain ulkoa opittua viisautta. Tästäkin Jumalan piirteestä hän oli itse saanut osansa. Jumala ei ollut tuhonnut häntä eikä jättänyt häntä tuonelan kohtuun, vaan nostanut hänet takaisin elämään. Nyt Joona oli nähnyt, että Jumala tuhon sijasta antoi myös Ninivelle elämän.

Joona siis tunsi Jumalan oikein ja syvällisesti, juuri niin kuin Jumalan palvelijan ja profeetan tuleekin Jumala tuntea. Hän tunsi Jumalan sekä kirjoitusten perusteella että oman elämäkokemuksensa perusteella.

Mutta Joonan rukouksesta ilmenee myös, että hänen oma minänsä oli noussut hänelle keskeiseen asemaan. Lyhyessä rukouksessaan hän mainitsee viisi suurenmoista asiaa Jumalasta, mutta samalla hän mainitsee itsensä seitsemän kertaa. Jumalaa rukoillessaankin hän ajatteli itseään. Hän ajatteli itsesäälin vallassa itseään, mutta ei niniveläisiä.

Syntinen sydän, johon saatana pääsee käsiksi, tekee ihmisestä hänen omissa silmissään tärkeän ja oikeassa olevan ja jopa Jumalan kaltaisen. Paratiisin vanha kiusaus toistuu: "Te tulette niin kuin Jumala..."

Tämä oman minän nousu tärkeäksi ja itsekeskeisyys sokaisivat Joonan niin, että hän uskoi ymmärtävänsä ja tietävänsä asiat jo paremmin kuin Jumala.

Hengeltään Joonan rukous muistuttaa paikoitellen israelilaisten sanoja Moosekselle, kun tämä oli johtamassa kansaa Egyptin orjuudesta vapauteen: "Oliko Egyptissä niin vähän hautatilaa, että sinun piti tuoda meidät tänne autiomaahan kuolemaan... Mehän sanoimme sinulle jo siellä: 'Anna meidän olla rauhassa ja palvella egyptiläisiä...'" 2. Moos. 14:11-12.

"Johan minä sanoin tämän" -mieli näkyy selvästi Joonan rukouksesta. Vaikka se on rukousta, se on samalla katkeraa Jumalan syyttämistä. Tässä mielentilassa hän toivoi itselleen kuolemaa.

Tämä osoittaa, että nekin, jotka tuntevat Jumalan oikein ja ehkä poikkeuksellisenkin hyvin, voivat langeta itsekkyyteen ja hengelliseen sokeuteen ja muihin synteihin aivan niin kuin ne, joilla ei ole Jumalasta paljon tietoa.

3. Fariseuksia on aina ollut

Aina on ollut niitä, jotka eivät ole voineet tunnustaa ihmisen perinpohjaista ja loputonta raadollisuutta. Uuden testamentin aikaan heitä edustivat fariseukset, joitten ryhmää on kutsuttu juutalaisen kirkon sisäiseksi pyhitysluokaksi.

Teologialtaan fariseukset olivat konservatiivisia ja moraalikysymyksissä tiukkoja ja tarkkoja. He vaativat puhtautta Jumalan kansalta ja itseltään. He panivat painoa henkilökohtaiselle hurskaudelle ja Jumalan käskyjen noudattamiselle. Heidän opetuksensa mukaan Jumala käskee ihmistä vain siksi, että hän tietää ihmisen voivan noudattaa käskyjä. Koska ihminen voi noudattaa Jumalan käskyjä, ihmisen täytyy niitä noudattaa.

Tämän oppinsa mukaisesti fariseukset elivät kurinalaisesta hengellistä elämää. Tästä seurasi, että heidän elämänsä oli ulkonaisesti pyhittynyttä ja monessa suhteessa Jumalan lain mukaista. Voidaan sanoa, että he olivat päässeet pyhityksessä pitkälle.

Mutta Jeesus kutsui fariseuksia "valkeiksi kalkituiksi haudoiksi", Matt. 23:27. Se tarkoittaa, että fariseusten pyhitys vain näytti pyhitykseltä. Ihmiset saivat sen vaikutelman, että fariseusten elämä oli puhdasta kuin valkea kalkki. Mutta sisältä, sydämestään, fariseukset puheistaan ja ponnisteluistaan huolimatta olivat muuttumattomia: pimeitä ja kylmiä kuin haudat.

Tätä he eivät kuitenkaan itse nähneet - tai jos he näkivät, he kielsivät sen. Se oli heidän onnettomuutensa.

Farisealainen vaara on aikamme kristillisyyden suurimpia vaaroja. Monet kristityt kiinnittävät fariseusten tavoin huomiota elämän ulkonaisiin seikkoihin, mutta eivät näe tai tahdo nähdä sydämensä todellista syntistä tilaa.

Puhdas oppi ja kristilliset elämäntavat ovat raamatullisia ja arvokkaita. Tässä ei ole kysymys niiden halventamisesta tai torjumisesta. Kysymys on siitä, että meidän ei pitäisi sekoittaa ulkonaista elämää ihmisen sydämen laatuun.

Parhaimmillakaan elämäntavoilla ja suurimmillakaan teoilla me emme voi muuttaa kapinallista sydäntämme Jumalan mielen mukaiseksi. Jos me voisimme, niin Jumalan laki riittäisi pelastuksen tieksi, niin kuin fariseukset opettivat.

Mutta mihin Kristuksen lunastusta silloin tarvittaisiin? Mihin uskoa ja luottamusta Jumalaan silloin tarvittaisiin? Ei mihinkään, vastasivat fariseukset, kun eivät nähneet tai eivät tunnustaneet tarvitsevansa itsekään armollista Jumalaa.

Kristus on tullut ja kärsinyt rangaistuksen puolestamme juuri siksi, että meissä kaikissa on Joonan sydämen kaltainen muuttumaton kapinallinen sydän ja me tarvitsemme Auttajan, joka pelastaa meidät tällaisina kuin olemme.

On totta, että erityisesti silloin, kun Jumala toimii hyvin voimakkaasti, kun hän käyttää ihmistä siunauksen välikappaleena ja ehkä poikkeuksellisella tavalla, silloin voi näyttää siltä, että kyseinen ihminen on saavuttanut poikkeuksellisen pyhyiden asteen elämässään. Mutta totuus on aina sama: jokaisen pinnan alla sykkii Joonan kaltainen sydän.

Tämä koskee meidän aikamme lähetystyöntekijöitä, jotka Joonan tavoin ovat jättäneet kotimaansa palvellakseen Jumalaa muiden kansojen keskuudessa. Joonan kapinassa monet lähetystyöntekijät tunnistavat omat piirteensä. Mutta sydämen laatu voi hyvin paljastua kotimaassakin. Itseltä ja muilta kätöksissä olleita sydämen piirteitä voi purkautua esille kotipiirissä, elämän murrosaikoina, vaikeuksissa, ristiriitatilanteissa jne.

Oikein sanoi englantilainen julistaja Robert Murray McHeyne: "Minä löydän sydämeistäni kaikkien tunnettujen syntien siemenet."

4. "Mutta" jälleen

Joonan oli kuin Jeesuksen ajan fariseukset, jotka eivät voineet hyväksyä, että Jumalan laupeus riittää pelastuksen perustaksi, vaan jotka vaativat juutalaisen lain tuntemista ja noudattamista pelastuksen ehdoksi. Jumalan armotyö kiihdytti Joonaa niin, että hän rukouksensa päätteeksi toivoi itselleen kuolemaa, 4:3.

On järkyttävää, jos joku toivoo itselleen kuolemaa. Kun Jumalan profeetta sitä toivoo, asia kuulostaa aivan käsittämättömältä. Joonan kirjan heprealaisten tekstien kopioijatkin ovat hätkähtäneet tällä kohtaa niin, että he ovat usein jättäneet tyhjän rivin teksteihin jakeen 4:3 ja 4:4 väliin. Tyhjä rivi on merkinä siitä, että Joonan kirjan lukijan on tällä kohtaa hyvä pitää tauko ja pysähtyä miettimään edellä sanottua.

Joonan aloitti kuoleman toivotuksensa alkutekstin mukaan sanomalla "Ja nyt..." (veattaah). Tällainen sanonta osoittaa, että on tullut loppupäätelmien aika. "Ja nyt, Herra, ota minun henkeni. Parempi minun on kuolla kuin elää", 4:3.

Joonan katkeruus muistuttaa Jobin katkeruutta. Job sanoo: "Jos sanon itselleni: 'Nyt minä unohdan murheet, otan iloisen ilmeen, nauran', niin kohta iskee minuun uusi kauhu, sillä minä tiedän, että sinä et minua syyttömäksi julista. Kun minut joka tapauksessa tuomitaan syylliseksi, miksi harata vastaan? Vaikka minä kylpisin lumessa ja pesisin käteni lipeällä, kuitenkin sinä ryvettäisit minut likakuopassa, niin että minua inhoaisivat omat vaatteidenkin. Hän ei ole ihminen, niin kuin minä olen. En minä voi käydä hänen kanssaan oikeutta, en puolustautua häntä vastaan. Ei kukaan voi olla tuomarina meidän välillämme, asettaa kättään meidän molempien päälle. - - Olen itseni kanssa yksin." Job. 9:27-35.

Jumalalle Joonan loppupäätelmä kuoleman paremmuudesta ei kelvannut. Kuoleman sijasta Jumala antoi Joonalle uudelleen sanansa. Herra kohteli palvelijaansa niin kuin hän oli kohdellut häntä aikaisemminkin ja niniveläisiä nyt.

Sana, jolla Jumala lähestyi Joonaa, oli kysymys: "Mutta Herra sanoi: 'Onko sinulla mitään syytä olla suutuksissa?'" , 4:4.

Edelleen siis oli olemassa tuo siunattua Herran "mutta"! Minkälainen Jumala meillä onkaan! Miten kärsivällinen hän onkaan! Miten viisaasti hän lähestyykään langennutta lastaan! Jumala ei sanonut Joonalle: "Sinä et saa suuttua Joonaa!" Hän ei sanonut: "Sinä olet aivan väärässä Joonaa!" Ei, vaan hän kysyi (hepr.): "Onko sinun suuttumuksesi oikeutettua?"

Jumala kohteli Joonaa ystävällisesti, niin kuin tuhlaajapoikavertauksen isä suostutteli vanhempaa poikaansa, joka oli suuttunut siitä armosta, jonka isä synnintekijälle antoi, Luuk. 15:28.

"Onko sinun suuttumuksesi oikeutettua?" Jumalan kysymys oli tarkoitettu herättämään Joonaa siitä harhakuvasta, jonka vallassa hän oli.

Joonaa olisi nyt voinut tunnustaa, että hänen suuttumuksensa oli aiheetonta ja väärää. Mutta hän vaikenä niin kuin hän oli tehnyt pakomatkinsa alussa laivalla.

Vastausta antamatta Joonaa lähti Tigris-joen itärannalla olevasta Ninivestä itään. Hän ei siis ylittänyt virtaa, vaan jäi lähemmäksi kaupunkia nähdäkseen miten sille kävisi. Hän ei ollut valmis tutkimaan itseään ja katsomaan, miten hänelle kävisi, vaikka Jumalan kysymys sitä edellytti.

Samalla hän taas sulkeutui kuoreensa. Hän ei halunnut olla tekemisissä kenenkään kanssa, ei mielenmuutoksen tehneiden niniveläisten kanssa eikä mielensä muuttaneen Jumalan kanssa. Hän näyttää turhautuneen. Kuinka paljon vaivaa ja kärsimyksiä hänellä olikaan ollut. Kuinka Jumala saattoi päästää niniveläiset näin helpolla? Hän on saattanut miettiä: Mitä hyötyä on siitä, että palvelee Jumalaa, kun hän kuitenkin armahtaa synnintekijää? Miksi Israelin piti noudattaa Jumalan lakia jos ei Niniven tarvinnut? Ehkä Joonaa tunsivat itsesääliä ja katkeruutta. Vihaa hän ainakin tunsivat. Kivikovalla sydämellä hän toisen kerran meni pois Herran luota.

"Joonaa meni ulos kaupungista ja jäi sen itäpuolelle. Siellä hän kyhäsi itselleen oksista katoksen, asettui sen alle suojaan ja odotteli nähdäkseen, miten kaupungille kävisi", 4:5.

Joonan rakentama maja (hepr. sukkaah) oli samankaltainen kuin juutalaisten majat lehtimajanjuhlan aikaan. Lehtimajanjuhliin hänen pakomatkinsa juutalaisen perimätiedon mukaan oli alkanut ja lehtimajaan hän jäi, kun kirja päättyi. Juhlailoa ja kiitollisuutta profeetta ei kuitenkaan tuntenut. Hän istui katoksensa alla nähdäkseen, "miten kaupungille kävisi" hänen vierailunsa neljäntenäkymmenentenä päivänä.

Mutta Jumala ei hylännyt Joonaa yksinäiseen majaansa yhtä vähän kuin hän hylkäsi häntä laivan pohjalle pimeään. Jumala kulki hänen perässään juuri sellaisena, kuin Joonaa oli hänet hetkeä aikaisemmin aivan oikein kuvannut: anteeksiantavana, laupiaana, kärsivällisenä, hyvänä ja valmiina luopumaan rangaistuksesta.

5. Risiinikasvin saarna

Jos Joonan kirja olisi päättynyt 1. luvun loppuun, sen opetuksena olisi voitu pitää: "Älä yritä paeta Jumalaa. Hän kyllä jaksaa kulkea perässäsi jonkin aikaa, mutta sitten tulee raja vastaan. Ole siksi kuuliainen. Muutoin sinä tuhoudut niin kuin Joonaa meren aaltoihin." Tällainen on monien oppi Jumalasta ja ihmisestä.

Mutta Jumala jatkoi työtään sen jälkeen kun Joonaa oli heitetty laivasta. Jumala antoi hänelle anteeksi ja uuden alun, uuden mahdollisuuden.

Jos kirja olisi päättynyt 3. luvun loppuun, se olisi päättynyt suureen menestykseen. Joonaa oli nöyrytynyt Jumalan väkevän käden alle ja toteuttanut Jumalan tahdon. Kuuliaisuudellaan Joonasta olisi tullut sankari, jonka edessä pahuuden voimien oli väistyttävä. Tällainen on monien oppi Jumalasta ja ihmisestä.

Mutta kirjassa on tämä neljäskin luku. Se kertoo, että ihminen on paha loppuun asti. Yhden ongelman väistyminen tekee vain tilaa uudelle. Vaikeudet eivät lopu. Synnin voittamisen jälkeen alkaa uusi kamppailu.

4. luku menee ikään kuin näytöksen jälkeen kulissien taakse. Sieltä se löytää herätysaarnan täydessä kapinassa Jumalaansa vastaan.

Tämän tähden kirjan opetus ja teologia onkin: Syntisen mutta myös menestyvän Jumalan ihmisen ainoa toivo on jumalattoman vanhurskauttaminen. Vanhurskautetunkin ihmisen ainoa toivo on sinä, että Jumala ottaa vastaan loppuun asti syntisiä, nekin, joista ei koko elinaikanaan tullut mitään.

Siksi Jumala jatkoi työtään Joonan elämässä. Sanojen sijasta Jumala taas käytti tapahtumia puhuakseen Joonalle. Kaikki alkaa ikään kuin alusta.

Lukijalle tulee mielikuva, että hän on kuullut tämän ennenkin. Mitään uutta ei näytä tapahtuvan. Niin kuin Jumala oli puhunut Joonalle nostamalla merellä myrskyn ja panemalla suuren kalan nielaisemaan hänet, niin Jumala nyt pani risiinikasvin kasvamaan ja madon puremaan kasvin rikki:

"Silloin Herra Jumala pani risiinikasvin kasvamaan Joonan yläpuolelle, varjoksi hänen pänsä päälle ja helpottamaan hänen murheellista oloaan. Ja Joonan iloitsi kovin tästä risiinikasvista. Mutta seuraavana päivänä aamunkoitteessa Jumala antoi madon purra risiinikasvia, niin että se kuivettui", 4:6-7.

Jakeet 4:6-7 sisältävät sanoita lausutun Jumalan saarnan, joka muistuttaa paljon Joonan saarnaa niniväläisille. Kummatkin jakeet alkavat heprean kielessä lähes samalla tavalla ja ne muodostavat siksi yhtenäisen parin. Mutta ne kertovat kahdesta Jumalan vastakkaisesta piirteestä. Hän voi antaa kasvin kasvaa ja hän voi antaa kasvin kuolla.

Kasvin ilmaantuminen Joonalle varjoksi oli osoitus Jumalan laupeudesta, jolla hän ilmaisi yhä huolehtivansa Joonasta. Kasvi ilahdutti profeettaa. Hän "iloitsi suurella ilolla". Profeetalla siis oli yhä tallella kyky iloita Jumalan hyvistä teoista. Mutta tämä ilo syntyi vain, kun Jumala oli hyvä hänelle. Hyvyydestä, jonka Jumala oli tehnyt niniväläisille, Joonan oli suuttunut.

Sitten Jumala antoi pienen "madon purra risiinikasvia niin, että se kuivettui". Tämä Jumalan hävittävä työ oli vastakkainen edelliselle. Tästä hävitystyöstä Joonan ei iloinnut, vaan hän pani sen pahakseen.

Tästä Jumalan puhuttelusta Joonan olisi pitänyt nähdä ongelmansa. Hänkin iloitsi, kun Jumala oli hänelle hyvä ja antoi risiinikasvin varjostaa häntä. Hän murehti, kun Jumala oli paha ja hävitti risiinikasvin.

Tämän opetuksen jälkeen "Herra pani kuumen itätuulen puhaltamaan, ja aurinko paahtoi Joonan päähän, niin että hän oli nääntymäisillään", 4:8. Tilanne on muistuttanut Joonaa hänen kokemuksistaan myrskyävällä merellä. Nääntyminen hatarassa lehtimajassa auringon paahteessa oli samankaltaista kuin nääntyminen kalan sisällä. Heprealainen sana viittaa auringonpistokseen, huimaukseen ja lämpöhalvaukseen. Jumala puhui voimakkaasti taas ilman sanoja.

Samalla Jumala taas kutsui Joonaa tuomioillaan. Heprealainen sana "itätuuli", ruah kadim, voidaan myös kääntää sanoilla "entisaikojen henki", "alkuaikojen henki", "luomisen henki". Jumalan uutta luova Pyhä Henki oli liikkeellä.

Mutta kaiken tämän keskellä Joonan vain toisti toivettaan kuolla: "Heittäkää minut mereen", hän oli sanonut merimiehille. Nyt hän sanoi Jumalalle uudelleen: "Parempi minun on kuolla kuin elää", 4:8 (kuten 4:3). Vielä kolmannenkin kerran hän sanoi Jumalalle: "Tahtoisin kuolla", 4:9. Nämä sanat jäivät profeetta Joonan viimeisiksi sanoiksi kirjassa!

Mikään ei todellakaan ole muuttunut profeetassa. Ei mikään. Kaiken jälkeen hän on yhä yhtä Jumalan tahdon vastainen kuin ennenkin. Eikä siinä kyllin. Hänen toiveensa kuolla on kuin moite Jumalalle siitä, ettei Jumala antanut hänen hukkua Välimerellä, kun merimiehet olivat heittäneet hänet yli laidan, 1:15. Niin syvällä oli Joonan jälleen, että hän varmasti tuhoutui, ellei Jumala suojannut häntä samalla armolla, millä hän oli pelastanut profeetan merestä ja meripedon vatsasta – ja Niniven ihmiset heidän pahuudestaan.

6. Loppuselvitys

Näin olemme tulleet Joonan kirjan loppukohtaan, sanomaan, johon kirja kaiken aikaa on tähdännyt. Sanoma on kiteytettynä Jumalan sanoissa, joihin kirja päättyy.

Jumalan loppupuheessa, 4:10-11, on 39 heprealaista sanaa eli täsmälleen sama määrä kuin Joonan rukouksessa 4:2. Luvun 4 alku ja loppu kuuluvat selvästi yhteen.

Luvun lopussa Jumala vastaa Joonan toiseen rukoukseen sanomalla Joonalle:

"Sinä suret risiinikasvia, vaikka et ole nähnyt vaivaa sen vuoksi etkä ole sitä kasvattanut. Yhden yön se vain eli, yhden yön jälkeen se kuihtui pois. Enkö minä säälisi Niniveä, tuota suurta kaupunkia! Siellä on enemmän kuin satakaksikymmentätuhatta ihmistä, jotka eivät pysty edes tekemään eroa oikean ja vasemman käden välillä, ja lisäksi paljon eläimiä", 4:10-11.

"Sinä suret risiinikasia... Enkö minä säälisi Niniveä!", sanoi Jumala.

Sääli (hepr. huus) on armahtavan rakkauden väkevä ilmentymä. Sääli on sellaista syvää surua, liikutusta ja myötätuntoa, joka koskee asianomaisen koko olemukseen. Se on täydellistä eläytymistä toisen kovaan kohtaloon, "murhetta, jota on vaikea kestää ja kantaa".

Oletko sinä koskaan surrut niin, että koko ruumiisi on ollut kipeä? Oletko itkenyt niin, että ilma on ikään kuin loppunut keuhkoista ja kurkkua on painanut outo pala ja päässä on tuntunut huimausta?

Sääli on tällaista pakahtumista liikutukseen ja hätään toisen tähden. Sääli on syvää myötätuntoa kärsijää kohtaan. Tätä mieltä Jeesuksella oli "kun hän näki väkijoukot... sillä ihmiset olivat näännyksissä ja heitteillä, kuin lammaslauma paimenta vailla", Matt. 9:36. Samalla tavalla Jeesus eläytyi ihmisten kärsimyksiin, "kun hän veneestä noustessaan näki kaikki nämä ihmiset...", Matt. 14:14.

"Enkö minä säälisi Niniveä!", sanoi Jumala Joonalle. Sanatarkasti lauseessa oleva vertailu kuuluu: "Sinä annat kyyneliin asti huolta risiinikasvista... Enkö minä sitä suuremmalla syyllä kantaisi kyyneliin asti huolta Ninivestä?"

Jumala näki Niniven ja itki surusta, liikutuksesta ja myötätunnosta.

Tällainen on Jumala. Hän on henkilöön katsomatta aina sen puolella, joka on menettämässä iankaikkisuuden. Hän on aina kadotetun puolella, syntisen ja avuttoman puolella.

Niin kuin Jeesus itki Öljymäellä Jerusalemin kohtaloa, niin Jumala suri Niniven kohtaloa. Niin pahoja kuin noiden kummankin kaupungin ihmiset olivatkin, heihin kohdistui valikoimaton jumalallinen rakkaus. Jumala ei rakasta ihmisiä sen tähden, että he olisivat rakastettavia vaan siksi, että hän on rakkaus. Siksi hän rakastaa vihollisiaankin.

Juuri tähän ihmisen on vaikea suostua. Kyllä tämän asian voi sanojen tasolla ymmärtää. Mutta vaikeus on siinä, että Jumala ei ole armollinen vain teoriassa, vaan myös käytännössä. Ollessaan tekemisissä syntisten ihmisten kanssa hän rakastaa heitä ja heistä kaikkia.

Tässä oli Joonan ongelma. Hänen oli vaikea suostua siihen, että Jumala osoitti käytännössä huolenpitoaan jumalatonta, syntistä ja pakanallista Assyrian kansaa kohtaan, joka oli brutaali ja Israelin kansan arkkivihollinen. Ninive jos mikään ei ansainnut muuta kuin hävityksen ja tuhon.

Rukouksessaan, 4:2, Joonas oli jo sanonut, että hänen alkuperäisen pakonsa perimmäisenä syynä ei lopultakaan ollut vain pitkän lähetysmatkan aiheuttamat vaarat ja raskaudet tai oman hengen menettämisen pelko, vaan hänen pakonsa perimmäinen syy oli Jumalan armo.

Hän oli jo alussa tiennyt, mitä Jumala tekisi. "Enkö minä tätä sanonut, kun olin vielä omassa maassani?", hän totesi Jumalalle, 4:2. "Siksi minä ensiksi lähdin pakoon Tarsisiin. Minä tiesin, että sinä olet anteeksiantava ja laupias... ja aina valmis luopumaan rangaistuksesta..."

Näetkö! Joonas tunsikin Jumalan oikein, mutta hän ei voinut hyväksyä sitä, että Jumala armahtaisi juutalaisuuden ulkopuolella elävää pakanakansaa pelkän sanan kuulemisen ja siihen uskomisen perusteella. Joonas ei halunnut jakaa Jumalan hyvyyttä vieraille eikä hän välittänyt toisten kohtalosta. Hän ei halunnut, että ansiottomat saisivat kokea armahduksen.

Tässä me nyt olemme Joonan kirjan elinhermolla. Kirja paljastaa Joonan kapinan olleen kapinaa Jumalan rajatonta hyvyyttä ja armoa vastaan. Joonas ei voinut sallia, että Jumala antaa syntejä anteeksi ilman ehtoja. Kuten fariseukset myöhemmin niin Joonakin halusi tehdä Jumalan armon riippuvaiseksi ihmisten kansallisuudesta, teoista, elämästä ja vaelluksesta. Hän vihasi Jumalan ilmaista hyvyyttä vihollisille. Joonan mielestä armolle tuli panna rajat ja ehdot. Mutta Jumala antoi rakkaudelleen sijaa ja sanoi: "Enkö minä säälisi Niniveä, tuota suurta kaupunkia! Siellä on enemmän kuin satakaksikymmentätuhatta ihmistä, jotka eivät pysty edes tekemään eroa oikean ja vasemman käden välillä, ja lisäksi paljon eläimiä", 4:11.

Tämän kapinan Jumalan ääretöntä armoa vastaan on syntiinlankeemus asettanut meidän sydämeemme. Me kyllä käsitämme, että synnin palkka on kuolema. Me kyllä julistamme tuomiota, koska me käsitämme sen oikeaksi. Me kyllä ymmärrämme, että Jumalan vastustajien täytyy tuhoutua. Me tunnemme jopa pyhää iloa, kun näemme käytännössä, että paha saa palkkansa.

Mutta kun Jumala armahtaa ansiottomia, meidän on vaikea hyväksyä sitä käytännössä. Siksi me mielellämme "autamme Jumalaa" asettamalla armolle ehtoja ja rajoituksia. Siksi me emme halua päästää evankeliumia käytännössä vapaasti toimimaan keskuudessamme. Oman pahan ja ansiottoman sydämemmekin suljemme Jumalan armolta ja koetamme salata syntejämme ja ponnistelemme noudattaaksemme Jumalan lakia ja muuttuaksemme paremmiksi kelpataksemme Herralle. Kuinka vaikea onkaan elää Jumalan anteeksiantamuksesta!

Tähän päättyy Joonan kirja. Emme tiedä, miten Joonan kävi. Joonan hautapaikkaa näytetään Niniven rauniokummuilla, joista yhden nimi on Tell Nabi Juunus. Kukkulalla sijaitsee Nebi-Juunus eli "Profeetta Joonas" -niminen kylä, moskeija sekä Joonan hautana pidetty pyhä paikka tell al-tawba. Mutta toinen hautapaikka on Joonan kotikylän raunioiden vieressä El Meshed ("Marttyrihautaus") -nimisessä kylässä Israelissa.

Meille jää epäselväksi, toteutuiko Joonan kuoleman toive Ninivessä vai palasiko hän Israeliin. Luulen, että hän palasi ja pelkään, että hänen omat maanmiehensä surmasivat hänet sen työn tähden, minkä hän oli tehnyt Israelin vihollisten pelastamiseksi. Sillä juutalaiset eivät ymmärtäneet, että Jumala vanhurskauttaa jumalattoman ja pelastaa syntisen ilman tämän ansioita yksin uskon kautta.

Mutta miksi kirja ei kerro tarkkaan, kuinka Joonan kävi?

Siksi, että sinä olet nyt Jumalan sielunhoidossa. Joonan kirjan "viides luku" on sinun elämäsi tästä eteenpäin. Sinulle jää vastattavaksi Jumalan esittämä kysymys, johon kirja päättyy.

